

੧੧੮
੪੧

ਦੇਖਨਾਪੜਤਾਹਿਤੁਗੁੰਨੀਨਹੀਦੇਖਨੀਪੜਤੀਫਸਦ
ਖੁਲਾਨੇਕੀਬਹੁਤਜਰੂਰਤਪੜਨੇਸੇਕਛੁਨਹੀਦੇਖ
ਨੀ

ਅਇਤੀਜਰਗੀ
ਸਿਪੁਰਣਿਜਮਾਪਃ

ਦਸਖਤਬਾਦਾਕ੍ਰਿਸਨਦਾਸਰਮਲੀਕੀਰਾਮਰਾਮਰਾਮ
ਅਸਲਮੁਤਾਬਕਨਕਲਕਰੀਐ॥ ਸਿੰਨਃ੪੨੩
ਸਿਮਤ੧੯੪੯ ਸਿਨ੧੮੯੩

ਬੁਚੀ ਪੜਕਾਏ॥

੧	ਮੰਗਲਾਚਰਣ	੨੪	ਨਕਕੀਨੋਕਕੇਠੇਕਾ॥
	ਮਸਤਕਦੇਠੇਕੇਜੁਨ	੨੫	ਮੁਹਿਕੇਅੰਦਰਠੇਕਾਹੋਵੈ
੫	ਮਾਥੇਕੇਠੇਕੇਜੁਨ	੨੬	ਜੀਭਦੇਠੇਕੇਦਾਜਤਨ
੭	ਗਲੇਕੇਠੇਕੇਜੁਨ	੨੭	ਭਰੋਕੇਠੇਕੇਜਤਨ
੮	ਕਾਨਕੀਲੇਲਕਜਤਨ	੨੮	ਦਾੜਕੇਠੇਕੇਜਤਨ
੧੧	ਨੇੜਕੇਠੇਕੇਜਤਨ	੨੯	ਠੋਡੀਕੇਠੇਕੇਜਤਨ
੧੨	ਨੇੜੇਕੇਪਲਕੇਕਜੁਨ	੩੦	ਕੰਨਦੇਠੇਕੇਜਤਨ
੧੪	ਨੇੜੇਕੇਨਸੂਰਕਜਤਨ	੩੧	ਦੰਦਾਕੀਪੀੜਕਾਜਤਨ
੧੫	ਨੇੜੇਕੇਘਾਟਕਜਤਨ	੩੨	ਹੀਜੇਕਾਘਾਟਜਤਨ
੧੬	ਪਲਕੇਕੇਸੁਜਨਕ	੩੩	ਕੰਠੇਠੇਕੇਜਤਨ
੧੭	ਨਕਦੇਠੇਕੇਜਤਨ	੩੪	ਪੁਕਧੁਕੀਕਾਇਲਾਜ
੧੮	ਨਕਕੇਦੁਸਰੇਘਾਟ	੩੫	ਬਗਲਦੇਠੇਕੇਜ॥
੨੦	ਨਕਦੀਨਕਸੀਰਕ	੩੬	ਛਾਤੀਕੇਠੇਕੇਜ॥
	ਦੁਸੀਨਕਸੀਰਕ॥	੩੭	ਸੋਰਤਕੀਛਾਤੀਕੇ
੨੨	ਪੀਨਸਕੀਦੁਦਈ॥	੪੧	

੪੩ ਬਿਨਦੁਪਚੁਦੀਕੋਠੇ
 ੪੪ ਸਿਕਾਕੁਡੀਕੋਠੇਕੋ
 ੪੫ ਧੁਨੀਦੇਠੇਕੋਦਾਜਤਨ
 ੪੬ ਪੇਟਕੋਠੇਕੋਦਾਜਤਨ
 ੪੭ ਪੇਡੂਜੀਘਾਕੋਠੇਕੋ
 ੪੮ ਅੰਤ੍ਰਕੋਸਪਤਾਲਾਅੰ
 ੪੯ ਗਦਾਜਤਨਠੇਕੋਦਾ
 ੫੦ ਕੋਧੇਦਗਦਨਕੋ
 ੫੧ ਬਾਗਦੇਠੇਕੋਦਾਜਤਨ
 ੫੨ ਯਬਦੀਉਗਲੀਕੋ
 + ਯਬੇਲੀਦੇਠੇਕੋ
 ੫੩ ਪਿਠਦੇਠੇਕੋਦਾਜਤਨ
 ੫੪ ਮਸਲੀਦੇਠੇਕੋਦਾ
 ੫੫ ਕੁਖਕੋਠੇਕੋਦਾਜਤਨ
 + ਨਾਰੂਧੁਨੀਦੇਠੇਕੋਦਾ
 ੫੬ ਚੂਤਕੋਠੇਕੋਦਾਜਤਨ
 + ਚਤ੍ਰਕੋਠੇਕੋਦਾਜਤਨ
 ੫੭ ਜੇਘਦੇਠੇਕੋਦਾਜਤਨ
 ੫੮ ਗੋਰੇਦੇਠੇਕੋਦਾਜਤਨ
 ੫੯ ਪਿੰਡੁਲੀਵਪਿਲੀਥੀ
 ੬੦ ਗਿਟੇਕਾਜਤਨੇ
 ੬੧ ਪੇਰਾਦੀਤਲੀਵਉਗ
 ੭੧ ਦਾਵਕੇਲਛਤਜੂਨ
 ੭੨ ਖੁਜਲੀਕਾਜਤਨੇ

੭੩ ਹਰਏਕਾਜਮਕਾਜਤਨ
 ੭੪ ਹੋਰਮਤਸਠੇਕੋਧੇਕੋ
 ਨਾਮਲਛਤਜਤਨਅ
 ਗਨੀਸੇਜਲੇਕਾਤਲਕੇ
 ਜਲੇਕਾਤਲਵਾਰਕੇਘ
 ਵਕਵਾਯਕੇਘਵਕਾਜ
 ਤਨਬਿਨਠੇਕੋਦਾਜਤਨ
 ਘਾਵਕੇਸੁਜਨਕਾਜਤਨ
 ੮੧ ਹਰਏਕਾਘਵਕਾਜਤਨ
 ਮਨੁਖਕੇਸਿਰਮੇਤਲਵਾਰ
 ੮੨ ਗਲਮੇਤਲਵਾਰਲਕੇ
 ਕੋਧੇਮੇਤਲਵਾਰਲਕੇ
 ਗਲੇਮੇਲਗਕੇਲਕਤੰਕ
 ੮੩ ਮਨੁਖਕੇਯਬਤਲਵਾਰ
 ਤੀਰਕੇਲਗਨੇਕਾਜਤਨ
 ਤੀਛਾਤੀਵਨਾਧੁਮੀਪਥ
 ੮੪ ਪੇਡੂਮੇਤੀਰਲਗਕੇਜ
 ੮੫ ਜੀਘਮੇਘਟਨੇਮੇਲਗੇ
 ੮੬ ਘਾਵਕੀਪੀਘਾ
 ਅਨਿਖਾਧੇਰੁਏਠਹਰਨੇ
 ਕੀਜਗਾਕਾਨਾਮ
 ਉਸਪਰਚਮਕੇਕੇਜਖ
 ੮੭ ਮਗੇਕੇਲਗਨੇਕੋ
 ਤਿਸਕੇਇਲਾਜਕਾਜਤਨ

੧੨
੧੫

੯੦ ਗਲੇਮੇ ਗੋਲੀਕੇ
੯੧ ਕਿਸੀਕੀਛੁਤੀਮੇਗੋ
ਲੀਲਾਗੇ ਯਾ ਛੁਤੀ
ਸੇਪੇਤੁ ਤਕਜਾਵੈ
ਪਤਾ ਲਾਅਮੇਲਗ
ਬਿਖਸੇਬੁਏਹੁਏਸ
ਸਤ ਲਗੇਕ ਜਤਨ
੯੨ ਤੇਜਾਬਕੀਬਿਧਾ
ਹੁਤੀਟੁਟ ਜਲੇਕੇ
ਹੁਤੀਟੁਟੀਕ ਪਛੁਃ
੯੩ ਹੁਤੀਟੁਟੇਕ ਕਸੁਸਃ
੯੪ ਹੁਤੀਟੁਟੇਕ ਕਸੁਸਃ
ਕੀਚੇਟਲਗੇਕ ਨਿਃ
ਸਭੁਤਰਾਕੀ ਹੁਤੀਚੇ
ਟਲਗਾਨੇਕ ਲਛੁਃ
੯੫ ਹੁਤੀਟੁਟੇਕ ਦੂਜਾਜੁ
੧੦੧ ਪਸੁਕੇਮਾਰੇਨੇਸੇ
ਜਖਮੀਹੋਨੇਕਜਃ
ਹੁਤੀਟੁਟੇਕ ਪਾਵਨ
ਮਕੇਛਾਇਦਾਪਰ
ਚਾਨੇਵਾਲੀਮੁਹਮ
੧੨ ਤਰਹਕੀ
੧੦੨ ਪਤਾ ਲਾਅਮੇਲਗ
ਜਲੇਕੇ ਅਪੇਟਿਕ

ਨੇਸੇਹਲਜਾਵੈਵਹੁਤੁ
ਰਜਾਦੀਸੁਜਜਾਦੀਉ
ਸਕੇਛਿਤਕਕਹਿਦੇਹੋਨ
੧੧ ਸੁਠੇਵਦਗਮੁਨਖਕੇ
ਤਿਸਕ ਜਤਨ ਪਛੁਨ
੧੨ ਛੁਟੀਯਕੇਜਤਨ
੧੩ ਪੇਬੀਕੀ ਸਮਾਪਤੀਕੀ
ਬਾਤ
੧੪ ਛਿਠਸਦਕ ਨਿਨ ਲਿ
ਖਾਏਛਸਦਕੋਲਨੇਕੀ
ਤੀਖ
ਸਮਾਪਤਿ ਸਿਪੁਰਈ
ਸਿਮਤਨਃ ਜੀ ੪੨੩ ॥
ਸਿਮਤ ਬਿਃ ਜੀ ੧੯੪੯
ਸਿਮਤ ਈਃ ਜੀ ੧੮੯੨
ਵਸਖਤਬਾਵਾਕਿਸਨਦਾ
ਸਰਮਲੀਕੀਰਾਮਰਮਰਮ
ਮੁ ਮੁ
ਮੁ ਮੁ

ਵਿਰਮਾਪਨ

ਇਸਦੁਕਾਨਸੇ ਹਰਕਿਸਮਕੀ ਕਿਤਾਬੇ ਉਤ੍ਰਦੁਠਾ
ਰਸੀ ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਸਾਸਤੀ ਨਾਰੀ ਨਾਟਕ ਸੂਕ
ਰੀ ਵਗੈਰਾ ਮਿਲ ਸਕਤੀ ਹੈ ਜਿਨ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਖਰੀਦ
ਨੀ ਮਨਜ਼ਰੋ ਆਕਰ ਲਾਹੌਰ ਸਹਰ ਬਾਜਾਰ ਕਸ
ਮੀਰੀ ਬਰੋ ਦੁਕਾਨ ਹਾਫਜ ਮਹਿਮਦ ਦੀਨ ਤਾਜਰਕ
ਤਬ ਮਾਲਕ ਮਤਬਾ ਮੁਸਤਫਾਈ ਸੇ ਖਰੀਦੇ
ਬਹੁਤ ਗਿਆਇਤ ਸੇ ਮਿਲੇਗੀ ਔਰ ਫੁਪਾਈ
ਬਹੁਤ ਉਮਦਾ ਮਾਲਕ ਮਤਬਾ ਕੋ ਮਿਲਕਰ ਰਿ
ਆਇਤ ਸੇ ਹੋ ਸਕਤੀ ਹੈ॥

ਅਸਲ ਮਤਬਾ ਕਨਕਲ ਕਰੀ ਹੈ ਬਨਾਇ॥
ਕੁਲਚੁ ਕਜੇ ਬੀਰੋਇ ਦੇਸ ਲਿਖਾਰੀ ਨਾਹਿ॥

ਦਸਖਤ ਬਾਵਾ ਕ੍ਰਿਸਨ ਦਾਸ ਰਮਲੀ ਕੀ ਰਾਮਗਾ
ਸਿਮਤ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਾ ੪੨੩ ਮਿਥਨ ੩੫
ਸਿਮਤ ਬਿਕਰਮ ਜੀ ਕਾ ੧੮੪੯ ਸਿਨ ੧੮੮੨

ਜਰਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਤੀਸਰਾ ਭਾਗ

ਮੁਜਤਬਾਈ ਪ੍ਰੋਸਲਾਹੀ ਮੋਢੀ

ਅਗਲਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਲਕ

ਹੀਰਾ ਤੇ ਜਰਕੁਤ ਬਕਸ਼ੀ

ਬਾਜ਼ਾਰ ਲਾਹੌਰ

جہاں پر ہر ایک کی سیوا

طبع عین الہی

ਜਰਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਤੀਸਰਾ ਭਾਗ

ਅਗਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਲਕ ਹੀਰਾ-
ਤਜਰਕੁਤ ਬਕਸ਼ ਮੀਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ-
ਮਤਬਾ ਮੁਜਤਬਾਈ ਲਾਹੌਰ ਮੇਛਾ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥
 ਅਥ ਜਰਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੀਸਰਾ ਭਾਗੁ -
 ਲਿਖਾਯੋ

ਜਾਨਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਸਾਤ ਪਰਦੇ ਔਰ ਤੀਨ ਰਤੂਬਤ
 ਹੋਤੀ ਹੈ ਔਰ ਏਕ ਅਸਵਾ ਹੈ ਇਸੀ ਅਸਵਾ ਕੇ ਮਨੁਖ ਮੁ-
 ਫਤਲੀ ਔਰ ਤਿਲ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਔਰ ਯਹ ਰਗ ਕੇ ਸਦ੍ਰਸ ਬੀਚ ਮੇਂ
 ਜੇਖਾਈ ਹੈ ਔਰ ਇਸੀ ਮੇਂ ਜੇ ਸਬ ਕੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤਾ ਹੈ ਔਰ ਬੀ-
 ਚ ਬੀਚ ਮੇਂ ਆਕਰ ਰਤੂਬਤ ਜਲਾਦੀ ਆਤਕ ਪਹੁੰਚਤੀ ਹੈ
 ਇਸ ਰਤੂਬਤ ਜਲਾਦੀ ਆ ਮੇਂ ਸਬ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤਾ ਹੈ ਔਰ ਅ-
 ਸਵੇ ਸੇ ਨਿਕਲ ਕਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਿ ਕੀ ਇੰਦ੍ਰੀਤਕ ਪਹੁੰਚਤੀ ਹੈ ਵਹੁ
 ਇਨਕੇ ਪਹਚਾਨ ਜਕਤੀ ਹੈ ਔਰ ਇਸੀ ਰਤੂਬਤ ਔਰ ਅਸ-
 ਵੇ ਜੇ ਬਚਾਵ ਕੇ ਲੀਏ ਔਰ ਸਬ ਪਰਦੇ ਔਰ ਰਤੂਬਤੇ ਆਸਪਾਸ
 ਹੈ॥

ਨੇੜ ਕੇ ਸਾਭੇ ਪਰਦੇ ਕੇ ਨਾਮ

ਮੁਲਤਹਿਮ ੧ ਕਰਨਿਯਾ ੨ ਇਨਵੀਯਾ ੩ ਅਨਕਵੂਤਿਆ
 ੪ ਸੁਬਸਵਕਿਆ ੫ ਮਜਾਮੀਆ ੬ ਸਲਵੀਆ ੭ -

ਤੀਨੋਂ ਰਤੂਬਤੇ ਕੇ ਨਾਮ

ਵੈਜਿਆ ੧ ਜਲਾਦੀਯਾ ੨ ਜਜਾਜਿਆ ੩

ਅਥ ਜਿਸਤਰਹ ਜੇ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਯਹ ਸਾਤ ਪਰਦੇ ਔਰ ਤੀਨ ਰ-
 ਤੂਬਤ ਲਗੀ ਹੈ ਉਨਕਾ ਬਿਆਨ ਵਿਸਤਾਰ ਜੇ ਕੀਆ ਜਾਤਾ
 ਹੈ ਨੇੜਕਾ ਪਰਦਾ ਜੇ ਬਹਰ ਕੀ ਓਹਿਰਹ ਵਸੇ ਮਿਲਾ ਹੁਆ ਹੈ
 ਅਰਥਾਤ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਜੇ ਸੁਫੇਦੀ ਦਿਖਲਾਈ ਦੇਤੀ ਹੈ ਵਹੁ ਮੁਲ

ਤਹਿਮਾਨਾਮ ਪਹਿਲਾ ਪਰਦਾ ਹੈ ਔਰ ਨੇੜੇ ਮੇਜੇ ਗੋਬਿੰਦ

ਆਹੀ ਕੀ ਚਿਨ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਕੋ ਪੁਤਲੀ

ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਵਹੁ ਕਰਨਿਆ ਨਾਮ ਦੂਸਰਾ ਪਰਦਾ ਹੈ ਔਰ ਸਹ

ਦੇਨ ਪਰਦੇ ਆਪਸ ਮੇਂ ਮਿਲੇ ਹੁਏ ਹੈ ਔਰ ਇਨ ਕੋ ਪੀਛੇ ਕਾ

ਜੋਤੀ ਸਰ ਪਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਕਾ ਨਾਮ ਇਨ ਵੀਆ ਹੈ ਯਹ ਪਰ

ਦਾ ਰੰਗ ਦਾਰ ਹੈ ਔਰ ਕਰਨਿਆ ਨਾਮ ਜੋ ਪਰਦਾ ਹੈ ਉਪਰ

ਕਹ ਆਏ ਹੈ ਉਸ ਮੇਂ ਜੋ ਰੰਗ ਹੈ ਜੋ ਇਸੀ ਕਾ ਹੈ ਇਸ ਪਰਦੇ

ਕੇ ਬੀਚ ਮੇਂ ਏਕ ਛਿਦ੍ਰ ਹੈ ਰੋਸ ਨੀ ਕੇ ਔਰ ਚਿਨ ਕੇ ਨਿਕਲ ਨੇ

ਕੇ ਲੀਏ ਔਰ ਨੇੜੇ ਮੇ ਪਾਨੀ ਉਤਰ ਨੇ ਕੀ ਜਗਹ ਭੀਯਹੀ ਹੈ

ਇਸ ਪਰਦੇ ਕੇ ਪੀਛੇ ਰਤੂ ਬਤ ਵੇਂ ਜਿਆ ਹੈ ਇਸ ਕਾਰੰ

ਗ ਅੰਡੇ ਕੀ ਚੁਫੇਰੀ ਕੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਇਸ ਰਤੂ ਬਤ ਕੇ ਪੀਛੇ ਪ

ਰਦਾ ਅਨ ਕ ਵਤਿਆ ਪਾਂਚਵਾਂ ਮਕੜੀ ਕੇ ਜਾਲੇ ਕੇ ਸਮਾਨ ਹੈ

ਇਸ ਕੇ ਪੀਛੇ ਰਤੂ ਬਤ ਜਲਾਈਆ ਹੈ ਔਰ ਇਸ ਕੇ ਪੀਛੇ ਰ

ਤੂ ਬਤ ਜ ਜਾ ਜਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪਿਘਲੀ ਹੁਈ ਕਾਚ ਕੇ ਸਾਇਸ ਹੈ

ਔਰ ਇਸ ਕੇ ਪੀਛੇ ਪਰਦਾ ਸੁਵ ਕੀਆ ਹੈ ਜੋ ਜਾਲ ਕੇ ਅ

ਨੁਸਾਰ ਹੈ ਔਰ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਰਤੂ ਬਤੋਂ ਕੋ ਘੇਰੇ ਹੁਏ ਹੈ

ਔਰ ਇਸ ਕੇ ਪੀਛੇ ਪਰਦਾ ਮਸੀਮਿਆ ਹੈ

ਔਰ ਇਸ ਕੇ ਪੀਛੇ ਪਰਦਾ ਸਲ ਵੀਆ ਹੈ ਜੋ ਨੇੜੇ ਕੇ ਦੇ ਲੇ

ਜੇ ਲਗਾ ਹੁਆ ਹੈ ਯਹ ਸਾਤ ਪਰਦੇ ਔਰ ਤੀਨ ਰਤੂ ਬਤੋਂ ਜੋ ਨੇ

ੜੇ ਕਾਂ ਸਮਾਜਤ ਵਨ ਵਨ ਹੈ ਜੋ ਇਨ ਪਰਦੇ ਕੋ ਏਕ ਕੇ ਪੀ

ਛੇ ਏਕ ਕ੍ਰਮ ਸੇ ਜਾਨਨਾ ਚਾਹੀਏ ਔਰ ਹਰ ਪਰਦੇ ਔਰ ਹਰ ਰ

ਤੂ ਬਤੋਂ ਮੇਂ ਅਲਗ ਰੰਗ ਹੋਤੈ ਹੈ ਉਨ ਕਾ ਵਰਨਣ ਅਥੀ ਕਹੁੰਗਾ

ਅਥਾਮਦ ਅਰਥਾਤ ਆਖਦੁ ਖਨੇ ਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ ::

ਮੁਲਤਹਿਮਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾ ਪਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਪਰ ਜੋ ਸੁਜਨਾ ਅ

੪ ਜਾਸੀ ਹੈ ਉਸਕੋ ਰਮਦ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਔਰ ਯਹ ਰੋਗ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰ-
ਕਾਰ ਕਹਿਤਾ ਹੈ- ਵਾਇਕਾ ੧ ਪਿਤਕਾ ੨ ਕਫਕਾ ੩ ਭੁਧਿਰ
ਕਾ ੪ ਗੀਹਕਾ ੫-

ਜੇ ਯਹ ਰੋਗ ਭੁਧਿਰ ਸੇ ਹੋਤੇ ਉਸਕੇ ਲਖ ਯਾਣ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਨੇ
੩ ਲਾਲ ਔਰ ਭਾਰੀ ਹੋਜਾਇਗੇ ਔਰ ਦਰਦ ਹੋਗਾ ਔਰ ਕੀਚ
੩ ਅਰਥਾਤ ਗੀਹ ਇਨ ਸੇ ਬਹੁਤ ਨਿਕਲੇਗੀ।

ਔਰ ਜੇ ਬਲਗਮ ਅਰਥਾਤ ਕਫ ਸੇ ਹੋਤੇ ਰੋਗ ਇਸਕਾ ਸੁ-
ਫਰਦ ਹੋਗਾ ਆਖੇ ਫੂਲ ਜਾਏਗੀ ਔਰ ਕੀਚ੩ ਆਂਸੂ ਇਨ ਸੇ
ਬਹੁਤ ਨਿਕਲੇਗੇ।

ਔਰ ਜੇ ਯਹ ਰੋਗ ਸੌਦਾ ਅਰਥਾਤ ਵਾਤ ਸੇ ਹੋਤੇ ਸੂਜਨ ਬਹੁ-
ਤ ਹੋਗੀ ਪਰੰਤੂ ਕੀਚ੩ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗੀ ਔਰ ਪਲਕ ਨ-
ਹੀਂ ਚਿਪਕੇਗੇ ਔਰ ਨੇੜ ਬੋਝ ਲਹੇਗੇ ਔਰ ਸਿਰ ਮੇਂ ਦਰਦ ਭੀ ਹੋਗਾ।
ਔਰ ਜੇ ਯਹ ਰੋਗ ਗੀਹ ਕੇ ਕਾਰਣ ਸੇ ਹੋਗਾ ਤੇ ਨ ਕੀਚ੩ ਨਿ-
ਕਲੇਗੀ ਔਰ ਨ ਬੋਝ ਲਹੇਗੀ।

ਉਪਾਇ ਇਸ ਰੋਗ ਕਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਮਵਾਦ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸੇ ਸ-
ਰ ਕਰਕੇ ਔਰ ਫਸਤ ਔਰ ਜੁਲਾਬ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਕੋਈ ਔਖ ਧਿਨੇ
੩ ਮੇਂ ਨ ਡਾਲੇ ਪਰੰਤੂ ਜਬ ਯਹ ਰੋਗ ਹਲਕਾ ਹੋਤੇ ਵੇਤੀ ਨਹੀਂ
ਨ ਪੀਛੇ ਬਿਨ ਫਸਤ ਔਰ ਜੁਲਾਬ ਕੇ ਦਵਾ ਡਾਲਨੀ ਫਾਇਦਾ
ਕਰਤੀ ਹੈ।

ਔਰ ਦੂਸਰੇ ਹਕੀਮੋਂ ਕਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰੋਗ ਮੇਂ ਸਰੋਤੂ ਨਜ-
ਕੀ ਫਸਤ ਖੋਲੇ ਕਿ ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਰਮਦ ਕੇ ਮਾਫਕਤ ਆਤੀ
ਹੈ ਔਰ ਜੇ ਕਲਗਾਨ ਭੀ ਭੁਟ ਕਰਤਾ ਹੈ ਇਸ ਰੋਗ ਮੇਂ ਮਾਂਸ
ਔਰ ਖਟਾ ਮਿਠਾ ਖਾਧ ਨ ਖਾਇ ਰਮਦ ਰੋਗ ਕੀ ਆਇ ਮੇਂ
ਕਿਤੇ ਕੋ ਸੀਤਲ ਜਲ ਲਗਾਨ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਏ ਔਰ ਹਰਦੀ-

1. ਕਪੜਾ ਰੰਗ ਕਰਕੇ ਅਥਵਾ ਨੀਲਾ ਕਪੜਾ ਨੇੜੇ ਕੇਸ ਨਮੂ ੫
ਖਲਟ ਕਾਨ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ। ੦

ਅਥ ਇਸ ਰਮਦ ਰੰਗ ਕੇਵਾਜ ਤੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਅੰਜ
ਨ ਗੋਲੀ ਵਾਲੇ ਪਾਦਿਕ ਲਿਖਤਾ ਹੁੰ।

॥ ਇਲਾਜ ॥ ॥ ਜੇ ਜੇ ਰੰਗ ਗਰਮੀ ਜੇ ਹੋਤੋ ਰੰਗ
ਤੋ ਕੋਲੜਕੀ ਮਾਂ ਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਘੋਲ ਕਰ ਨੇੜੇ ਕੇ ਉਪਰ ਆਰਥੀਤ
ਰਲਗਾਨ ਅਤਿ ਲਭਦਾਇਕ ਹੈ ਆਰਜੇ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਪੀੜਾ ਜਿਸ
ਦਾ ਹੋਤੋ ਬੋੜੀ ਸੀ ਅਫੀਮ ਭੀ ਇਸ ਮੇਂ ਮਿਲਾਨੀ ਅਛੀ ਹੈ।

ਗੋਲੀ ॥ ਹਕੀਮ ਜਾਲੀ ਨੂਜ ਨੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ
ਆਂਖ ਦੂਖ ਨੇ ਕੇਵਾਜ ਤੇ ਯਹ ਗੋਲੀ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦਾ ਕਰਤੀ ਹੈ
ਫਟ ਕਰੀ ਭੂਨੀ ਹੁਈ ॥ ਤੇਲੇ ਹਲਦੀ ੭ ਮਾਸੇ ਹਫੀਮ ਪਮ
ਸੇ ਇਨ ਸਭ ਕੋ ਪਕੇ ਕਾਗਜੀ ਨੀ ਬੁਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਲੋਹੇ
ਕੀ ਕੜਾਹੀ ਮੇਂ ਅੰਦੀ ਆਂਚ ਸੇ ਸੁਕਾਵੇ ਜਬ ਗੜਾ ਹੋਜਾ ॥ ਇਤਬ
ਗੋਲੀ ਆਂਬ ਨਾਲੇ ਫਿਰ ਇਸ ਗੋਲੀ ਕੋ ਪਾਨੀ ਰਗੜ ਕਰ ਨੇੜੇ
ਕੇ ਉਪਰ ਪਤਲਾ ਲੇਪ ਕਰੇ ਆਰ ਨੇੜੇ ਕੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪਰ ਮਲੇ।

ਸੁਫੈਦਾ ਕਾ ਫਾਇਦਾ

ਧੋਖਾ ਹੂਆ ਸੁਫੈਦਾ ॥ ਤੇਲੇ ਨਿਜਾਸਤਾ ਕਤੀਰਾ ਵਫੂਲ
ਕਾਗੋਂਦ ਅਫੀਮ ਯਹ ਚਰੋਂਦਵਾ ਦੋ ਦੋ ਮਾਸੇ ਲੇ ਇਨ ਸਬ
ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਇਨ ਕਾ ਫਾਜਾ ਬਨਾ ਕਰ ਨੇੜੇ ਪਰ ਬਾਂਧੇ

ਅਥਵਾ

ਲੋਧ-ਗੋਹੁੰ ਕਾ ਮੈਦਾ ਯੇ ਸਬ ਚੋਂਦਹ ੨ ਮਾਸੇ ਲੇ ਸਬ ਕੋ ਸਿ
ਯਾ ਬਨਾ ਕਰ ਚਾਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੈ ਆਰ ਏਕ ਠੀਕਰਾ ਆਂਚ
ਪਰ ਠਖ ਕਰ ਉਸ ਮੇਂ ਏਕ ਗੋਲੀ ਠਖ ਦੇ ਜਬ ਬੋੜੀ ਗਰ
ਮ ਹੋਜਾ ਇਤਬ ਠੀਕਰਾ ਨੇੜੇ ਪਰ ਬਾਂਧੇ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ

੬

ਚਰੇਂ ਗੋਲੀਆਂ ਥਾਂ ਪੋਤੋ ਬਹੁਤ ਜਲ ਦੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇ॥

੫

ਲੇਪ

ਹਰਕੀ ਛਾਲ ਸੇਧਾ ਨੇਨ ਗੋਰੂ ਰਜੋਤ ਯੇ ਸਬ ਬਰਾਬ
ਰਲੇ ਭਿਨੇਹ ਜਲ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇੜੋ ਕੋਊ ਪਰਲੇ ਪਕਰੇ
ਤੇ ਸਰਬ ਨੇੜੋ ਕੋਰੋ ਗਜਾਇ॥ ਅਥਵਾ

ਘੋਰੇ ਕੇ ਪਾੜ ਮੇਂ ਨੀਬੁ ਕਾਰਜ ਝਾਲੇ ਪੀਛੇ ਉਸ ਰਸ ਕੋ
ਕੁਛ ਕਗਾੜਾ ਕਰੇ ਪੀਛੇ ਨੇੜੋ ਕੋਊ ਪਰਲ ਗਾਵੇ ਤੇ ਸਰਬ
ਨੇੜੋ ਪੀੜਾ ਜਾਇ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਅਫੀਮ

१ ਮਾਸਾ ਫੂਲੀ ਫਿਟਕਰੀ १ ਮਾਸਾ ਲੋਧ १ ਮਾਸਾ ਇਨ ਸਬ
ਕੀ ਨੀਮ ਕੋ ਰਸ ਮੇਂ ਪੀਸ ਲੋਹੇ ਕੀ ਕੜਾਹੀ ਮੇਂ ਥੋੜਾ ਸਾਗਰ
ਮਕਰ ਕੇ ਪੀਛੇ ਨੇੜੋ ਪਰਲੇ ਪਕਰੇ ਤੇ ਨੇੜੋ ਕਾਦੂਖਨਾ ਅਛ
ਹੋਇ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਮੁਲੇਠੀ ਗੋ

ਰੂ ਸੇਧਾ ਨੂੰਨ ਦਾਰੂ ਹਲਟੀ ਰਜੋਤ ਯਹ ਸਬ ਬਰਾਬ ਰਲੇ
ਨੇੜੋ ਜਲ ਮੇਂ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਨੇੜੋ ਪਰਲੇ ਪਕਰੇ ਤੇ ਨੇੜੋ ਪੀੜ
ਜਾਇ॥ ਪੋਟਲੀ ॥ ਪਠਾਨੀ ਲੋਧ १ ਮਾਸਾ

ਫੂਲੀ ਫਿਟਕਰੀ १ ਮਾ. ਰਜੋਤ १ ਮਾ. ਮੁਲੇਠੀ १ ਮਾ. ਇਨ ਸਬ ਕੋ
ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਗਵਾਰ ਪਾਟੇ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਅਥਵਾ ਪੋਸਤ ਕੋ ਰੋੜੇ
ਕੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਫਾਜਲ ਮੇਂ १ ਮਾਸੇ ਕੀ ਪੋਟਲੀ ਕਰ ਕੇ ਪੀਛੇ ਨੇ
ੜੋ ਪਰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਫੇਰੇ ਤੇ ਨੇੜੋ ਪੀੜਾ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ ਨੇੜੋ ਮੋਹਵਾਲ ਗਨੇ ਜੇ

ਜੁਲ ਰਲੇ ਉਸਕਾ ਯਤਨ॥

ਪਠਾਨੀ ਲੋਧ ਕੋ ਜੇਕ ਕਰ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਪੜੇ ਮੇਂ ਛਾਨ ਕਰ
ਪਿਤ ਮੇਂ ਭੁਰੇ ਪੀਸੇ ਉਸੇ ਗਰਮ ਪਾਨੀ ਜੇ ਜੇਕ ਕਰੇ ਤੇ ਨੇ
ੜੋ ਨਕਾ ਜੁਲ ਬੰਦ ਹੋ॥

ਅਬਦਾ

ਗਵਰਪਾਠੇਕਾਗੁਰਾ ੧ ਮਾ. ਅਠੀਮ ੧ ਰਤੀ ਭਰ ਪੀਸਕਰ
ਗਵਰਪਾਠੇਕੇਗੁਰੇ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਪੋਟਲੀ ਬਾਂਧਕਰ ਪਾਨੀ
ਮੇਂ ਭਿਗੋਕਰ ਨੇੜੇ ਪਰ ਫੇਰੇ ਔਰ ਏਕ ਬੁੰਦ ਨੇੜੇ ਕੇ ਭੀਤਰ
ਟਪਕਾਵੈ ਤੋ ਨੇੜ ਪੀੜਾ ਜਾਏ॥ ਅਬਦਾ

॥ ਲੋਧ ੧ ਮਾ. ਭੁਨੀ ਫਿਟਕਰੀ ੧ ਮਾ. ਅਠੀਮ
੪ ਰਤੀ ਇਮਲੀ ਕੀ ਪਤੀ ੧ ਮਾ. ਇਨ ਸਬਕੇ ਪੀਸਕਰ
ਪੋਟਲੀ ਬਨਾਕਰ ਬਾਰਬਾਰ ਨੇੜੇ ਪਰ ਫੇਰੇ॥

ਅਬਦਾ

॥ ਇਮਲੀ ਕੀ ਪਤੀ ਸਿਰਜਕੀ
ਪਤੀ. ਹਲਦੀ. ਫਿਟਕਰੀ. ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਪੇਸ਼ਿ ਦੇ ਮਾਜੇ
ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਪੋਟਲੀ ਬਨਾਕਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਭਿਗੋਕਰ ਬਾਰ
ਬਾਰ ਨੇੜੇ ਪਰ ਫੇਰੇ ਔਰ ਬੋਝਾ ਜਾ ਪਾਨੀ ਇਸਕਾ ਨੇੜੇ
ਕੇ ਭੀਤਰ ਜਾਨੇ ਦੇ ਤੋ ਨੇੜ ਪੀੜਾ ਜਾਏ॥

ਅਬਦਾ

॥ ਪੇਸਤ ਕਾ ਝੋਭਾ ੧ ਨਗ ਅਠੀ
ਮ ੧ ਰਤੀ ਲੋਂਗ ੨ ਨਗ. ਭੁਨੀ ਵੇਲਗਿਰੀ ੪ ਮਾਜੇ. ਚਨੇ
ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਹਲਦੀ ਬੋਝੀ ਜੀ ਇਮਲੀ ਕੀ ਪਤੀ ਇਨ ਸ
ਬਕੀ ਪੋਟਲੀ ਬਾਂਧਕਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਭਿਗੋਕਰ ਨੇੜੇ ਪਰ ਫੇਰੇ॥

ਅਬਦਾ

ਕਪੂਰ ਝਭਾਗ. ਪਠਾਨੀ ਲੋਧ ੧ ਭਾਗ. ਪੀਸਕਰ ਪੋਟਲੀ ਬਾਂ
ਧੇ ਔਰ ਦੇ ਘੜੀ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਭਿਗੋਕਰ ਨੇੜੇ ਪਰ ਔਰ ਔਰ ਟ-
ਪਕਾਵੇ॥ ਅਬਦਾ

॥ ਲੋਧ ਫਿਟ
ਕਰੀ. ਮੁਰਦਾਸੀਗ. ਹਲਦੀ. ਜੁਫੈਦ ਜੀਰਾ ਯਹ ਸਬ
ਚਰਚਰ ਮਾਜੇ ਅਠੀਮ ਚਨੇ ਬਰਾਬਰ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ
੪ ਨਗ. ਨੀਲਾ ਬੋਝਾ ਉੜਦ ਪਮਾਦ ਇਨ ਸਬਕੇ ਕੂਟ

ਫਾਨਕਰ ਪੋਟਲੀ ਥਾਂ ਪਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਫੇਰੇ।

ਅਥਵਾ

॥ ਬੜੀ ਹਰਕਤ ਕਰਕੇ

ਦੋੜੇ ਕੇਵਲ ਆਮਲਾ ਰਜੋਤ-ਗੇਰੁ ਇਸਲੀ ਕੀ ਪਾ
ਤੀ ਅਫੀਮ ਭੁਨੀ ਫਿਟਕਰੀ ਸੁਫੈਦ ਜੀਰਾ ਜੇ ਸਬ ਬਰਾ
ਬਰ ਲੇ ਕਪੜੇ ਮੇਂ ਪੋਟਲੀ ਥਾਂ ਪਕਰ ਭੁਲਾਬ ਜਲ ਮੇਂ ਅਥ
ਵਾ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਡਿਗੇ ਕਰ ਨੇੜੇ ਪਰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਫੇਰੇ ਤੇ ਨੇੜ ਪੀ
ਝਾ ਜਾਏ।

ਅਥਵਾ

ਸੁਫੈਦ ਜੀਰਾ ਛੱਪ ਪਿਸਾਹੂਆ ਭੁਨੀ ਫਿਟਕਰੀ ਪਿਸੀ
ਹੁਈ ਇਨ ਸਬ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਬੋੜੇ ਗਵਾਰ ਪਾਠੇ ਕੇ ਗੁਦੇ
ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਪੋਟਲੀ ਥਾਂ ਪਕਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਡਿਗੇ ਕਰ ਨੇੜੇ
ਪਰ ਫੇਰੇ।

ਅਥਵਾ

॥ ਅਫੀਮ ੧ ਮਾਸਾ ਫਟਕਰੀ ਭੁਨੀ ੨ ਮਾ ਇਸਲੀ ਕੀ
ਪਤੀ ੧੦ ਮਾ ਇਨ ਸਬ ਕੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਪਰ ਪੋਟਲੀ ਥਾਂ
ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਟਪਕਾਨਾ ਤੀ ਬਹੁਤ ਗੁਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥

ਅਥਵਾ

ਫਿਟਕਰੀ ੧ ਮਾਸੇ ਅਲਸੀ ੨ ਮਾਸੇ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਕੀ ਪੋ-
ਟਲੀ ਥਾਂ ਪਕਰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨੇੜੇ ਪਰ ਫੇਰੇ।

ਅਥਵਾ

ਈਸਬ ਗੋਲ ਕਾਲੂਆਬ ਨੇੜੇ ਪਰ ਲਗਾਨੇ ਸੇ ਗਰਮੀ ਕੀ
ਪੀੜਾ ਜਾਏ।

ਜਿਸਦਿਨ ਮਨੁਖ ਹੀਕੇ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਪੀੜਾ ਹੋਇ ਉਸੀ ਦਿਨ ਧਤੂ
ਰੇ ਕੇ ਪਤੋਂ ਕਾਰਜ ਗੁਣ ਗੁਣ ਕਾਨ ਮੇਂ ਟਪਕਾਏ ਪਰੰਤੂ ਜੋ
ਦਾਹਨੀ ਆਂਖ ਮੇਂ ਪੀੜਾ ਹੋਇ ਤੋ ਬਾਂਏ ਕਾਨ ਮੇਂ ਰਸ ਟਪ
ਕਾਨ ਫਾਇਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਜੋ ਬਚੋ ਕੀ ਆਖ ਦੁਖ ਨੀ ਅਵੇ ਤੋ ਨੀ ਮਕੀ ਪਤਿ ਓ ਕਾਰ-
ਜਿ ਪਰ ਲਿਖੀ ਰੀਤ ਕੋ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨ ਮੇਂ ਟਪਕਾਵੇ॥
ਅੰਤ ਜੋ ਦੇਨੇ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਪੀੜਾ ਪੈਤੋ ਦੇਨੇ ਕਾਨ ਮੇਂ ਟਪਕਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ ॥ ਨਿਰਾਗਵਾਰ ਪਾਠੇ ਕਾ
ਗੁਰਾ ਪੀਸ ਕਰ ਜੋ ਤੇ ਸਮਝ ਕਾਨ ਮੇਂ ਟਪਕਾਵੇ॥ ਯੇ ਦਵਾ
ਗਰਮੀ ਕੀ ਨੇੜ ਪੀੜਾ ਕੋ ਜਾਂਤਿ ਕਰਤੀ ਹੈ ਗੋਰਨੀ ਕੀ ਪ-
ਤੀ ਮਲਕਰ ਉਸ ਕਾਰਜ ਨਿਚੋੜ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਟਪਕਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ ॥ ਹਲਦੀ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਉਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾਨ
ਮੇਂ ਟਪਕਾਵੇ ਭੋਨੇੜ ਪੀੜਾ ਜਾਏ॥

ਦਵਾ ਜੋ ਗਰਮੀ ਕੀ ਨੇੜ ਪੀੜਾ ਕੋ ਠਾਇ ਦਾ ਕਰੇ- ਬੀਹ ਦਾਨੇ
ਕਾ ਲੁਆਯ ਅੰਧ ਪਾਨੀ ਏਕੋ ਪਤੋਂ ਕਾਰਜ ਲਕੜੀ ਕੀ ਮਾਂ ਕੇ
ਦੂਧ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਛਾਨ ਕਰ ਟੜੇ ਮੇਂ ਟਪਕਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ ਨੀਮੁ ਕੇਰਾਜ ਭੋਹੇ ਕੇ ਖਰਲ ਮੇਂ ਭੋਹੇ ਕੇ ਦਸਤੇ ਜੇਘ
ਦੇ ਜਬ ਉਸ ਕਾਰੀ ਗਕਾਲਾ ਹੋ ਜਾਏ ਤਬ ਨੇੜੇ ਕੇ ਆਸ ਪਾਸ
ਪਤਲਾ ੨ ਟੋਪ ਕਰੇ॥

ਅਥਵਾ ਭੋਧ ਆਮਲੇ ਗਾਇਕੇ ਘੀ ਮੇਂ ਭੂਨ ਕਰ ਠੰਢੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ
ਪੀਸ ਪਤਲਾ ੨ ਟੋਪ ਕਰੇ ਪਰੰਤੂ ਨੇੜੇ ਕੋ ਭੀਤਰ ਨ ਜਾਨੇ ਪਾਏ॥
ਅਥਵਾ ਬੜੀ ਹਰੜ ਕਾ ਬਕਲਾ ਗੋਰੁ ਹਸੋਂ ਤ ਛੋਟੀ ਹਰੜ
ਪੀਸ ਕਰ ਟੋਪ ਕਰੇ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਸੂ-

ਖੀ ਇਮਲੀ ਕੇ ਰਾਜਾਂ ਨਿਕਾਸ ਕਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਭਿਜੋ ਕਰ ਮਸਲ
ਛਾਨ ਕਰ ਤੀਨ ਰਤੀ ਅਫੀਮ ਪਾਂਚ ਰਤੀ ਫਿਰਕਰੀ ਇਨ ਦੋਨੋ
ਕੋ ਉਸੀ ਇਮਲੀ ਕੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਭਾਲ ਕਰ ਭੋਹੇ ਕੇ ਵਾਸਨ ਮੇਂ ਪਕ
ਦੇ ਜਬ ਰਸ ਗਾਢਾ ਹੋ ਜਾਏ ਤਬੀ ਸੀਪ ਮੇਂ ਧਰ ਕਰ ਪਤਲਾ
ਟੋਪ ਕਰੇ ਅੰਤ ਜੋ ਕਿਸੀ ਸਮਝ ਮੇਂ ਇਮਲੀ ਨ ਮਿਲੇ ਤੋ ਉਸ

੧੦ ਕੇ ਪਤੋਂ ਕਾਹਸਲੋ ਕਰ ਪਤਲਾ ਲੇ ਪਕਰੇ॥
 ੧ ਅਥਵਾ ਜੋਠੜ॥ ਮਾਜੇ ਬਥੁਰਕਾ ਗੋਂਦੁ ॥ ਮਾਜੇ ਇਨ ਦੋਨੋ
 ਕੋ ਕੂਟ ਛਾਨ ਕਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਲੇ ਪਕਰੇ॥
 ਅਥਵਾ ਅਮਰੂਰ ਲੋਹੇ ਕੇ ਤਵੇ ਪਰ ਲੋਹੇ ਕੇ ਦਸਤੇ ਜੇ ਬੋਝਾ ੨
 ਪਾਨੀ ਕੇ ਸੰਗ ਪੀਸ ਕਰ ਪਤਲਾ ਲੇ ਪਕਰੇ ਔਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਟਪਕਵੇ
 ਅਥਵਾ ਬੋਹੜ ਕੇ ਦੂਧ ਕੋ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਆਂਜੇ॥
 ਅਥਵਾ ਨੀਮ ਕੇ ਪਤਾ ਔਰ ਜੋਠ ਬਰਾਬਰ ਲੋਕੇ ਅਲਗ ੨ ਪੀ-
 ਸ ਕਰ ਛਾਨ ਕਰ ਚਨੇ ਪ੍ਰਮਾਨ ਗੋਲੀ ਆਂਬੇ ਪੀੜਾ ਕੇ ਸਮੇਂ
 ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ ਦਵਾ ਜੋ ਨੇੜੇ ਕੀ ਸੁਰਖੀ ਔਰ ਬਗਲ ਗੰਧ
 ਕੇ ਭੁਣ ਕਰੇ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ੨॥ ਨਕ ਬੋਝੀ ਸੀ ਚੁਹਲੇ ਕੀ ਮਿ-
 ਦੀ ਜਲੀ ਹਈ ਲਾਲ ਵਾਂਸ ਕੇ ਚੋਰੇ ਅਥਵਾ ਚੀਨੀ ਕੇ ਪਾਛੇ ਮੇਂ
 ਖੂਬ ਪੀਸੇ ਜਬ ਕਾਲੀ ਹੋ ਜਾਏ ਤਬ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਆਂਜੇ॥
 ਅਥਵਾ ਅਲਸੇ ਕੇ ਪਤੇ ਪੀਸ ਕਰ ਟਿਕੀ ਆਬਨਾ ਬਰਤੀ ਨ
 ਦਿਨ ਨੇੜੇ ਪਰ ਬਾਂਧੇ॥
 ਅਥਵਾ ਕਪਾਸ ਕੀ ਪਤੀ ਦੇਹੀ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕੇ ਨੇੜੇ ਪਰ ਲਗਾਵੇ
 ਅਥਵਾ
 ਅਨਾਰ ਕੀ ਪਤੀ ਓੜੇ ਪੀਸ ਕਰ ਉਸ ਕੀ ਟਿਕੀ ਆਬਨਾ ਕਰ
 ਜੋ ਨੇ ਕੇ ਸਮੇਂ ਨੇੜੇ ਪਰ ਬਾਂਧੇ॥ ਅਥਵਾ
 ਗੋਭੀ ਕੋ ਪੀਸ ਕਰ ਉਸ ਕੀ ਟਿਕੀ ਆਬਨਾ ਕਰ ਨੇੜੇ ਪਰ ਬਾਂਧੇ
 ਔਰ ਜੇ ਇਸ ਚੋਰੇ ਮੇਂ ਨੇੜੇ ਲਾਭੀ ਔਰ ਪੇਟ ਮੇਂ ਜਲਨ ਹੋਤੋ-
 ਯੇ ਦਵਾ ਕਰੇ॥ ਮਕੋਇ ਆਮਲੇ ਮੁਲੇਠੀ ਨਾਗਰ ਮੋਥਾ ਖਸ
 ਨੀਲੇ ਫਰਕੇ ਬੀਜ ਯੇ ਸਬ ਜਾਏ ਤੀਨ ੨ ਮਾਸੇ ਮਿਸਰੀ ੨ ਤੋਲੇ
 ਦਸ ਮਾਸੇ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਕੂਟ ਛਾਨ ਕਰ ਜਾਤ ਬਾਜੇ ਨਿਤ ਖਾਏ ਤੋ
 ਜਲਨ ਮਿਟੇ॥ ਦਵਾ ਜੋ ਕਠਕੇ ਨੇੜੇ ਪੀੜਾ ਕੋ ਫਾਇਦਾ

ਕਰੇ ਸੁਹਾਜ ਨੇ ਕੇ ਪਤੋਂ ਕਾ ਬੋਝਾ ਸਾਰ ਸਹਤ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਨੇ ੧੧
ਤ੍ਰਿਪਰਲ ਗਾਏ ਤੀਨ ਦਿਨ ਮੇਂ ਆਰਾਮ ਹੋਇ॥

ਦਵਾ- ਜੇ ਬਚੇਂ ਕੀ ਨੇੜ ਪੀੜਾ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੇ- ਚਕੁ ਸੁਧ ੧ ਮਾ. ਲਾ-
ਈ ੩॥ ਮਾ. ਮਿਸਰੀ ੩॥ ਮਾ. ਇਨ ਤੀਨੋਂ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਛਾ-
ਨ ਕਰ ਛਿੜ ਕੇ ਅੰਗ ਲਾਈ ਨ ਮਿਲੇ ਤੋ ਮਾਮੀਰਾ ਛਾ ਲੇ ਨ ਉਚਿਤ ਹੈ-
ਦਵਾ- ਧੋਈ ਮੇਥੀ ਕਾ ਲੁਆਖ ਬੋਝੇ ਜੇ ਕਤੀਰ ਕੇ ਸੰਗ ਟਪਕਾਨਾ
ਵਿਸੇਖ ਪੀੜਾ ਕੋ ਆਰਾਮ ਕਰਤਾ ਹੈ॥

ਦਵਾ- ਕਟੇਰੀ ਕੇ ਪਤੋਂ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇੜੋਂ ਪਰ ਥਾਂ ਪੈਐ ਪਤੋਂ ਕਰ
ਸ ਨੇੜੋਂ ਮੇਂ ਨਿਚੋੜੇ ਤੋਂ ਛੀਗੁਣ ਕਰਤਾ ਹੈ॥

ਅਥਵਾ- ਕਰੇ ਆਮ ਕੋ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇੜੋਂ ਪਰ ਥਾਂ ਪੈ॥

ਅਥਵਾ- ਛਿਲੀ ਹੁਈ ਮੁਲਾਠੀ ਕੋ ਕੁਟ ਕੇ ਬੋਝੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ
ਉਸ ਮੇਂ ਛੁਈ ਛਿਗੋ ਕਰ ਨੇੜੋਂ ਪਰ ਰਖੇ ਤੋ ਨੇੜੋਂ ਕੀ ਸੁਰਖੀ ਜਾਏ
ਅਥਵਾ- ਏਧ ੧॥ ਤੋਲਾ ਬਛੀ ਧਰਤੀ ਕਾ ਬਕਲਾ ੧ ਮਾ. ਇਨ ਦੋ
ਨੋਂ ਕੋ ਅਨਾਢੇ ਪਤੋਂ ਕੋ ਰਸ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਉਸ ਮੇਂ ਛੁਈ ਛਿਗੋ ਕਰ
ਰ ਨੇੜੋਂ ਮੇਂ ਰਖੇ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੀਨ ਰਾਤਿ ਪ੍ਰਯੰਤ ਕਰ ਨੇ ਜੇ ਸਭ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਨੇੜ ਪੀੜਾ ਕੋ ਠਾਇ ਦਾ ਕਰੇ॥

ਅਥਵਾ ॥ ਜੇ ਦਵਾ ਨੇੜੋਂ ਕੀ ਗਰਮੀ ਅੰਗ ਖੁਜਾਵੇ
ਕੇ ਮਿਟਾਵੇ ਅੰਗ ਮਦ ਕੇ ਰੋਗ ਕੋ ਦੂਰ ਕਰੇ ਤ੍ਰਿਪਲਾ ਕਾ ਦੁਕ-
ਲਾ ਜੋ ਕੁਟ ਕਰ ਛਾਤ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਛਿਗੋਵੇ ਫਿਰ ਪਾਤਕ ਲਾ
ਉਸ ਪਾਨੀ ਸੇ ਨੇੜੋਂ ਪੈਏ ਜੇ ਯਹ ਅੰਖ ਪਿਏ ਕ ਦਿਨ ਕਰੇ ਤੋ
ਏਕ ਵਰਖ ਪ੍ਰਯੰਤ ਪੀੜਾ ਨ ਹੋਗੀ ਪਰੰਤੂ ਇਤਨ ਸਿਅਲ
ਰਖਨ ਚਹੀਏ ਕਿਆਖ ਦੂਖ ਤੇ ਠਹੀ॥

ਅਥਵਾ ॥ ਜੇ ਮਨੁਖ ਜੀਸ ਮੁੰਡੀ ਨਿਗਲ ਜਾਇ
ਤੋ ਏਕ ਬਰਖ ਤਕ ਨਾ ਰੋਗ ਨ ਹੋਗਾ ਅੰਗ ਜੋ ਮਨੁਖ ਮਰ

12
17

ਲੀਸਮੁੰਡੀਨਿਕਲੇਉਸਕੇਦੋਵਰਖਨਹੋਭਾਅੰਡਬਹੁਤ
ਸੋਹਕੀਮਯਹਕਹਤੇਹੈਕਿਜੋਬੁਧਿਕੇਦਿਨਸੁਰਯਉਦ੍ਯ
ਕਿਸਮਯਏਕਅਨਾਰਕੀਕਲੀਜੋਫੁਲੀਹੋਉਸੇਪੇਸ਼ਪ
ਰਜੇਮੁਹਜੇਤੋੜਕਰਨਿਗਲਜਾਏਤੋਏਕਵਰਖਪ੍ਰਪਤਿ
ਆਖਨਦੁਖੇਅੰਡਜੋਦੋਕਲੀਨਿਗਲੇਦੋਦੋਵਰਖਤਕਨ
ਹੋਗੀਮ ਰਤੋਧਕਾਯਤੁਨ ॥

ਜਿਸਮਨੁਖਸਕੇਕੋਟਕਾਰੋਗਹੋਵੇਯਹਦਵਾਕਰੇਕ-
ਲੀਮਿਰਚਕਵੇਲਾਪੀਪਲਇਨਸਬਕੇਬਰਾਬਰਮਯੀਨ
ਪੀਸਨੇੜੇਮੇਂਅੰਜੇ॥ ਅਥਵਾ ॥੬॥

ਟੀਹਕਰਸੋਠਕਾਣੀਮਿਰਚਇਨਸਬਕੇਬਰਾਬਰਲੋਕ-
ਰਪੀਸਛਾਨਕਰਕੋਲੀਬਨਾਛਰਪਾਨੀਮੇਂਘਿਸਕਰਨੇ
ੜੇਮੇਂਅੰਜੇ॥ ਅਥਵਾ ॥ਯਹਦਵਾਹਕੀ

ਮਥੁਅਲੀਸੀਨਕੀਅਜਮਾਈਹੁਈਹੈਜੋਲਿਖਤੇਹੈ॥
ਬਕਰੀਕੇਕਲੇਜੇਕਾਕਥਾਬਬਨਵੇਉਸਕਾਜੋਪਾਨੀਟਪਕੇ
ਉਸਕੇਨੇੜੇਮੇਂਲਗਾਵੇਤੋਭਰੀਤੀਰਤੋਧਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ
ਪਸਕਾਰਸਨੇੜੇਮੇਂਅੰਜੇ॥
ਸਿਰਸਕੇਪਤੇਕਾਹਸਨੇੜੇਮੇਂਲਗਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ
ਸਮੁੰਦਲਕੀਭੁਠਲੀਬਕਰੀਕੇਮੂੜਮੇਂਘਿਸਕਰਲਗਾ
ਵੇ॥ ਅਥਵਾ.ਜੈਧਨੇਨਕੀਸਲਾਈਨੇੜੇਮੇਂਫੇਰੇ॥

ਅਥਵਾ.ਦੇਹੀਕੇਤੋੜਮੇਂਮੈਂਬੁਕਮਿਲਾਕਰਨੇੜੇਮੇਂਅੰਜੇ॥
ਅਥਵਾ ਅਦਰਕਕੋਪੀਸਕਰਉਸਕਾਰਸਨਿਕਾਲਕਰ
ਨੇੜੇਮੇਂਟਪਕਵੇ॥

ਅਥਵਾ. ਸੋਠਕੋਪਲੀਮੇਪਿਸਕਰਨੇਤ੍ਰੇਮੇਅੰਜੇ॥
 ਅਥਵਾ. ਕਾਲੀਮਿਰਚਭੂਕਮੇਪਿਸਕਰਲਗਾਵੇ॥
 ਅਥਵਾ. ਰਹੁਮਛਲੀਕਾਪਿਤਾਨੇਥਮੇਲਗਾਵੇ॥
 ਅਥਵਾ. ਕਸੈਦੀਕੇਫੂਲੋਂਕਰਸਨੇਤ੍ਰੇਮੇਲਗਾਵੇ॥
 ਅਥਵਾ. ਸੁਹਾਜਨੇਕੀਨਰਮਨਰਮਛਲੀਮੇਕਾਮਾਸੁ-
 ਹਤਮੇਮਿਲਾਕਰਨੇਤ੍ਰੇਮੇਟਪਕਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ ਸਿਰਸਕੇਥੀਜਚਤੋਲੇਅਠਮਾਸੇਪੀਸਕਰ
 ਚੁਨਮੇਮਿਲਾਕਰਰੋਟੀਪਕਾਵੇਇਸੀਤਰਹਭੀਨਦਿਨ
 ਰੋਟੀਪਕਾਕਰਖਾਏ॥

ਅਥਵਾ ਹਰੜ ਅੰਬ ਲਾਲਮਿਰਚ ਸਹਿਤਮੇਪਿਸਕਰਅੰਜੇ
 ਅਥਵਾ. ਕਾਲੀਮਿਰਚਰੋਹੁਮਛਲੀਕੇਪਿਤੇਮੇਭਿਰੋਕਰ
 ਸੁਖਾਲੇਜਥਸਥਪਿਤੇਕੋਮਿਰਚਸੇਖਥੇਤਥਉਨਮਿਰ-
 ਚੇਕੋਪਿਸਕਰਨੇਤ੍ਰੇਮੇਲਗਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ. ਗਧੇਕਾਭੁਧਿਰਤੁਰੰਤਕਾਨਿਕਲਾਹੁਆਨੇਤ੍ਰੇ
 ਮੇਲਗਾਵੇ॥ ਅਥਵਾ ਮਨੁਖਸਕੇਕਨਕਾਮੇਲ ਅੰਬਦਫੀ
 ਹਰੜਕਾਥਕਲਾਥਰਥਰਪੀਸਕਰਗੋਲੀਥਨਵੇਪ-
 ਨੀਮੇਪਿਸਕਰਨੇਤ੍ਰੇਮੇਲਗਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ. ਸਰਕੰਡੇਕੋਗਾਂਠ ਪਰਸੇਤੋਕੁਕਰਉਸਕਾਖੇਖਲ
 ਜਲਵੈਜਥਚਚ ਅੰਗੁਲਜਲਨੇਰਹੇਉਸਕੇਦੋਟਕਕਰੈ
 ਵਹਲਾਲਲਾਲਤਰਜੇਉਸਮੇਇਕਠੀਹੋਗਈਹੋਉਸਕੇ
 ਨੇਤ੍ਰੇਮੇਲਗਾਵੇਥਹੁਧਾਤੇਜੀਕੇਕਰਣਕਰਕੇਪਾਣੀਅੰ
 ਰਜਲਪੰਦਕਰੇਗੀਪਰੰਤੂਦੋਖਕੋਆਂਸੁਓਕੇਸੰਗਵਹ
 ਕਰਰੋਗਕੋਸਾਂਤਿਕਰਤੀਹੈ॥

ਹੁਕੇਕੇਨੇਚੇਕੀਕੀਟਅਰਥਾਤਨੇਚੇਕੇਭੀਤਰਜੋਕਾਲੀਕੀ

18
11

ਰੜਨਿਕਲਤੀ ਹੈ ਉਸਕੋ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਅੰਜੇ
ਫਸਲ ਜਹੁਰ ਅਰਥਾਤ ਦਿਨੋ ਧੀਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ :
ਦਿਨੋ ਧੀ ਉਸਰੋਗ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁਖ ਮਕੋ ਦਿਨ ਮੇਂ ਤੋ ਕੁਛ
ਦੀਖੇ ਨਹੀਂ ਔਰ ਰਾਤੀ ਮੇਂ ਦੀਖੇ ਇਸਰੋਗ ਕਾ ਉਪਾਇ ਯਹ
ਹੈ ਕਿ ਲੜਕੀ ਕੀ ਮਕਾਦੂਧ ਸਿਰਪਰ ਮਲੇ ਔਰ ਨਾਕ ਮੇਂ
ਟਪਕਵੇ ਔਰ ਠੰਡੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਗੋਤਾ ਲਗਾ ਕਰ ਨੇੜੇ ਕੋ ਖੋਲੇ
ਅਥਵਾ ਉਨਾਬ ਕਾ ਸਰਬਤ ਪੀਵੇ ਉਨਾਬ ਕੇ ਸਰਬਤ ਬਨ
ਨੇ ਕੀਯਹ ਗੀਤਿ ਹੈ ਕਿ ਉਨਾਬ ਦੇ ਕਹਿਸਾ ਚਾਰਹਿ ਸੇ ਪਾਨੀ
ਮੇਂ ਭਿਰੋ ਕੇ ਔਟਾਵੇ ਜਬ ਚੌਥਾਈ ਜਲ ਜਾਵੇ ਤਬ ਛਾਨ ਲੇ
ਫਿਰ ਉਸ ਮੇਂ ਦੁਗਨੀ ਬੁਰਾ ਡਾਲ ਕਰ ਚਾਸ ਨੀਬ ਨਾਲ
ਅਥਵਾ ਉੜਦ ਕੀ ਦਾਲ ਖਾਇ ਅਥਵਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇ ਖਨੇ ਸੇ
ਰੁਧਿਰ ਗਾੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ

ਪਲਕੋ ਕੋ ਰੋਗੋਂ ਕਾ ਬਿਆਨ :: ::

ਇਸ ਰੋਗ ਮੇਂ ਨੇੜੇ ਕੇ ਪਲਕ ਮੋਟੇ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈ ਔਰ ਉਨ ਮੇਂ ਖੁ
ਜਲੀ ਔਰ ਖੁਸਕੀ ਭੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਔਰ ਪਲਕੋ ਕੇ ਵਾਲ ਗਿਰ
ਜਾਤੇ ਹੋਇਸਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰੋਤੂ ਨਸਕੀ
ਫਸਤ ਖੋਲੇ ਔਰ ਮਸਤਕ ਕੇ ਪਛਾੜੀ ਪਛਾੜੇ ਲਗਾਨ
ਉਸਕੇ ਪੀਛੇ ਔਖਾਧ ਕਾ ਮਮੇਂ ਲਾਨਾ ॥ ਦਵਾ
ਜੇ ਆਕਰੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਰੂਈ ਭਿਗੋ ਕਰ ਸੁਖਾਲੇ ਔਰ ਦੀਏ ਮੇਂ
ਮੀਠਾ ਤੇਲ ਭਰ ਕਰ ਉਸ ਰੂਈ ਕੀ ਬਤੀ ਬਨ ਕਰ ਉਸ ਤੇਲ
ਮੇਂ ਦੀਪਕ ਜੋੜ ਕਰ ਕਾਜਲ ਪਾਓ ਫਿਰ ਉਸ ਕਾ ਜਲ ਕੋ ਨੇੜੇ
ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ ਔਰ ਬਾਜੀ ਕਿਤਾਬੋਂ ਮੇਂ ਤੇਲ ਕੇ ਬਦਲੇ ਘੀਲਿਖੀ
ਅਥਵਾ ਧਤੂਰੇ ਔਰ ਤੁੰਗਰੇ ਕੀ ਪਤੀਓ ਕੇ ਰਸ ਲੇ ਕਰ
ਉਸ ਮੇਂ ਰੂਈ ਭਿਗੋ ਕਰ ਛਾਯਾ ਮੇਂ ਸੁਖਾ ਕਰ ਉਸਕੀ ਬਤੀ

ਬਨਾਕਰ ਮੀਠੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਜਲਾਕਰ ਕਾਜਲ ਪਾੜ ਫੇਰ ਇਸੇ ੧੫
ਪਾਨੀ ਸੇ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ॥ ਅਥਵਾ ॥ ੧੦

ਪੁਰਾਨੇ ਫੋਲ ਕੀ ਖਾਲ ਕੋ ਕੋਇਲੋਂ ਕੀ ਅੰਚ ਪਰ ਜਲਾਕਰ ਪੀ
ਸੇ ਫਿਰ ਗਾਲੇ ਕੀ ਫੁਈ ਮੇਂ ਰਖ ਕਰ ਬਤੀ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਸਰ
ਜੋ ਕੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਜਲਾਕਰ ਕਾਜਲ ਪਾੜੇ ਔਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ॥

ਅਥਵਾ ਆਕ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਜਲਾਕਰ ਉਸ ਕੀ ਰਾਖ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਮਿ
ਲਾਕਰ ਨੇੜੇ ਕੇ ਆਸ ਪਾਸ ਪਤਲਾ ਰਲੇ ਪਕਰੇ ਤੇ ਨੇੜੇ ਕੀ ਖੁ
ਜਲੀ ਔਰ ਖੁਸ਼ਕੀ ਔਰ ਪਲ ਕੋ ਕੇ ਫੂਲ ਨੇ ਕੇ ਦੂਰ ਕਰੇ ਹੈ ਬਾ
ਜੀ ਪੁਸ਼ੁਕੇ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਨੀਮ ਕੇ ਪੱਤੋਂ ਕਾ ਰਸ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾ
ਵੇ ਤੋਂ ਭੀ ਸਹੀ ਗੁਣ ਕਰਤੇ ਹੈ॥ ਦਵਾ ॥

ਜੇ ਪਰਵਲੇ ਆਰਵਾਠ ਨੀ ਗਲ ਜਾਨੇ ਕੋ ਔਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਅੰਜੁ
ਵਹਨੇ ਕੋ ਔਰ ਆਖੋਂ ਕੀ ਖੁਜਲੀ ਔਰ ਸੁਰਖੀ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੇ
ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੋ ਤੋਲੇ ਚਾਰ ਮਾਥੇ ਲੋਹੇ ਕੇ ਬਾਸਨ ਮੇਂ ਕੋਇਲੋਂ ਕੀ
ਅੰਚ ਪਰ ਪਿਘਲਾਕਰ ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਉਸ ਪਰ ਵਧੂਏ ਕੇ
ਸਾਗ ਕਾਰਜ ਟਪਕਾਵੇ ਕਿ ਪੀਲੀਵਾ ਸੁਫੇਦ ਭਜਮ ਹੋਜਾ
ਵੇ ਉਸੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਆਜੇ॥

ਅਥਵਾ ਯਹ ਦਵਾ ਪਲ ਕੋ ਕੇ ਗਿਰ ਪੜ੍ਹਨੇ ਕੋ ਔਰ ਵਾਟ
ਨੀ ਗਲ ਜਾਨੇ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੈ ਚਕੁੰਦ ਕੀ ਬੀਠ ਆਪੀ ਕਰ
ਆਪੀ ਪਕੀ ਦੇਨੋਂ ਕੋ ਪੀਸਕਰ ਸਹਜ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਪਤਲਾ
ਪਤਲਾ ਲੇਪ ਕਰੇ॥ ਅਥਵਾ ॥

ਸੁਫੇਦ ਬਿਸਖ ਪੜ੍ਹਾ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਛਾਯਾ ਮੇਂ ਸੁਖਾਕਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ
ਪੀਸਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ॥ ਅਥਵਾ ॥

ਮਾਖੀਕ ਸਿਰਜੁਰਾ ਕਰਕੇ ਸੁਖਾਕਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸਕਰ
ਪਤਲਾ ਲੇਪ ਕਰੇ॥ ਅਥਵਾ ॥

੬੬
੧੫

ਸੀਪਜਲਾਕਰਉਸੇਪੀਸਕਰਨੇੜੇਮੇਲਗਾਵੈ॥
ਅਥਵਾ-ਕਟੇਰੀਕੋਫਲਕੋਪਸੀਮੇਘੋਟਾਕਰਵਫਾਦਾਦੇ॥
ਅਥਵਾ-ਕਬੂਤਰਕੀਬੀਠਕੋਸਹਿਤਮੇਮਿਲਾਕਰਪ-
ਲਕਪਰਲੇਪਲਗਾਵੈ॥ ਅਥਵਾ ॥
ਜਾਂਪਕੀਕਾਂਚਲੀਜਲਾਕਰਉਲਕੇਤੋਲਮੇਮਿਲਾਕਰ
ਪਲਪਪਰਪਤਲਲੇਪਕਰੈ॥ ॥ਜਿਸਮਨੁਖਜ
ਕੀਵਾਫਲੀਗਲ੍ਹਕੋਰਪਲਕਕਿਰਪੜੇਘੋਰਕਿਨਰੇਲਾ
ਪਲਜਾਏਉਸਮਨੁਖਜਕੋਯਹਦਵਾਲਗਾਨਉਚਿਤਹੈ॥
ਕਬੂਲਕੀਪਤੀਏਕਜੇਰਲੇਕਰਪਾਂਚਜੇਰਪਾਨੀਮੇਘੋਟਾ
ਵੇਜਬਰੋਥਾਈਪਾਨੀਰਹਜਵੇਤਬਛਾਨਕਰਦੋਨੋਵਕਤ
ਨਿਤਜਪਲਕੋਪਰਪਤਲਲੇਪਕਰੈਬੋੜੇਦਿਨੇਮੇਥਿਲਾ
ਕੁਲਆਰਾਮਹੋਜਾਇਗਾ॥ ਅਥਵਾ ॥
ਗਪੇਕੀਲੀਦਕੋਸੁਖਾਕਰਉਸਕਪਾਤਲਯੀੜਕੀਰਾਹ
ਜੇਤੇਲਖੋਰਲੇਘੋਟੇਇਸਤੇਲਕੋਪਲਕੋਪਰਮਲੇ॥
ਅਥਵਾ ਕਦੁਅਰਥਾਤਪੀਆਕੋਜਲਘਰਉਸਕੀਰਾ-
ਖਸੁਰਮੇਕੀਤਰਹਨੇੜੇਮੇਲਗਾਵੈ॥
ਅਥਵਾ ਪੁਰਾਨਕਪੜਾਤਥਾਛੁਈਤੀਨਵੇਰਹਲਦੀਮੇਰੋ
ਕਕਰਸੁਖਾਕਰਫਿਰਇਸੀਪ੍ਰਕਾਰਵਿਨੇਲੋਕੇਕੂਦੇਮੇਤੀਰ
ਵਾਰਫਿਰੀਕਰਸੁਖਲੇਫਿਰਇਸਕੀਥਤੀਥਨਾਕਰਸਰ
ਜੋਕੇਤੇਲਮੇਕਾਯਲਪੜਕਰਉਸਕਜਲਕੋਨੇੜੇਮੇਲਗਾਵੈ॥
ਅਥਵਾ ॥ਖਪਰੀਆਲੀਲਾਥੋਥਕਪੁ-
ਰਮਿਜਰੀਇਨਸਥਕੋਥਰਾਥਰਲੇਕੂਟਛਾਨਕਰਪਾਨੀ
ਮੇਖਰਲਕਰਕੇਗੋਲੀਆਥਨਾਏਫਿਰਜਬਕਾਮਪਰੇਤ
ਬਏਕਗੋਲੀਪਲੀਮੇਪੀਸਕਰਨੇੜੇਮੇਲਗਾਵੈ॥

ਅਥਵਾ

॥ ਕੁਦਰਤੁ ਗੋਦ ਕੋ ਕਾਜਲ ਕੇਜ ॥

੧੭

ਮਨ ਪੀਸ ਕਰਨੇ ਤੇ ਮੋਲ ਗਾਨੇ ਸੇਨੇ ਤੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਕੋ ਬਦ-
ਵੇ ਅੰਗ ਨੇਤ ਕੇ ਪਾਦ ਅੰਗ ਜਮੇ ਹੁਏ ਰੁਪਿਰ ਕੋ ਅੰਗ ਅੰਸੁ
ਵਹਨੇ ਕੋ ਅੰਗ ਵਾਫਾ ਨੀ ਗਲ ਜਾਨੇ ਕੋ ਅੰਗ ਨੇਤ ਮੇ ਸੁਣੇ-
ਰੀ ਅੰਗ ਖੁਜਲੀ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੇ ਅੰਗ ਉਪਕੋਤੀ ਦੂਰ ਕਰ-
ਤਾ ਪੈ ਅੰਗ ਜੋ ਕੁਦਰਤੁ ਗੋਦ ਕਾ ਕਾਜਲ ਬਨਾ ਕਰ ਲਗਾਵੇ ਤੋ
ਭੀ ਯਹੀ ਗੁਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ਇਸ ਕੇ ਕਾਜਲ ਬਨਾਨੇ ਕੀ ਬਿ-
ਧਿ ਸਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੁ ਗੋਦ ਕੋ ਰੀਏ ਮੇਂ ਧਰ ਕੇ ਜਲ ਵੇ ਅੰਗ
ਵਕੇ ਉਪਰ ਏਕ ਸਰੰਯਾ ਮੇਂ ਸਥਿਰ ਰ ਕਿਉਂ ਜਾ ਮੇਂ ਕਾਜਲ
ਪੜ ਜਾਇ ਤਬ ਉਸ ਕੋ ਨੇਤ ਮੇਂ ਅੰਜੇ ਯਹ ਦਵਾ ਪਲ ਕੋ ਕੇ
ਜੁੜ ਜਾਨੇ ਕੋਤੀ ਠਾਇ ਦਾ ਕਰਤੀ ॥

ਅਥਵਾ

॥ ਛੁਹਾਰੇ ਕੀ ਗੁਠਲੀ ॥ ਮਾਸੇ ਬਾਲ ਛਰ ॥ ਮਾਸੇ ਇ-
ਨ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਮਹੀਨ ਪੀਸਨੇ ਤੇ ਮੋਲ ਗਾਵੇ ਤੋ ਪਲ ਕੋ
ਕਾ ਬਰਨ ਬੰਦ ਹੋਇ ॥

ਮੇਤੀਆ ਬੰਦ ਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ.

ਜਿਸ ਮਨੁ ਖਾਯ ਕੇ ਨੇਤ ਕੇ ਅਗੇ ਮਛਰ ਤਥਾ ਮਖੀ ਕੇ ਸਟ੍ਰਾਸ
ਉਡਤੇ ਹੁਏ ਮਾਝੁ ਮਦੇ ਕੇ ਦਿਨ ਬੁਦਿਨ ਵਿਸੇਖਰਾ ਹੋਤੀ ਜਾ-
ਏ ਤੋ ਜਾਨੀਏ ਕਿ ਇਸ ਸਖਸ਼ ਕੋ ਮੇਤੀਆ ਬੰਦ ਹੋਗਾ ਅੰਗ ਇ-
ਸੇ ਪੀਛੇ ਪੁਤਲੀ ਬਦਲ ਜਾਇ ਅੰਗ ਨੇਤ ਕੀ ਜੋਤਿ ਜਾਤੀ ਰਹੇ
ਅੰਗ ਬਹੁਤ ਸੇਹ ਕੀ ਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਆਨ ਕਰਤੇ ਹੈ ਕਿ
ਨਜਲਾ ਪੈ ਕਿ ਬੋਝਾ ਬੋਝਾ ਆਏ ਕਹਾ ਬਾਹ ਨੇਤ ਮੇਂ ਉਤਰ ਆ-
ਤਾ ਪੈ ਅੰਗ ਅਵਨਿਆਨ ਮਜੇ ਪਰਦਾ ਪੈ ਉਸ ਕੋ ਛਿੜ ਮੋਨ
ਰਹਿਨਾ ਪੈ ਜੇਵਹ ਗਾਢਾ ਤੋਤੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਿਲਕਲ ਜਾਤੀ ਰਹਿ-
ਹਿਤੀ ਪੈ ਅੰਗ ਜੋ ਪਤਲਾ ਹੋਗਾ ਤੋ ਉਂਧਲਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਗਾ ॥

੧੮ ੧੧ ਇਸਕੋ ਹਕੀਮ ਛੋਗ ਮੁਨੰਤ ਸਿਰ ਰਕੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਨਜਲ
ਪੁਰ ਛਾਗਿਆ ਹੋਗਾ ਤੇ ਨੇੜੇ ਜੇ ਕੁਛ ਭੀ ਦਿਖਾਈ ਨ ਦੇਗਾ
ਰਪੁਤਲੀ ਬਦਲੀ ਹੁਈ ਦਿਖਾਈ ਦੇਗੀ ਪਰੰਤੂ ਮੋਤੀਆ ਬਿੰ
ਦ ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਖਜਾਨਾ ਤਕ ਰੋਗ ਆਵੇ ਸਜ ਹੋਗਾ

ਖਿਆਲਾਤ ਕਾ ਵਰਣਨ

ਖਿਆਲਾਤ ਉਸ ਰੋਗ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਨੇੜੇ ਕੇ ਆਗੇ ਭੁਨਗੇ
ਜੇ ਉਠਤੇ ਮਾਝੂ ਮਹਿਤੇ ਹੈਂ ਯਹ ਰੋਗ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਏਕ
ਤੋ ਮਿਤੀਆ ਬਿੰਦ ਕੋ ਹੈ ਨੇ ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਹੋਤ ਹੈ ਦੂਸਰਾ ਪੇਟ ਕੇ
ਬਿਗੜਨੇ ਜੇ ਤੀਜਰੇ ਫ੍ਰਿਫ੍ਰਿ ਕੇ ਤੀਥੁ ਹੋਨੇ ਜੇ

ਮੋਤੀਆ ਬਿੰਦ ਕੋ ਹੈ ਨੇ ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਜੋ ਹੋਤ ਹੈ ਉਸਕੀ ਪਹਿਰ
ਨ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਭੁੰਗੇ ਜੇ ਹਰਦਮ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਗੇ ਔਰ ਪ੍ਰਤਿਦਿਨ
ਬਰਤੇ ਜਾਏਂਗੇ ਔਰ ਵਹੁਧਾ ਏਕ ਨੇੜੇ ਮੋਂ ਹੋਗੇ ਉਪਾਇ ਇਸ
ਕਾ ਮੋਤੀਆ ਬਿੰਦ ਕੇ ਇਲਾਜ ਮੇਂ ਲਿਖੇਂਗੇ

ਔਰ ਜੇ ਯਹ ਰੋਗ ਪੇਟ ਕੇ ਬਿਗੜਨੇ ਜੇ ਹੋਤ ਪੇਟ ਕੇ ਖਾਲੀ ਹੋ
ਨੇ ਔਰ ਭਰੇ ਹੋਨੇ ਪਰ ਅਧਿਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਗੇ ਔਰ ਜੇ ਨੇੜੇ ਕੇ
ਪਰਦੇ ਔਰ ਰਤੁ ਬਤੋ ਕੇ ਬਿਗੜਨੇ ਜੇ ਹੋਤ ਨੇੜੇ ਰੰਗੀਨ ਹੋਂਗੇ
ਔਰ ਉਸ ਮੇਂ ਪਹਿਲੇ ਕੋਈ ਰੋਗ ਹੁਆ ਹੋਗਾ ਉਪਾਇ ਇਨ ਦੋ
ਨੋ ਰੋਗੋਂ ਕਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਭੁੰਗੇ ਔਰ ਪੇਟ ਕੇ ਮੁਆਦ ਜੇ ਸਫ ਕਰੇ ਔ
ਰ ਇਸਕੇ ਪੀਛੇ ਨੇੜੇ ਪਰਦੇ ਵਰਤੁ ਬਤੋ ਕਾ ਮੁਆਦ ਕਾਰਣ
ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਕਾਏ ਔਰ ਜੇ ਫ੍ਰਿਫ੍ਰਿ ਕੇ ਤੀਥੁ ਹੋਨੇ ਜੇ ਹੋਤ ਉਸ
ਕਾ ਚਿਨ੍ਹ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਫ੍ਰਿਫ੍ਰਿ ਠੀਕ ਹੋਗੀ ਔਰ ਭੁੰਗੇ ਕੀ ਇੰਦ੍ਰੀ ਸ
ਬਤੀਥੁ ਹੋਗੀ ਯਹ ਕੋਈ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਬਦਨ ਜੋ ਜੇ ਪੁਆ ਔਰ
ਹਵਾ ਮੋਂ ਛੋਟੀ ਰਵਾਸਤੁ ਉਠਤੀ ਹੁਈ ਦਿਖਾਈ ਦੇਗੀ ਹੈ

ਮੋਤੀਆ ਬਿੰਦ ਕਾ ਯਤਨ

ਹਰੀਮੋਕੋਰਹੀਏਕਿਵਿਸਰੋਗਮੇਪ੍ਰਥਮਕਨਪਟੀਪਰਭੁ ॥ ੧੬ ॥
 ਲਲਗਵੇਸਿਥਸੇਵਹੁਰੋਗਜਲਜਾਏਅੰਗੁਲਲਗਾਨੇਕੇਪੀ ॥ ੧੭ ॥
 ਭੁਭੀਨਦਿਨਤਕਉਸਪਰਹਰਮਮਗਜਮਲੇਫਿਰਰੋਟੀਕੋ
 ਤਿਲੀਕੇਤੇਲਮੇਛਿਗੋਕਰਉਸਪਰਰਖੇਅੰਗੁਲਲਗਾਨੇਸੇ
 ਜਿਤਨਪਾਨੀਵਹੇਉਤਨਹੀਅਛੁਦੈਅੰਗੁਲਦੀਵਸਤੁਕੇਖਾ ॥
 ਨੇਸੇਅੰਗੁਲਮੈਭੁਨਕਰਨੇਸੇਥਰੋਅੰਗੁਲਪਾਨੀਉਤਰਾਨੇਕੇਪੀਛੇ
 ਜਬਏਕਥਰਸਵਿਤੀਤਹੀਜਵੇਤਥਰੇਖੇਕਿਆਖਮਲਨੇਸੇਪਾ ॥
 ਨੀਫੈਲਕਰਫਟਜਾਤਾਹੈਥਾਨਹੀਜੋਫਟਜਾਇਤੋਫਸਤਖੇਲੇ
 ਅੰਗੁਲਾਬਦੇਪੀਛੇਦਸਤਕਾਰੀਕਰੇ ॥
 ਦਸਤਕਾਰੀਉਸਕੋਕਹਿਤੇਹੈਕਿਜੋਸਲਾਈਆਇਕਅਖੋ
 ਫੇਰਕਰਜਾਲਾਨਿਕਾਲੇਅੰਗੁਲੇਮੇਰੀਥਾਆਇਕਲਗਾਨਦ
 ਸਤਕਾਰੀਕਹਿਤੇਹੈਸੋਯੇਦਸਤਕਾਰੀਕਾਮਲਅੰਗੁਲੀਤਰ
 ਹਹਮਨੇਇਸਅਪਨੀਕਿਤਾਬਮੇਨਹੀਲਿਖੀਹੈਇਸਕਾਸਥਾ
 ਯਹਹੈਕਿਆਜਕੇਜਮਾਨੇਮੇਦੇਖਾਜਾਤਾਹੈਤੇਇਸਵੇਪਿਕਵਿ-
 ਦਾਕਾਐਜਾਖਰਾਬਹੋਰਹਾਹੈਕਿਥਾਜੇਰਮਨੁਖਮਤੇਐਸੇਮੂਰ
 ਖਹੈਕਿਪਛਨੇਲਿਖਨੇਕੇਨਾਮਤੇਥੋਰਕੀਰੀਛਲੀਨਹੀਜਾਨਤੇ
 ਪਰੰਤੁਚਾਰਪੇਸੇਕੀਕਿਤਾਬਦਿਖਮਤਕੀਖਰੀਦਕਰਦੋਚਾਰਭੁ-
 ਨੀਉਨਾਈਦਵਾਈਆਥਨਕਰਥਟਾਮੇਰਾਖਕਰਵੈਦਸਤਥਾ
 ਹਕੀਮਥਨਕਰਇਲਾਜਕਰਨੇਲਗਤੇਹੈਵਸਅੰਗੁਲੀਮਨੁ
 ਥਮੇਕੇਮਾਰੇਮੇਨੇਦਸਤਕਾਰੀਇਲਮਇਸਮੇਨਹੀਲਿਖਾਕਿਉ
 ਕਿਇਸਸਰੀਰਮੇਨੇਥਥਕੀਨਾਜਕਠੋਰਹੈਇਸਕੋਕੋਈਮੂਰਮ
 ਮੇਰੇਲਿਖੇਕੇਦੇਖਥਿਨਵਿਚਰੇਗੀਰਥਾਕਰੇਅੰਗੁਲੀਕੀਥੀ
 ਥਕੇਹਾਨੀਪਹੁੰਚੇਤੇਉਸਪਾਪਮੇਹਮਕੋਭੀਸਮਲਮੇਨਾਪਰੇ
 ਥਜਇਸੀਸਥਥਸੇਦਸਤਕਾਰੀਨਹੀਲਿਖੀ ॥

੨੦
੧

ਅੰਗਰੂਸਰੇਹਕੀਮੇਨੇਲਿਖਾਹੈਕਿਇਸਰੋਗਮੇਂਕਨਪਇੰਪਰ
ਜੇਕੇਲਗਾਨਭੀਭੁਟਕਰਤਾਹੈਅੰਗਰਜਬਪਨੀਉਤਰਾਵੇ
ਉਸਕੇਪੀਛੇਦੋਖਕੋਪਕਾਕਰਦਸੁਕੀਸਫਾਈਕਰੇਅੰਗਮੋਤੀ
ਆਬਿਰਕੇਆਇਮੇਂਵਰਪਾਕਖਾਨਾਅਧਿਕਭੁਟਕਰਤਾਹੈ॥

ਵਰਪਾਕਕੀਇਧਿ

ਵਰ-ਜੇਨਹੀਂਗਜੋਂਫਯਹਸਬਬਰਬਰਲੇਕੇਕੁਟਪੀਸਕਰ
ਸਹਿਤਮੇਂਮਿਲਾਕਰਪਾਕਬਨਕਰ੨॥ਮਾਜੇਨਿਤਜਖਾਏ॥

ਅਥਵਾ-ਨਿਰਮਲੀਸਹਿਤਮੇਂਪੀਸਕਰਨੇੜੇਮੇਂਲਗਾਵੈ॥

ਅਥਵਾ-ਹੀਗਿਟਕੀਮੀਰੀਦੋਭਗਅਟੀਮ

ਇਕਭੁਗਕੁਟਛਾਨਕਰਸਿਆਠਾਬਨਾਵੈਅਰਥਤਲੀਬੀਰੋ
ਲੀਬਨਵੈਅੰਗਪੀਸਕਰਨੇੜੇਮੇਂਆਂਜੈ॥ ਅਥਵਾ

ਅੰਨੀਸਦਰਕੇਸੁਰਮੇਕੇਸਮਾਨਮਹੀਨਪੀਸਕਰਨੇੜੇ
ਮੇਂਲਗਾਨਮੋਤੀਆਬਿਰਕੇਫਾਇਦਾਕਰਤਾਹੈ॥

ਅਥਵਾ-ਸੁਫੈਦਚਿਰਮਿਠੀਕਾਰਸਨੀਬੁਕੋਰਸਮੇਂਮਿ
ਲਾਕਰਪਾਤਹਕਲਕੈਸਮਯਨੇੜੇਮੇਂਲਗਾਵੈ॥

ਅਥਵਾ-ਇਮਲੀਕੇਪਤੇ੧੦ਤੋਲੇਲੇਕਰਫੂਲਕਾਂਸੀਕੇ
ਕਟੋਰਮੇਂਨੀਮਕੇਜੋਟੇਜੋਜਿਸਮੇਂਵੈਸਾਗਢਾਹੈਯਹਤਕਘੋ
ਦੇਫਿਵਹਗਢਾਹੋਜਾਏਪੀਛੇਬੋਟੇਕੀਆਕੇਦੂਧਮੇਂਘੁਪਹ
ਰਖਰਲਕਰੈਫਿਰਨੇੜੇਮੇਂਲਗਾਵੈ॥ ਅਥਵਾ

ਜੋਂਫਕਕਜਲਬਨਕਰਨੇੜੇਮੇਂਲਗਾਇਆਕਰੈ॥

ਜੋਂਫਕੇਕਾਜਲਕੀਥਿਧਿ॥

ਹਰੀਜੋਂਫਕਪੇਭਲੇਕਰਜੀਜੀਤਬਾਚੀਨੀਕੇਵਾਜਨਮੇਂਧਰੇ
ਜਬਸੁਖਜਾਏਤਬਮਹੀਨਪੀਸਕਰਸੁਰਮੇਂਕੀਤਰਹਨੇੜੇ
ਮੇਂਲਗਾਵੈ॥ ਅਥਵਾ-ਸੇਵਤੀਕੇਫੂਲਅੰਗਰੂ

ਦਰੁ ਗੋਦ ਬਠਾਥਰਲੇ ਕੇ ਪੀਸ ਕੇਰ ਭੁਈ ਮੇਂ ਲਪੇਟ ਕਰ ਬਤੀ ॥ ੨੧ ॥
ਬਨ ਥਰ ਮੀਠੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਜਲਾ ਕਰ ਕਾਜਲ ਪਾਝ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ
ਲਗਾਵੈ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਬਹੁਤ ਅਛਾ ਭੀਮ

ਸੈਨੀ ਕਪੂਰ ਲਝ ਕੇ ਕੀਮਾ ਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਲਗਾਵੈ ॥

ਅਥਵਾ ॥ ਕੋਆਕਾ ਪਿਤਾ ਆਦਿ ਸਹਦ ਮੇਂ ਮਿਲਾ
ਕਰ ਖੁਬਰ ਗਵੇ ਫਿਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ ॥

ਅਥਵਾ ॥ ਨਿਰਮਲੀ ਯੀਗ ਫਿਰ ਕਰੀ ਸੁਫੈਦਾ ਖਪ
ਕ੍ਰਿਆ ਨੀਲਾ ਬੋਥਾ ਚੌਦਹ ੨ ਮਾਸੇ ਇਨ ਸਬ ਕੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ
ਕਰ ਦੇਹੀ ਮੇਂ ਘੋਟੇ ਕਿ ਆਠ ਸੇਰ ਦੇਹੀ ਉਸ ਮੇਂ ਸਮਾਇ ਜਾਵੇ
ਪੀਛੇ ਉਸ ਕੀ ਗੋਲੀ ਬਨਵੈ ਔਰ ਸਮਾਯ ਕੇ ਉਪਰ ਗੋਲੀ
ਕੇ ਉਸ ਕੀ ਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਲਗਾਵੈ ॥

ਔਰ ਜਬ ਜਾਨੇ ਇਸ ਮਨੁ ਖਮ ਕੇ ਮੋਤੀ ਆਬਿਦ ਹੋਨੇ ਵ-
ਲੀ ਹੈ ਤਬ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸੇ ਯਹ ਦਵਾ ਕਰੈ ਤੇ ਮੋਤੀ ਆਬਿਦ ਕੋਨ
ਹੀ ਹੋਨੇ ਦੇਤਾ ਹਰ ਝਕੀ ਮੀਂਗੀ ਕਿ ਨਿਰਮਲ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸ
ਤੀਸ ਪਹਰ ਘੋਟੇ ਔਰ ਗੋਲੀ ਆ ਬਨਾ ਕਰ ਨਿਭਾ ਪ੍ਰਤਿ
ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਆਜਾ ਕਰੈ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਦੋ ਨਗ

ਕਾਗਜੀ ਨੀ ਬੁਕਾਰ ਜਲੇ ਕਰ ਚਾਰ ਤੋਲੇ ਗਉਕੇ ਮਾਖਨ ਮੇਂ ਖੁ
ਬ ਮਸਲ ੨ ਕੇ ਮਾਖਨ ਮੇਂ ਬੋਝਾ ਪਾਨੀ ਛਾਲ ਕਰ ਦੇ ਦਿਨ ਰਾ-
ਤਿ ਧਰੇਂ ਫਿਰ ਮਾਖਨ ਕੇ ਪਾਨੀ ਸੇਧੋ ਕਰ ਵਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰੇ ਨੀ
ਬੁਕੇ ਰਾਸ ਮੇਂ ਘੋਟ ਕਰ ਪਾਨੀ ਛਾਲ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਨੀਤ ਬਾਸੀ ਸੀ
ਮੇਂ ਰਖੇ ਔਰ ਖਸਕ ਕੇ ਦੋ ਦੋਨੋ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਯਾ
ਕਰੈ ਤੇ ਮੋਤੀ ਆਵਿਦ ਜਾਵੇ ॥ ਉਪਰ ਲਿਖੀ ਗੀਤਿ ਸੇ ਮਾਖ-
ਨ ਕੇ ਪਚੀਸ ਦਿਨ ਕਰੈ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਕਾਲੇ ਸਾਂਪ

ਕੇ ਮਾਂਸ ਕਾ ਪਿਤਾ ਔਰ ਸੰਖ ਕੀ ਨਛਿ ਨਿਰਮਲੀ ਇਨਹੇ ਮਹੀਨ

ਮਿਸਲਕੋ ਮੇਂ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਮੋਤੀ ਅਥਿਰ ਕਰੈ ਗਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ ਮੁਰਗੀਥੇ ਅੰਝੇ ਕਾ ਛਿਲਕਾ ਮੈਂ ਨਾ ਸਿਲਕਾਂਚ ਸੰਖਰੀ
ਨਾਤਿ ਰੰਦਨ ਸੇਧਾਨੋਨ ਯਹ ਸਬ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਇਨੇ ਮਹੀਨ ਪੀ
ਸ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਮੋਤੀ ਅਥਿਰ ਫਲਾ ਅਦਿ ਸਬ ਰੋਗ ਜਾਏ॥

॥ ਅਥਵਾ ॥ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ੨ ਮਾਸੇ ਪੀਪਲ ਦੋ ਮਾ
ਸੇ ਸਮੁਦ੍ਰਫੇਨ ੨ ਮਾਸੇ ਸੇਧਾਨੋਨ ਦੋ ਮਾਸੇ ਸੁਰਮਾ ਬੁਢ ਮਾਸੇ
ਇਨਹੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਚਿਤਾਨ ਛੱਕ ਕੇ ਦਿਨ ਇਸਕਾ ਸੇਵਨ
ਅਰਥਾਤ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਫੂਲਾ ਖਾਜ ਕਾਢ ਸੇ ਅਦਿ ਲੇ ਸਬ
ਨੇੜ ਰੋਗ ਜਾਏ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਖਾਪਰੇ ਕੇ ਮਹੀ

ਨ ਪੀਸ ਉਸਕੇ ਜਲ ਮੇਂ ਡਬੋਯਾ ਦੇ ਪੀਛੇ ਉਸਕਾ ਪਾਨੀ ਲੇਤਾ
ਜਾਇ ਉਸੇ ਜੁਦਾਰਾ ਖੇਬਾਰ ਬਾਰ ਕਾ ਪਾਨੀ ਲੇ ਅੰਧ ਨੀਰੇਹਾ
ਜੋ ਖਾਪਰੇ ਕਾ ਰੂਰਟ ਉਸੇ ਲੇ ਨਹੀਂ ਕੋਰੇ ਉਸ ਖਾਪਰੇ ਕੇ ਪਾਨੀ
ਕੋ ਜੁਦੇ ਪਾਸ ਮੇਂ ਸੁਖਾਇ ਦੇ ਜਬ ਉਸਕੀ ਪਾਪੜੀ ਹੋ ਜਾਏ ਪੀਛੇ
ਉਸ ਪਾਪੜੀ ਮੇਂ ਤਿਫਲੇ ਕੇ ਰਸ ਕੀ ਤੀਨ ਪੁਟ ਦੇ ਪੀਛੇ ਇਸ ਪਾ

ਪੜੀ ਕਾ ਰਸ ਮਾਭਾਗ ਕਾ ਪੂਰ ਮਿਲਾਵੇ ਫਿਰ ਇਸਕੇ ਮਹੀਨ ਪੀ
ਸ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਨੇੜੇ ਕੇ ਸਮਸਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਰੋਗ ਜਾਏ॥

ਅਥਵਾ ਸੁਰਮੇ ਕੇ ਅਗਨਿ ਮੇਂ ਗਰਮ ਕਰ ਤਿਫਲੇ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ
ਸਾਤ ਬਾਰ ਖੁਸ਼ਾਵੇ ਪੀਛੇ ਇਸ ਤੀਫਲੇ ਰੂਪ ਮੇਂ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾ
ਤਵਾਰ ਖੁਸ਼ਾਵੇ ਪੀਛੇ ਗੋਂ ਕੇ ਮੁੜ ਮੇਂ ਸਾਤ ਬਾਰ ਖੁਸ਼ਾਵੇ ਇਸੀ ਪ੍ਰ
ਕਾਰ ਸੁਰਮੇ ਕੇ ਤਪਾਇਤ ਪਾਇ ਇਸ ਤੀਫਲੇ ਰੂਪ ਮੇਂ ਪਾਰਦਾਰ
ਖੁਸ਼ਾਵੇ ਫਿਰ ਇਸਕੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਅੰਜਨ ਕਰੈ
ਤੋ ਸਰਬ ਰੋਗ ਜਾਏ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਸੀਸੇ ਕੇ

ਅਗਨਿ ਗਲਾਯ ਗਲਾਯ ਤਿਫਲੇ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ੧੦ ਫਾਰ ਖੁ
ਸ਼ਾਵੇ ਪੀਛੇ ਇਸੀ ਤਰਹ ਜਲ ਭੁਗਾਰੇ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ੫੦ ਫਾਰ ਖੁ

੨੩
 ੨੪
 ਭਵੈ ਪੀਛੇ ਇਸੀਤਰਹ ਸਿਠ ਕੇਰਸ ਮੇਂ ੫੦ ਵਾਰ ਭੁਝਵੈ ਪੀਛੇ
 ਇਸੀਤਰਹ ਪ੍ਰਤ ਮੇਂ ੫੦ ਵਾਰ ਭੁਝਵੈ ਪੀਛੇ ਗਮੁਤ ਮੇਂ ੨੫ ਵਾਰ
 ਭੁਝਵੈ ਫਿਰ ਸਹਿਤ ਮੇਂ ੨੫ ਵਾਰ ਭੁਝਵੈ ਫਿਰ ਏਕਰੀਕੇ ਦੁ
 ਧ ਮੇਂ ੨੫ ਵਾਰ ਭੁਝਵੈ ਫਿਰ ਇਸ ਸੀਸੇ ਕੀ ਸਲਾਈ ਬਨਾਵੈ
 ਫਿਰ ਇਸ ਸਿਲਾਈ ਕੋ ਜੋ ਮਨੁਖ ਮਨੋ ਕੇ ਮੋਰੇ ਤੋ ਨੇੜੇ ਕੇ ਸਥ
 ਰੇਗ ਜਾਏ।

ਅਥ ਬੋਝਾ ਜਾਥਿਆਨ ਇਸ ਮੋਤੀ ਆਖਿਦਕਾ ਔਰਤੀ ਕਰਤੇ
 ਪੈ ਨੇੜ ਕੇ ਭਿਲ ਕੇ ਉਪਰ ਵਹੀਸਾ ਮਠੇ ਕੇ ਸਮਾਨ ਬੁੰਦ ਆਜ
 ਏ ਔਰ ਵਹ ਬੁੰਦ ਨੇੜ ਕੇ ਭਿਲ ਕੇ ਫਕਲੇ ਫਿਰ ਉਸ ਮਨੁਖ
 ਕੋ ਕਛੁ ਭੀ ਟੀਖੇ ਨਹੀਂ ਔਰ ਉਨ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਪੀੜਾ ਦਿਕ ਕਛੁ ਭੀ
 ਨਹੀਂ ਹੋਇ ਤਬ ਉਸ ਨੇੜ ਕਾ ਸਲਾਈ ਆਦਿ ਜੇ ਜਲ ਕੋ ਉਤਾ
 ਰੇ ਪਰੀਤੁ ਜੋ ਮੋਤੀ ਆਖਿਦਕਾ ਜਲਾ ਕਰਹੋਇ ਤੋ ਸਲਾਈ ਜੇ
 ਨ ਉਤਾਰੇ ਜਬ ਜਲਾ ਪਕ ਜਾਏ ਤਬ ਸਲਾਈ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਰੋਗ ਨੀ
 ਉਚਿਤ ਪੈ ਔਰ ਹਕੀਮ ਕੋ ਤਬਾਸਤੀ ਕੋਰਹੀਏ ਕਿ ਇਤਨੇ
 ਮਨੁਖੋ ਕਾ ਜਲਾਨ ਉਤਾਰੇ ਜੇ ਭਿਖਤੇ ਪੈ ਪੀਨ ਜਕੇ ਰੋਗ ਵਾਲੇ
 ਕਾ ਔਰ ਜਿਸ ਕੇ ਕਾਨ ਔਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਜੁਲ ਰਲਤ ਪੈ ਔਰ ਸ੍ਵ
 ਣ ਕਾਰਤਕ ਔਰ ਚੈੜ ਇਨ ਤੀਨ ਮਹੀਨੇ ਮੇਂ ਜਲਾ ਉਤਾਰੀਏ
 ਨਹੀਂ ਔਰ ਸਾਧਾਰਣ ਕਾਲ ਹੋਇ ਤਬ ਜਲਾ ਬਦੇ ਸਰੀਰ ਕੋ ਜੁ
 ਧ ਕਰੈ ਤੋ ਜਨ ਕਰੇ ਅਛੇ ਨਿਥਮਲ ਆਥਾਨ ਮੇਂ ਰੋਗੀ ਕੋ ਬੈਠ
 ਵੈ ਜਹਾਂ ਪਵਨਾ ਦਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇ ਮਧ ਜਾਨਹ ਕੇ ਧਹਿਲੇ ਨੇੜ ਕੇ
 ਰੋਗ ਕੇ ਦੂਰ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵੀਨ ਵੈਦ ਤਬਾਹਕੀਮ ਕੋ ਨਿਕਟ ਨੇ
 ਤੁਕਾ ਜਲਾ ਸਿਲਾਈ ਜੇ ਲਿਟਾਵੈ ਵੈਦ ਪੈ ਜੋ ਰੋਗੀ ਕੋ ਪਲਥੀ
 ਮਾਚ ਕਰ ਬੈਠਾਵੈ ਔਰ ਰੋਗੀ ਕੋ ਪੀਛੇ ਚਤਰ ਮਨੁਖ ਕੋ ਬੈਠ
 ਵੈ ਵਹ ਮਨੁਖ ਜਦੋਂ ਨਹੀਂ ਜੋ ਰੋਗੀ ਕੋ ਪਕਵੇ ਔਰ ਹਲ ਨੇਨ

ਹੀ ਇਸ ਤਰਹ ਉਸ ਕੋ ਬੈਠਾਵੈ ਪੀਛੇ ਉਸ ਰੋਗੀ ਕੋ ਨੇੜ ਮੇਂ ਹ-
 ਕੀ ਮਸਲਾਈ ਛਲੇ ਚਤੁਰਤਾ ਜੇ ਅਤਮੰਤ ਉਸ ਕੀ ਆਖ ਜੇ
 ਸਲਾਈ ਕੋ ਫੇਰੇ ਸਲਾਈ ਜੇ ਨੇੜ ਕੇ ਪ੍ਰਾਤ ਭਾਰਾ ਮੇਂ ਜਾਏ ਕੋ ਫੇਰੇ
 ਸਬ ਨੇੜ ਕੇ ਜਾਏ ਕੋ ਦੂਰ ਕਰ ਉਸ ਜਲੇ ਮੇਂ ਜੇ ਨੇੜ ਕੋ ਤਿਲ ਕੇ
 ਉਪਰੋਂ ਵਹ ਵਿਕਾਰ ਕੀ ਬੁੰਦ ਚੁਲ ਪੜੇ ਤਬ ਉਸ ਰੋਗੀ ਕੋ ਸ-
 ਬ ਵਸਤੁ ਠੀਕ ਠੀਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂ ਸਲਾਈ ਕੋ ਫੇਰੇ ਜੇ ਪਹਿਲੇ
 ਨੇੜ ਕੇ ਮੁਖ ਕੀ ਛਾਪ ਜੇ ਛੁੰਕ ਦੇ ਪਰਚੇ ਦ ਯੁਕਤ ਕਰ ਲੇ ਔਰ
 ਹਕੀਮ ਅਪਨੇ ਮੰਗੂ ਠੇ ਸੇ ਉਸ ਰੋਗੀ ਕੋ ਨੇੜ ਕੇ ਮਲ ਲ ਕਰ ਕੇ
 ਮਲ ਕਰ ਲੇ ਪੀਛੇ ਸਲਾਈ ਜੇ ਜਾਏ ਕੋ ਔਰ ਹਕੀਮ ਕੋ ਭੀ ਚ-
 ਹੀਏ ਕਿ ਜਲਾ ਉਤਾਰ ਤੇ ਵਕਤ ਅਪਨੇ ਹਾਥ ਕੋ ਹਲ ਨੇ ਨ ਦੇਂ
 ਇਸ ਵਿਧਿ ਜੇ ਨੇੜ ਕਾ ਜਲਾ ਉਤਾਰ ਪੀਛੇ ਰੋਗੀ ਕੋ ਅਛੀ ਬ-
 ਤੇ ਜੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰ ਸੁਲਾਏ ਦੇ ਪੀਛੇ ਉਸ ਰੋਗੀ ਕੀ ਆਖ ਕੇ ਉ-
 ਪਰ ਪ੍ਰਿਤ ਕਾ ਫੇਰਾ ਬਾਂਧੇ ਔਰ ਉਸ ਰੋਗੀ ਕੋ ਸੁਧਾ ਸੁਲਾਵੇ-
 ਔ ਜੇ ਆਬਾਨ ਮੇਂ ਜਹਾਂ ਪਵਨ ਚੱਕ ਚੋਂ ਪ ਆਵੇ ਨਹੀਂ ਔਰ ਰੋ-
 ਗੀ ਕਾ ਮਾਥਾ ਆਦਿ ਸਰੀਰ ਹਿਲ ਨੇ ਨ ਦੇ ਔਰ ਰੋਗੀ ਕੋ ਛੀਕ
 ਆਂ ਸੀ ਛਕਾਰ ਭੁਕਨ ਬਹੁਤ ਪਾਨੀ ਦਤਨ ਕਰਨਾ ਸਨਾਨ ਕਰ-
 ਨਾ ਖੇਦ ਆਦਿ ਇਤਨੇ ਕਰਮ ਨ ਕਰਨੇ ਦੇ ਔਰ ਉਸ ਰੋਗੀ ਕੋ
 ਔਧੀ ਮੁਖ ਜੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਅਤਮੰਤ ਹਲ ਕਾ ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਏ।
 ਔਰ ਪ੍ਰਿਤਾਦਿਕ ਭਾਰਿਸ਼੍ਟ ਵਸਤੁ ਨ ਖਾਨੇ ਦੇ ਇਸ ਵਿਧਿ ਜੇ ਸ-
 ਰਦਿਨ ਕਰੇ ਪੀਛੇ ਬੋਝਾ ਜਾ ਪ੍ਰਿਤ ਛਾਲ ਪਤਲਾ ਹਲ ਕਾ ਅੰਨ
 ਕ ਹਰੀਰਾ ਖਵਾਵੈ ਇਸੀ ਤਰਹ ੧ ਮੰਡਲ ਤਕਰ ਮੇਂ ਭੁਛੁ ਕੁਪ
 ਬਨ ਹੀ ਕਰਨੇ ਦੇ ਪਵਨ ਤੇ ਜ ਔਰ ਮਠੀ ਨ ਵਸਤੁ ਆਦਿ ਕੋ
 ਦੇ ਖੇ ਨਹੀਂ ਔਰ ਜਿਸ ਜੇ ਨੇੜੋਂ ਮੇਂ ਸੀ ਤਲ ਛਾਹੋ ਔਸੀ ਦੂਰ ਯਾ
 ਦਿਵਸਤੁ ਦੇ ਖਨੇ ਦੇ ਤੇ ਮੋਤੀ ਆਬਿਰ ਆਦਿ ਲੇ ਨੇੜ ਕੇ ਸਬ ਰੋਗ

ਜਾਏ ਪੀਛੇ ਇਸਕੇ ਸੀਤਲ ਰਸਮ ਲਗਾਵੇ ਤੋਂ ਯਹ ਰੋਗ
ਫਿਰ ਕਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇ॥

੨੫
੧੦

ਯਹ ਮੰਨੇ ਬੋਲ ਸਾਜਿ ਲਾਈ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖਾ ਹੈ॥
ਅਥ ਨੇਤ੍ਰ ਔਰ ਪਲਕੋਂ ਕੀ ਖੁਜਲੀ ਕਾ ਯਤਨ
ਜਬ ਮਨੁ ਖੁਜ ਕੀ ਆਖੇ ਮੇਂ ਯਾ ਪਲਕੋਂ ਮੇਂ ਖੁਜਲੀ ਅਤ੍ਰਿ
ਤ ਰਲੇ ਤੋਂ ਉਸ ਮਨੁ ਖੁਜ ਕੇ ਰੋਗ ਕੇ ਸਾਥ ਮੇਂ ਸੁਰੇਹੁ ਨਜ
ਕੀ ਫਸਤ ਖੋਲੇ ਬਾਦ ਉਸਕੇ ਖੁਜਲੀ ਦੁਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਔ
ਖਾਧਿ ਕਰ ਨੀਰਾ ਹੋਇ॥

ਮਾਨੂ ਫਲ-ਜਵਾਹਰ-ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇਤ੍ਰ ਪਰ
ਲੇ ਪਕਰੇ ਤੋਂ ਖੁਜਲੀ ਜਾਏ॥ ਅਥਵਾ ਮਨੁ ਖੁਜ ਕੇ ਮੇਂ
ਸੁਕ ਕੇ ਵਾਲ ਜਲਾ ਕਰ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇਤ੍ਰ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ॥
ਅਥਵਾ ਅੰਢੇ ਕਾ ਫਿਲਕਾ ਜਲਾ ਕਰ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਲਗਾਵੇ॥

ਨੀਮਕਾ ਤੋਲ

ਬਹੁ ਧਾ ਕਰ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰ ਕੇ ਖਾਜ ਆਦਿ ਰੋਗੋਂ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰਤਾ ਹੈ
ਨੀਮਕੇ ਪਤੋਂ ਕੋ ਮਾਟੀ ਕੇ ਬਰਤਨ ਮੇਂ ਧਰ ਕਰ ਕਪੌਰੇ ਟੀਕ
ਰ ਇਤ ਨੀ ਦੇਰ ਅੰਚ ਪਰ ਰਖੇ ਕਿ ਜਲ ਕਰ ਭੁਜ ਮਹੇ ਜਾ
ਏ ਫਿਰ ਉਸ ਭੁਜ ਮਕੋ ਨੀਬੁ ਕੇ ਅਰਕ ਮੇਂ ਖਰਲ ਕਰ ਕੇ
ਨੇਤ੍ਰ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ ਤੋਂ ਖੁਜਲੀ ਰੋਗ ਜਾਏ॥ ਅਥਵਾ

ਸੀਸੇ ਕਾ ਮੈਲ ਨੇਤ੍ਰ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ ਔਰ ਸੀਸੇ ਕਾ ਮੈਲ ਉਸ
ਕਲਾਸ ਜੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ਕਿ ਸੀਸੇ ਕੇ ਦੁਧ ਕੋ ਜੁਤੀ ਕੀ ਤਬਾਵਾਂ
ਸਕੀ ਰੋਗ ਲੀ ਪਰ ਰਗੜਨੇ ਜੇ ਫਿਰ ਮੇਂ ਆਵੇ ਉਸ ਕੋ ਲਿਸ
ਕੇ ਉਂਗਲੀ ਮੇਲੇ ਕਰ ਨੇਤ੍ਰ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ॥

ਨੇਤ੍ਰ ਕੀ ਜੋਤਿ ਘਟ ਜਾਨੇ ਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ
ਪੁਰਬ ਰੂਪ ਇਸਕੇ ਵਿਸੇਖ ਕੀ ਬਹੁ ਧਾ ਨੇਤ੍ਰ ਕੀ ਮੇਢਿ ਕੀ ਹੈ

੨੬
੧੫

ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਘਟ ਜਾਤੀ ਹੈ ਮਸਤਕ ਕੇ ਖੀਣ ਔਰ ਨਿਰ
ਬਲ ਪ੍ਰਜਾਨੇ ਕੇ ਕਾਰਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮੇਂ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਤ
ਪਰੰਤੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕਰਨ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਜਾਣੇ
ਸਕੀ ਚਿਕਿਤਸਾ ਮਸ਼ੁਕ ਕੀ ਸਫਾਈ ਔਰ ਬਲ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਨ
ਔਰ ਜੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਕਾਰੁ ਪਿਰ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਜੇ ਹੋਤ
ਫਸਤ ਖੋਲ ਨੀ ਚਾਹੀਏ ਔਰ ਤੂਤੀਏ ਕੋ ਕਰੇ ਔਰ ਖਟੇ
ਗੁਰ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਭਿਰੋ ਕਰ ਆਖ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ।

ਔਰ ਜੇ ਬਲ ਆਮ ਕੇ ਕਾਰਣ ਜੇ ਹੋਤ ਉਸ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰੇ ਕੇ ਪੀੜੇ
ਬਲ ਆਮ ਕਾ ਜੁਲਾਸ ਦੇ ਔਰ ਵਾਸਲੀ ਕੁਨ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ
ਵਾਸਲੀ ਕੁਨ ਬਨਾਨੇ ਕੀ ਵਿਧਿ ॥

ਚੰਦੀ ਕਾ ਮੈਲ ੨੨॥ ਮਾਸੇ ਸਮੁਦ੍ਰਫੇਨ ੨੨॥ ਮਾਸੇ - ਸੁਫੇਦ
ਕਲੀਨ ਮਕਤੂਰ ਕੀ ਕਲੀਮਿਰਚ ਨੌਜਾਦਰ ਪੀਪਲ ਪ੍ਰਤਿ
ਏਕ ੪॥ ਮਾਸੇ ਜਲਾ ਹੁਆ ਤਾਂਬਾ ੩੧॥ ਮਾਸੇ ਲੋਹਾ ਛੁਲੀਲਾ
ਅਰਥਾ ਛੁਲਾਵੀਲਾ ਪ੍ਰਤਿਏਕ ੧॥ ਮਾਸੇ ਕਪੂਰ ਨੰਗਤ
ਤੇਜਪਾਤ ਜੁੰਦ ਵਿੰਦਾ ਸੁਰ ਵਲਛਕ ਸੁਰਮਾ ਪ੍ਰਤਿਏਕ ੩॥
ਮਾਸੇ ਇਨ ਸਬ ਕੇ ਪੀਸ ਕਰ ਸੁਰਮਾ ਬਨਾ ਲੇ।

ਔਰ ਇਸ ਕਾਰੋਈ ਔਰ ਕਾਰਣ ਹੋਤ ਉਪਾਇ ਉਸ ਕਾ ਕਰੈ
ਅਥਵਾ ਕਚੀਪਕੀ ਸਲਗਾਮ ਖਾਨ ਨੇੜੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਬਦਤੀ
ਔਰ ਵਾਲੇ ਮੇਂ ਕੀ ਘੀਕਰਨ ਬਿਧੇ ਕੇ ਨੇੜ ਕੀ ਜੋਤਿ ਬਦਜਾਨੇ
ਕੋ ਗੁਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ਨਿਤ ਜਗ ਘੀਕੇ ਦਿਨ ਮੇਂ ਪਾਂਚਵਾਰ ਰੋ
ਮਸ਼ੁਕ ਮੇਂ ਫੇਰਨ ਨੇੜੇ ਕੀ ਗਰਮੀ ਕੋ ਹਰਤੀ ਹੈ।

ਔਰ ਜੇ ਖਰਈਸ ਅਪਨੀ ਕਿਤਾਬ ਮੇਂ ਸਹਜਾਣ ਨ ਕਰੇ
ਕਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਮੇਂ ਫੇਰਨ ਔਰ ਉਸ ਮੇਂ ਨੇੜੇ ਕੇ ਖੋ
ਲੇ ਰਰਨਾ ਭੀ ਗੁਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਜੇ ਕੀ ਸੀ ਉਲਟੀ ਕਰ

ਐਰਪੰਦਰੁਬਾਨ ਐਰਮਜਲਵਨ ਭੀਕਮਜੋਤਕੋਗੁਣ ੨੫
ਕਰਤਾ ਹੈ ਐਰਵਿਸੇਖਕੁਦਨ ਕਰਨ ਐਰਗਲੇਕੇਪਛਰੀ ੧੮
ਪਛਨੇਲਗਾਨ ਐਰਅਤਮਤਤੁਖਾਰਹਨ ਐਰਅਤਿਮੈ
ਭੁਨਕਰਨ ਐਰਸਯਾ ਮਸੂਰ ਐਰਜੋਜੋ ਅੰਜੀਰਣਕ-
ਰਨੇਵਾਲੀਵਸਤੁ ਹੈ ਵਹੁਸਬ ਐਗੁਣਕਰਤੀ ਹੈ।
ਅਥਵਾ ਗੁਲਮੁੰਡੀਕਾ ਸਰਬਤਪੀਏਤੋਨੇਤੋਕੀਜੋਤਿਘ-
ਟਜਾਨੇਕੋ ਐਰ ਮਜਤਕਕੀਤਗੀਕੋਗੁਣਕਰਤਾ ਹੈ ਐਰਉ-
ਪਰਕੋਗਗਮੀ ਨਹੀਚੜਨੇਦੇਤਾ ਹੈ।

ਗੁਲਮੁੰਡੀਕੇਸਰਬਤਕੀਥਿਧਿ:

ਮੁੰਡੀਕੋਫੂਲਪਵਭਰ ਸਤੀਨਪਵ ਬੁਰਾਸੁਫੈਰ ਗੁਲਮੁੰਡੀ
ਕੋਗਾਤਿਕੋਤੋਫਜੇਰਪਾਨੀਮੇਭਿਰੋਕਰਪਾਤਹਕਾਲਐਰ
ਵੈਜਬਤੀਸਰਾਭਾਗਰਹੇਤਬਛਾਨਕਰਬੁਰਾਮਿਲਾਕਰ
ਚਸਨੀਕਰੈ ਫਿਰਇਸਮੇ ਸੇਚਾਰਤੋਲੋ ਨਿਤਯਪੀਏ ਐਰ
ਮੁੰਡੀਕਾ ਅਰਕਭੀਨੇਤੋਕੋਬਲਪਾਪਤਿਕਰੇ ਹੈ।
ਅਥਵਾ - ਸਾਤਮਾਸੇਸੈਂਫਕੋਕੁਟਛਾਨਕਰਉਸਮੇ।
ਮਾਸੇਸੁਫੈਰਬੁਰਾਮਿਲਾਕਰਨਿਤਯਗਤਿਕੋ ਖਾਕਰਸੇਰੇ
ਇਸੀਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਤਯਖਾਕਰਸੇਰਹੇ ਐਰਸੈਂਫਕਾ ਅਤਰ
ਸੈਂਫਕੋਅਰਹਮੇ ਜੇਨਿਕਲਕਰਨੇਤੋਮੇਲਗਾਵੇਤੋਨੇਤੋ
ਕੀਕਮਜੋਤਿਕੋਗੁਣਕਰਤਾ ਹੈ।

ਚਮੇਲੀਕੀਗੋਲੀ ਐਰਥੇਲੀਕਿਫੂਲੋਕੀਤੋ

ਭੀਤੋਕਰਬਰਾਬਰਕੀ ਮਿਜਰੀਮਿਲਾਕਰਖਰਲਕਰ
ਕੇਨੇਤੋਮੇਲਗਾਵੇਨੇਤੋਕੀਕਮਜੋਤਿਕੋਗੁਣਕਰਤੀ ਹੈ।

ਅਥਵਾ ॥ ਖਪਰਿਆਛੈ ਮਾਸੇਦਕੁਟਕਕਰਕਿ
ਦੇਤੀਨ ਨੀਬੁਕੇਰਸਮੇਭਿਰੋਵੇ ਐਰਮਾਟੀਕੋਬਾਸਨ ਮੇਧਰ

ਕਰਕਪਰੋਟੀਕਰਕੇ ਅਰਨੇ ਅਤਿ ਮੇਂ ਪਰਕਰ ਆਚਲਗਾ
 ਦੇ ਫਿਰਨਿਕਾਲਕਰ ਸੀਤਲ ਕਰ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਨੇੜੇ
 ਮੇਲਗਾਵੈ ਤੋ ਕਮਜੋਰੀ ਜਾਏ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਗੀਠ
 ਕੀ ਗੁਠਲੀ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਨੀਬੁ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਘੋਟੇ ਔਰ ਗੋਲੀ ਬਣ
 ਲੇ ਫਿਰਨਿਤਜ ਪ੍ਰਤਹ ਕਾਲ ਖੁਕ ਮੇਂ ਪਿਸਕੇ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਆਂਜੈ॥
 ਅਥਵਾ ਜਵਹਰਤ੍ਰ ਔਰ ਮਿਸਰੀ ਦੋਨੋ ਕੋ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਕਰ
 ਪੀਸਕਰ ਗੋਲੀ ਬਣਾਵੇ ਫਿਰ ਇਸਰੀਲੀ ਕੋ ਪਿਸਕਰ ਨੇੜੇ
 ਮੇਂ ਆਂਜੈ ਤੋ ਨੇੜੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਕੋ ਔਰ ਲਲੀ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੈ॥

ਸਲਾਈ ॥ ਜੀ ਮੇਕੇ ਆਂਚ ਮੇਂ ਗਲਾ ਕਰ
 ਬਿਛਲਾ ਕੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਖੁਝਾਵੇ ਫਿਰ ਮੇਹ ਕੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਖੁਝਾਵੇ ਫਿ
 ਰ ਸਹਿਤ ਮੇਂ ਖੁਝਾ ਕਰ ਸਲਾਈ ਬਣਾ ਕਰ ਨਿਤਜ ਪ੍ਰਤਹ ਕ
 ਲ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਫੇਰੇ ਤੋ ਨੇੜੇ ਕੇ ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਨੇੜੇ ਰੋਗ ਜਾਏ
 ਔਰ ਨੇੜੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਕੋ ਬਢਾਵੇ ਯਹ ਦਵਾ ਬਹੁਧਾ ਕਰਕੇ ਨੇੜੇ
 ਕੇ ਰੋਗ ਮਾੜ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰਤੀ ਹੈ ਔਰ ਜੇ ਇਸੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਰ
 ਤਾਰਹੇ ਤੋ ਅਤਮਤਿ ਚੈਨ ਰਹੇ ਜਿਸ ਸਮਯ ਜੋਤੇ ਜੇ ਉਠੇ ਉਸ
 ਸਮਯ ਅਪਨੇ ਖੁਕ ਕੇ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਆਂਜੈ ਤੋ ਉਸ ਮਨੁਖ ਮਕੇ ਨੇ
 ਤੋ ਮੇਂ ਕਤੀ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਇ॥ ਅਥਵਾ ਹੀਗੋਟਾ ਕੀ
 ਮੀਂਗੀ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ ਤੋ ਜੋਤਿ ਬਣੈ॥
 ਅਥਵਾ ਨਿਰਮਲੀ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪਿਸਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ ਤੋ
 ਜੋਤਿ ਬਣੈ॥ ਅਥਵਾ ਜਿਰਸਕੇ ਪਤੋ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਗ
 ਜੀ ਡਿਗੇ ਕਰ ਯੁਖਾਵੈ ਯਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੀਨ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਫਿਰ
 ਉਸਕ ਪੜੇ ਕੀ ਬਤੀ ਬਣਾ ਕਰ ਰਮੇਲੀ ਕੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਕਾਜਲ ਪ
 ਰਾਖੇ ਇਸਕਾ ਜਲ ਕੋ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਯਾ ਕਰੈ ਤੋ ਜੋਤਿ ਬਣੈ॥
 ਅਥਵਾ ਪਮਾਨ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਸਹਿਦ ਮਿਲਾ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲ

ਗਾਵੈ ਤੇ ਨੇੜੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਘਟ ਜਨੇ ਕੇ ਔਰ ਨ ਜਲੇ ਆਇ ਨੇੜੇ
ਰੋਗੋ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੈ॥ ਸੁਰਮਾ ॥

ਜੇ ਨੇੜੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਕੀ ਕਮੀ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੈ ਮਿਰਚ ੧੬ ਨਗ
ਔਰ ਪੀਪਲ ੬੦ ਨਗ ਔਰ ਚੰਬੇਲੀ ਕੀ ਕਲੀ ੫੦ ਨਗ
ਤਿਲ ਕੇ ਫੂਲ ੮੦ ਨਗ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਖਰਲ
ਕਰ ਕੇ ਸੁਰਮਾ ਬਨਾ ਕਰ ਲਗਾਵੈ॥

ਅਥਵਾ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ੧ ਮਾਸੇ - ਬੜੀ ਹਰੜ ਕਾ ਦਰਲ
ਦੋ ਮਾਸੇ ਹਲਦੀ ਛਿਲੀ ਹੁਈ ਤੀਨ ਮਾਸੇ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਫੂਲ
ਬਜਲ ਮੇਂ ਤਥਾ ਪਾਣੀ ਮੇਂ ਘੋਟ ਕਰ ਸੁਰਮਾ ਬਨਾ ਕਰ
ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ ਤੇ ਜੋਤਿ ਬਦੈ॥

ਅਥਵਾ - ਅਖਰੋਟ ਦੋ ਨਗ ਹੜ ਕੀ ਗੁਠਲੀ ਤੀਨ ਨ
ਗ ਇਨ ਦੋਨੋ ਕੋ ਜਲਾ ਕਰ ਖਰਲ ਕਰ ਕੇ ਸੁਰਮਾ ਬਨਾ
ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ ਤੇ ਨੇੜੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਕੋ ਬਦਾਵੈ॥

ਕਾਜਲ ਜੇ ਨੇੜੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਕੋ ਦਲਾਨ ਕਰੈ ਨੀਮ ਕੇ ਫੂਲ
ਕੀ ਛਾਯਾ ਮੇਂ ਸੁਖਾ ਕਰ ਉਨ ਕੀ ਬਰਾਬਰ ਕਲਮੀ ਸੋਰਥੇ
ਕਰ ਸੁਰਮਾ ਬਨਾ ਕਰ ਕੇ ਆਖੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ ਤੇ ਫੂਲੀ ਔਰ
ਨੇੜੇ ਕੀ ਸੁਰਖੀ ਕੋਤੀ ਗੁਣ ਕਰੇ॥

ਅਥਵਾ ਧੁਈ ਧੁਈ ਧੁਈ ਆਕ ਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਭਿਰੋ ਕਰ ਛਾ
ਯਾ ਮੇਂ ਸੁਖਾਵ ਫਿਰ ਇਸ ਕੀ ਬਤੀ ਬਨਾ ਕਰ ਸਰਸੋ ਕੇ ਤੇ
ਲ ਮੇਂ ਜਲਾ ਕਰ ਧੀਰਜ ਤਾਈ ਸੇ ਕਾਜਲ ਪਾਕ ਕਰ ਨੀਮ
ਕੇ ਸੋਟੇ ਸੇ ਜਿਸ ਮੇਂ ਤਾਥੇ ਕਾ ਪੈਸਾ ਜੜਾ ਹੈ ਫੂਲ ਕਾ ਸੀਕੇ ਬ
ਰਤਨ ਮੇਂ ਗੁਲਾਬ ਜਲ ਕੇ ਸਾਥ ਘੋਟੇ ਫਿਰ ਜਲਾਈ ਸੇ ਨੇ
ੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ ਤੇ ਨੇੜੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਬਦੈ॥

ਮਾਂਡ - ਫੁਲੀ - ਨਾਭੂਨ - ਜਾਣ - ਇਨਕਾ -
ਯਤਨ

ਜਨਨ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਜਾਣਾ ਔਰ ਫੁਲੀ ਯਹ ਦੋਨੋਂ ਏਕ ਪਰ
ਦਾ ਪੈ ਜੇ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਮੁਆਰ ਭਰ ਜਾਨੇ ਜੇ ਉਤ ਪੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ
ਔਰ ਨਾਭੂਨ ਨੇੜੇ ਪੜ੍ਹੇ ਕੀ ਤਰਫ ਉਤ ਪੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ
ਔਰ ਜਾਣਾ ਸੁਫੈਦੀ ਪੈ ਜੇ ਨੇੜੇ ਕੀ ਸਿਆਹੀ ਪਰ ਉਤ ਪੰਨ
ਹੋਤੀ ਹੈ ਔਰ ਬਾਜੇ ਹਕੀਮੋ ਨੇ ਇਸ ਤਰਫ ਜੇ ਬਿਆਨ ਕੀ
ਆਪੈ ਕਿ ਕਰਨਿਆ ਨਾਮ ਜੋ ਪਰਦਾ ਪੈ ਉਸ ਪਰ ਕੋਈ ਵ
ਸਤ ਉਤ ਪੰਨ ਹਈ ਹੋਗੀ ਔਰ ਯਹ ਨੇੜੇ ਤਿਲ ਪਰ ਹੋਕ
ਰ ਫਿਰ ਨੇੜੇ ਕੀ ਸਵਰੀ ਸਿਆਹੀ ਪਰ ਫੈਲ ਜਾਤਾ ਪੈ ਇਸ
ਕਾ ਉਪਾਇ ਯਹ ਪੈ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਨੇ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪਿਸ ਕਰ
ਆਖ ਮੇਲ ਗਵੇ ਤੋ ਬੋਝੇ ਦਿਨੋਂ ਕੋ ਬਾਦ ਅਛਾ ਹੋ ਜਾਇਗਾ
ਔਰ ਜੋ ਮੁਢਾ ਪੁਸ਼੍ਟ ਹੋਤੇ ਭੇਜੇ ਕੋ ਮੁਆਰ ਜੇ ਸਫ ਕਰੇ ਔ
ਰ ਉਸ ਜਾਲੇ ਕੋ ਨਾਹਰ ਕੀ ਤਰਫ ਜੀਠ ਸੇਚਾਟਨ ਅਤਿ ਰੁ
ਣ ਦਾਇਕ ਹੋਤਾ ਹੈ॥

ਔਰ ਵਾਜੇ ਹਕੀਮ ਕਹਿਤੇ ਪੈ ਕਿ ਇਸ ਰੋਗ ਮੇਂ ਸਰੇ ਰੂਨ ਸ
ਕੀ ਤਥਾ ਲਝਾਟ ਦੇਸ ਕੀ ਨਜ਼ਰੀ ਫਸਤ ਖੋਲੇ ਪੀਛੇ ਨੇੜੇ
ਕੀ ਜੋਤਿ ਬਟਾਨੇ ਵਲੀ ਵਫਾ ਲਗਾਵੈ॥

ਗੋਲੀ । ਜੇ ਨੇੜੇ ਕੀ ਪੀਛਾ ਔਰ ਨਾਭੂਨ ਔਰ ਬਹੁ
ਤ ਆਸੁਓਂ ਕਾ ਵਹਨ ਇਤਨੇ ਰੋਗੋਂ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰਤੀ ਹੈ ਅ
ਰਹਰ ਕੋ ਪਤੋਂ ਕਾ ਰਸ ੧੪ ਮਾਜੇ ਲੇ ਕਪੜੇ ਮੇਂ ਛਾਨ ਨੀਮ
ਕੇ ਘੋਟੇ ਜੇ ਜੀਸ ਜੇ ਪੈਸਾ ਗਢਾ ਹੋ ਉਸ ਜੇ ਘੋਟੇ ਔਰ ਉਸ
ਸੇਂਟ ਸਕਾਗਾ ਜੀਨੀ ਬੁਕਾਰਸ ਮਿਲਾਏ ਫਿਰ ਉਸੇ ਖੁਬਖ
ਰਲ ਕਰੇ ਫਿਰ ਜਬ ਗਾਦ ਹੋ ਜਾਇ ਤਬ ਉਸ ਕੀ ਗੋਲੀ ਬ

ਨਕੇਨੇੜੇ ਮੇਲਗਾਵੈ॥

ਗੋਲੀ

॥ ੩ ॥

ਯਹ ਗੋਲੀ ਮਾਂਝ ਔਰ ਫੁਲੀ ਤਬ ਜਾਲੇ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੈ ਸਿ
ਰਸ ਕੇ ਬੀਜੇ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਖਿਰਨੀ ਕੇ ਬੀਜੇ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਇ
ਨ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਸਿਰਸ ਕੇ ਪਤੇ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਖਰਲ
ਕਰੈ ਫਿਰ ਇਸ ਕੀ ਗੋਲੀ ਬਨਾ ਕਰ ਇਸ ਤੀ ਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ
ਪਿਸਕਰ ਲਗਾਵੈ॥

ਗੋਲੀ

ਜੇ ਫੁਲੀ ਔਰ ਜਾਲੇ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੈ ਸਭ ਹਰਜ ਪਲਾਸ
ਪਾਪਕ ਸੇਧ ਨਨ ਲਾਲ ਚੰਦਨ. ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਕੁਟ ਛਾ
ਨ ਕਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾ ਕਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪਿਸਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਲਗਾਵੈ॥

ਗੋਲੀ

ਜੇ ਫੁਲੀ ਔਰ ਵਢ ਨਿਗਲ ਜਾਨੇ ਔਰ ਮੋਤੀਆ ਬੀਦ
ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੈ ਸਮੁੰਦ ਫਲ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਗੀਠਾ ਬੀ ਮੀਂਗੀ ਖਿ
ਰਣੀ ਕੇ ਬੀਜੇ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਔਰ ਕਾਲੀ ਹਰੜ ਕੀ ਗੁਠਲੀ
ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਥਰਾਥਰ ਲੇ ਪੀਸ ਛਾਨ ਨੀਬੁ ਲੇ ਰਸ
ਮੇ ਪੇਟ ਗੋਲੀ ਬਨਾ ਨੇੜੇ ਮੇਲਗਾਵੈ॥

ਗੋਲੀ

॥ ਲਾਲ ਚੰਦਨ ਦੇ ਕੁਤੇ ਛਾਨੀ ਤੇਟ

ਕਰੀ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਥਰਾਥਰ ਲੇ ਪੀਸ ਛਾਨ ਗਵਾਰ ਕੇ ਪਾਠੇ
ਮੇਂ ਖਰਲ ਕਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੈ ਔਰ ਸਮਯ ਪਰ ਉਸ ਗੋਲੀ
ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪਿਸਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਲਗਾਵੈ॥

ਗੋਲੀ ॥

ਜੇ ਨਾਖੂਨੇ ਔਰ ਜੁਫੈਟੀ ਨਜਲੇ ਕੇ ਪਾਨੀ ਉਤਰਨੇ ਆਇ ਕੋ ਗੁ
ਣ ਕਰੈ ਸਾਬਨ ਪਾਂਚ ਤੋਲੇ ਦਸ ਮਾਸੇ ਨੀਲਾ ਥੋਥਾ ੩॥
ਮਾਸੇ ਰਾਲ ੩॥ ਮਾਸੇ ਸਾਬਨ ਕੋ ਛੁਰੀ ਜੇਟੁ ਕਟ ਕਰ ਕੇ
ਲੋਹੇ ਕੇ ਥਾਸਨ ਮੇਂ ਰਖ ਕਰ ਆਂਚ ਪਰ ਗਲਾਵੈ ਉਸ ਕੇ

੨੨ ਪੀਛੇ ਨੀਲਾ ਬੋਧ ਪੀਸਕਰ ਮਿਲਦੇ ਫਿਰ ਰਲਕੇ ਮ
ਗੀਨ ਪੀਸਕਰ ਸਾਧਨ ਮੇਂ ਮਿਲਦੇ ਔਰ ਉਸ ਬਾਸਨ
ਕੇ ਆਂਚ ਪਰ ਹੀ ਰਹਨੇ ਦੇ ਫਿਰ ਉਸ ਕੋ ਛੋੜ ਕੇ ਦਸਤੇ ਜੇ
ਘੋਟੇ ਜਬ ਬਲ ਹੋ ਜਾਇ ਉਤਾਰ ਲੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਜੇ ਏਰ
ਖਬਖਸ ਕੇਵਨੇ ਕੀ ਧਾਬਰ ਸੀ ਪੀ ਮੇਂ ਰਗੜ ਕਰਨੇ ਤ
ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ ਫਿਰ ਇਸੀ ਪੁਕਾਰ ਇਸ ਕੋ ਤੀਨ ਦਿਨ ਬੀਚ
ਮੇਂ ਦੇਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ॥ ਅਥਵਾ

ਅਥਵਾ ਦਲੀ ਭੀਨੀ ਅਥਵਾ ਹਲਦੀ ਸਾਹ
ਅਥਵਾ ਹਰ ਮਾਸੇ ਤੇ ਹੀ ਕਿ ਪਏ ਪੌਨੇ ਦੇ ਤੇਲੇ ਕੁਟ ਛਾ
ਲਾਏ ਮਹੀਨੇ ਕੇ ਵਤੁ ਹੈ ਕੇ ਖੁੜ ਮੇਂ ਦੇ ਪਹਰ ਰਗੜ ਕ
ਰੀਤੀ ਬਨ ਲੇ ੧੦ ਛੁਯਾ ਸੀ ਸੁਖਾਏ ਫਿਰ ਗੁਲਾਬ ਜਲ
ਮੇਂ ਪੀਸਕਰ ਲਗਾਵੇ॥ ਦਵਾ

ਅਥਵਾ ਲੰਬੀ ਚੌੜੀ ਏਕ ਗਾਂਠ ਲੇ ਉਸ ਮੇਂ ਛੇ
ਦਕਰ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੀ ਏਕ ਚੀਰੇ ਟੀਓ ਮੇਂ ਵੀੜ ਮੇਂ ਉਸ ਗਾਂਠ
ਕੋ ਰਖਕਰ ਤਵੇ ਕੇ ਉਪਰ ਆਂਚ ਪਰ ਤਪਾਵੇ ਜਬ ਚੋਟੀ
ਜਲ ਜਾਏ ਤਬ ਹਲਦੀ ਕੋ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਲੇ ਫਿਰ ਇਸ
ਹਲਦੀ ਕੋ ਫਿਰ ਕਰੀ ਕੀਸੀ ਗਾ ਪੀਸਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ॥

ਗੋਲੀ ॥ ਅਥਵਾ ਸਿੰਗੀ ਕੇ ਸੀਂਗ ਕੇ ਮੁਥਮ ਪਾ
ਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸੇ ਫਿਰ ਨੀਬ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਮੁਥ ਪੀਸਕਰ ਕਾਣੀ ਮਿ
ਰਚ ਕੇ ਪੁਆਣੁ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ ਫਿਰ ਪੀਸਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾ
ਵੇ॥ ਸੁਰਮਾ

ਸਿੰਗ ਕੇ ਕੋ ਦੂਰ ਕਰੇ ਔਰ ਮੋਤੀਆ ਬਿੰਦ ਕੇ ਖੋਵੇ ਮਿਸਰੀ
ਭਾਯਾ ਸੇਧਾ ਨੂਨ ਏਕ ਛਾਗ ਉਨ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਮਿਲਾਕਰ ਪੀਸੇ ਔ
ਰ ਸੁਰਮਾ ਸਮਾਨ ਕਰਕੇ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ

ਕਬੂਤਰਤਬ ਮੁਰਗੀਕੀ ਬੀਠਕੋ ਨੀਮਕੇ ਰਸਮੇਂ ਖਰਲਕ ਰਕੋਤਾਂ ਬੇਕੇ ਬਾਜਨ ਮੇਂ ਰਖੇ ਫਿਰ ਨੇੜੇ ਪਰਲਗਾਵੇ।

ਅਥਵਾ

ਅਥਾ ਬੀਲਕੀ ਬੀਠ ਸਹਿਦ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ ਇਸਦਾ ਕੋਤਿ ਬਫਰੇ ਦੀਵਾਲੇ ਨੇ ਉਤਮ ਲਿਖੀ ਹੈ ਇਸਜੇ ਜਲਾ ਜਾਤਾ ਹੈ।

ਅਥਵਾ

ਬਾਰਹ ਸਿੰਘੇ ਕਾ ਸੀਂਘ ਦੁਧ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਨਾ ਅਥਵਾ ਜੇਧੇ ਨੇਨ ਕੀ ਸੈਲਾਈ ਬਲਕਰ ਦਿਨ ਮੇਂ ਕੋਈ ਬਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਨਾ ਜਲਾ ਜਾਵੇ।

ਅਥਵਾ ਚਿੜੀਆਂ ਕੀ ਬੀਠ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ ਤੋ ਨਾਖੂਨਾ ਦੂਰ ਹੋਇ।

ਅਥਵਾ ਕਟੇਰੀ ਕੀ ਜੜਕੋ ਨੀਬੂ ਕੇ ਰਸਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ ਤੋ ਪੁੰਦ ਜਾਇ।

ਅਥਵਾ ਹਰੜ ਕੀ ਜੜਕੋ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ।

ਅਥਵਾ ਬੋਹੜ ਕਾ ਦੁਧ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਆਂਜੇ।

ਅਥਵਾ ਵੈਗਨ ਕੀ ਜੜ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਆਂਜੇ

ਜਲਾ ਜਾਇ। ਅਥਵਾ ਵੜਕੀ ਤੋੜਈ ਕੇ ਬੀਜੋਂ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਮੀਠੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਲਗਾਵੇ ਤੋ ਫੂਲੀ ਜਾਇ।

ਅਥਵਾ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਨ ਪੀਸ ਕਰ ਲਗਾਵੇ ਔਰ ਬਾਜੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਨ ਕੋ ਤੇਲ ਮੇਂ ਲਗਾਨਾ ਲਿਖਤ ਹੈ।

ਅਥਵਾ ਪੁੜਵਤੀ ਇਸਤਰੀ ਕੇ ਦੁਧ ਮੇਂ ਮਿਸਰੀ ਪੀਸ ਕਰ ਲਗਾਵੇ ਤੋ ਬਚੇਂ ਕੀ ਫੂਲੀ ਜਾਇ।

ਅਥਵਾ ਜੌਠ ਫਿਟਕਰੀ ਜੌਧਾ ਨੇਨ ਇਨ ਤੀਨੋਂ ਕੋ ਬਰਾਬਰ

੩੪
੧੧

ਏਕੁਟ ਛਾਨਕਰ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਨੇੜੇ ਮੇਲਗਾਵੇ ਤੇ ਫੁਲਾ ਜਾਇ
ਔਰ ਜਲਾ ਮਿਟੇ॥

ਅਥਵਾ ਗਾਧੀ ਕੇ ਖੁਰਕੇ ਅਥਾ ਮੇਂ ਜਲਕਰ ਮਹੀਨ ਪੀਸ
ਕਰ ਲਗਾਵੇ ਤੇ ਜਲਾ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ ਰਮੇਲੀ ਕੇ ਫੁਲੋਂ ਕੀ ਗੋਲੀ ਜੋ ਜੋਤਿ ਘਟ ਜਾਨੇ ਕੇ
ਲਾਜ ਮੇਂ ਲਿਖ ਆਏ ਹੈ ਵਹੁ ਜਲੇ ਕੋ ਭੀ ਦੂਰ ਕਰਤੀ ਹੈ॥

ਅਥਵਾ ਲਾਲ ਪਿਆਜ ਕਾ ਰਸ ਨੇੜੇ ਮੇਲਗਾਵੇ ਤੇ ਨਾਖੂਨ
ਭਰ ਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ ਤਿਜ ਪਾਤ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਨੇੜੇ ਮੇਲਗਾਵੇ ਤੇ ਨੇੜੇ
ਕਾਜਲਾ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ ਅਤਮੰਤ ਕਲਮੀ ਸੋਰਾ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਉਸ ਮੇਂ
ਥੋੜੀ ਸੀਹਲਦੀ ਮਿਲਾਵੇ ਕਿ ਨਿਸ ਸੇਰੀ ਗਤ ਆਜਾਵੇ ਫਿ
ਰ ਉਸ ਕੋ ਨੇੜੇ ਮੇਲਗਾਵੇ ਤੇ ਨੇੜੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਬਦੇ ਔਰ ਨਾਖੂਨ
ਔਰ ਜਲੇ ਆਰਿਥ ਹੁਤ ਰੋਗੋ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੇ॥

ਅਥਵਾ ਬਿਸਖ ਪਰੇ ਕੀ ਜੜ੍ਹ ਔਰ ਸੁਫੈਦਾ ਯਹ ਦੋਨੋਂ ਪੀਸ
ਕਰ ਲਗਾਵੇ ਤੋ ਨਾਖੂਨ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ ਰੇਂਡੀ ਏਕ ਨਗ ਮਿਸਰੀ੩॥ ਮਾਸੇਰਾ ਕੁਸੁ ਸੁਧਦ-
ਸਾਮਾਜੇ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਆਖੋ ਮੇਂ ਛੁਰੇ ਤੇ ਫੁਲਾ
ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਜੰਗਲ ਬਬੁਲ ਕਾ ਗੋਂਦ ਸੁਫੈਦਾ ਕਾਜਕਾਰੀ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਬ-
ਰਾਬਰ ਲੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਪਾਨੀ ਮੇਲੀ ਬੀਗੋਲੀ ਬਨਾ ਕਰ
ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਘੋਲ ਕਰ ਲਗਾਵੇ ਤੇ ਫੁਲੀ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਆਮਲੋ ਦੇ ਤੇਲੇ ਚਾਰ ਮਾਸੇ ਜੋ ਕੁਟ ਕਥ ਕੇ ਦੋ ਪਟੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ

ਕੋਟਾਵੇ ਔਰ ਫਿਰ ਛਾਨ ਕਰ ਨਿਤ ਮਤੀ ਨ ਬੋਰ ਨੇੜੇ ਮੋਟ- ੩੫
ਪਕਾਵੇ ਤੋ ਜਾਣਾ ਦੂਰ ਹੋਇ॥

ਸੁਰਮਾ

ਜੋ ਫੂਲੀ ਜਾਏ ਨਾ ਖੁਨੇ ਆਇ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੈ ਹਰੀ ਚਰੀ ॥੪॥
ਮਾਸੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਨੀ ਬੁਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਖੁਬ ਘੋਰ ਸੁਖ
ਇਨੇੜੇ ਮੇਲ ਗਾਇ ਆਕਰੇ॥

ਅਥਵਾ

ਨੌਜਾਦਰ ਫਿਟ ਕਰੀ ਇਨ ਦੋਨੋ ਕੋ ਪੀਸ ਮਹੀਨ ਕਰ ਨੇੜੇ
ਮੇਲ ਗਾਵੇ ਤੋ ਜਾਣਾ ਫੂਲੀ ਰਤੋਂ ਪੀ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ ਪਿਆਜ ਆਪ ਸੇਰ ਲੇ ਉਜੇ ਕੁਟ ਕਰ ਉਜ ਕਾਰ
ਸ ਨਿਕਾਲ ਉਸ ਮੇਂ ਕਪੜਾ ਫਿਰੋ ਵੇ ਫਿਰ ਸੁਖਾਵੇ ਔਰ ਪੁਲਾ
ਮਿਟੀ ਕਾ ਵਰਾ ਵਰਖੇ ਫਿਰ ਉਸ ਕੀ ਬਤੀ ਬਨਾ ਕਰ ਪਾਵ
ਸੇਰ ਮੀਟੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਜਲਾ ਕਰ ਉਸ ਕਾ ਕਾਜਲ ਪਾਕੁ ਰਖੇ ਫਿ
ਰ ਉਸ ਕੋ ਨੇੜੇ ਮੇਲ ਗਾਵੇ ਤੋ ਜਾਣਾ ਜਾਏ॥

ਦਵਾ ਯਹ ਮਿਸ਼ਨੀ ਵੇਂ ਦੋ ਕੀ ਬਨਾਈ ਹੁਈ ਜੋ ਇਸੇ ਪੰਦ੍ਰਹ
ਦਿਨ ਕਾਮ ਮੇਲਾਵੇ ਤੋ ਫੂਲੀ ਦੂਰ ਹੋਵੇ ਜਾਇ ਫਲ ਕਾ ਵਕ
ਲ ਨੀ ਮਕੀ ਛਾਲ ਗਿਲੇ ਇ ਕੜਾ ਚਿਰਾਇਤਾ ਲਾਲ ਚੰਦ
ਨ ਪਿਤ ਪਾਪਕਾ ਖਸ ਗੁਲਾਮੁੰਡੀ ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਏਕ ਏਕ
ਤੇਲਾ ਲੇ ਫਿਰ ਇਨ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਓਟਾ ਕਰ ਛਾਨ ਲੇ ਫਿਰ ਇਸ
ਮੇਂ ਓਟਾ ਹਮਾਸੇ ਨਿਰਮਲ ਸਹਦ ਮਿਲਾ ਕਰ ਪੀਵੇ॥

ਅਥਵਾ

ਲਾਲ ਚੰਦਨ ਹੜ ਦੇਰ ਨੀ ਮਕੀ ਛਾਲ ਆਮਾ ਹਲਦੀ ਫਿਰ
ਤਾ ਅਤੁ ਜਾਏ ਸਬ ਦੋ ਤੋ ਲੇ ਚਰ ਚਰ ਮਾਸੇ ਕੁਟ ਕੀੜੇ॥ ਤੋ
ਲੇ ਆਮਲਤਾ ਸਕਾ ਗੁਣ ਖਤੋ ਲੇ ਆਮਾਸੇ ਕੜਾ ਚਿਰਾਇ

ਤਾ ਪੋਨੇ ਦੋ ਤੋਲਾ ਜੋਰ ੧੪ ਮਾਜੇ ਗਿਲੇਇ ੧੪ ਮਾਜੇ ਨਗਰ
 ਮੋਥਾ ੧੪ ਮਾਜੇ ਸਬਕੋ ਕਟਕਰ ਨਿਤ ਜ ਦੋ ਤੋਲੇ ਚਾਰ ਮਾਜੇ ਲੇ
 ਕਰਤੀਨ ਪਾਵ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਔਣਵੇ ਜਬ ਅਧ ਪਾਵ ਰਹ ਜਾਏ
 ਤਬ ਛਾਨ ਕਰ ਦੋ ਤੋਲੇ ਚਾਰ ਮਾਜੇ ਨਿਰਮਲ ਸਹਿਦ ਮਿਲਾ
 ਕਰ ਪੀਵੇ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚੌਦਹ ਦਿਨ ਜੇਵਨ ਕਰੇ ਤੋ ਫੂਲੀ ਜਾਏ
 ਮੁੰਡੀ ਪਾਕ

ਯਹ ਪਾਕ ਨੇੜੇ ਕੇਰੇ ਗੋਕੋ ਅਤਿ ਗੁਣ ਦਾਇਕ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾ ਕ
 ਵਕਲ ੧ ਤੋਲਾ ਜਵਾਹਰ ੧ ਤੋਲਾ ਕਾਬਲੀ ਹਰੜ ਕਵਕਲਾ
 ੧ ਤੋਲਾ ਪਿਤਪਾਪੜਾ ੧ ਤੋਲਾ ਮੁਲੇ ਠੀ ੧ ਤੋਲਾ ਔਰ ਸਬਕੀ
 ਬਰਾਬਰ ਗੁਲ ਮੁੰਡੀ ਲੇ ਔਰ ਹਰੜ ਆਦਿ ਕੋ ਪੀ ਮੇਂ ਫੂਲ ਲੇ
 ਫਿਰ ਸਬਕੋ ਕੁਟ ਪੀਸ ਤਿਭੁ ਨੇ ਕੰਦਕੀ ਚਾਸ ਨੀ ਕਰ ਉਸ ਮੇਂ
 ਸਬਦਵਾ ਮਿਲਾ ਕਰ ਪਾਕ ਬਨ ਲੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਸੇ ਦੋ ਤੋਲੇ
 ਨਿਤ ਜ ਖਾਏ ਔਰ ਅਤਮੰਤ ਗੁਣ ਕਰਤਾ ਹੈ॥

ਅਥਵਾ ਜੋਰ ਹੜਰ ਕੀ ਛਾਲ ਕੁਲੰਬ ਖਾਪਰਾ ਫਿਟਕੜੀ
 ਮਾਜੂ ਫਲ ਯਹ ਸਬ ਔਖਾ ਸਿ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਔਰ ਭੀ ਮਸੈ ਨੀ
 ਕ ਪੁਹ ਕਸਤੂਰੀ ਅਮੀਧ ਮੋਤੀ ਯਹ ਏਕ ਔਖਾ ਪਿਕੇ ਤੋਲ
 ਜੇ ਆਪੀ ਲੇ ਪੀਛੇ ਇਨ ਸਬਕੋ ਖਰਲ ਮੇਂ ਮਹੀਨ ਪੀਸ
 ਨੀ ਬੁਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਪਾਂਚ ਦਿਨ ਖਰਲ ਕਰ ਪੀਛੇ ਇਸ ਕੀ ਗੋਲੀ
 ਬਨ ਕਰ ਗੋਲੀ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪਿਸ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਤਿਮਰ
 ਜਾਏ ਔਰ ਇਸ ਗੋਲੀ ਕੋ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦੁਪ ਮੇਂ ਪਿਸ ਅੰਜ
 ਨ ਕਰੈ ਤੋ ਫੂਲਾ ਪਟਲ ਜਾਏ ਔਰ ਜਹਿਤ ਮੇਂ ਪਿਸ ਅੰਜ
 ਨ ਕਰੈ ਤੋ ਨੇਬ ਜੇਜਲ ਗਿਰਨ ਬੰਦ ਹੋਇ ਔਰ ਗੋ ਮੁੜ ਮੇਂ
 ਪਿਸ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਰਤੋ ਪੀ ਜਾਏ ਔਰ ਕੇਲੇ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ
 ਪਿਸ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਨੇਬ ਕੇ ਮਾਸ ਕੀ ਬਿਧਿ ਜਾਏ॥

ਅਥਵਾ

ਨੀਲਾਬੋਥ ਪਟੰਕ ਭੂਲੀ ਫਿਰਕਰੀ ਪਟੰਕ ਭਿਗੋਈ ਪੀਪ
ਲਕੇਥੀਜ ਪਟੰਕ ਮਿਸਰੀ ਪਮਾਜੇ ਇਨਜਬਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀ
ਸਕਾਜਲਸਮਾਨ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਭੂਲਾ ਦੁਲ
ਕਾਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਸੀਖਕੀ ਨਾਭਿ ਵਹੇੜੇ ਕੀ ਮੀਰੀ ਵਹੇੜੇ ਕੀ ਛਾਲ ਮੇਂ ਨਜਿਲ
ਪੀਪਲ ਮਿਰਚ ਕੂਠਵਚ ਸਹ ਸਬ ਅੰਧਿਥਰਾਬਰਲੇ
ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਬਕਰੀ ਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਖਰਲ ਕਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੇ
ਫਿਰ ਇਸ ਗੋਲੀ ਕੋ ਪਿਸ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਤਿਮਰ ਨੇੜੇ ਕੀ
ਮਾਸ ਥਿਪਿ ਪਟਲ ਕਾਂਚਰ ਤੋਂ ਪੀ ਭੂਲਾ ਇਤਨਾ ਰੋਗਾਜਾਇ॥
ਅਥਵਾ ਹਲਦੀ ਨੀਮਕੇ ਪਤੇ ਪੀਪਲ ਮਿਰਚ ਵਾਇਦਰੀ
ਗ ਨਾਗਰ ਮੋਥਾ ਹਰੜ ਕੀ ਛਾਲ ਸਹ ਸਬ ਬਰਾਬਰ ਲੇਇ
ਨੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰਰੀ ਕੇ ਮੂੜ ਮੇਂ ਤੀਨ ਦਿਨ ਖਰਲ ਕਰੇ ਫਿ
ਰ ਇਸ ਕੀ ਗੋਲੀ ਬਨਾਛਾਯਾ ਮੇਂ ਜੁਖਾ ਗੋਮੂੜ ਮੇਂ ਪਿਸ ਅੰ
ਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਤਿਮਰ ਕੇ ਦੂਰ ਕਰੈ ਔਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪਿਸ ਅੰਜਨ
ਕਰੈ ਤੋ ਕਾਂਚ ਕੇ ਦੂਰ ਕਰੈ ਔਰ ਸਹਿਤ ਮੇਂ ਪਿਸ ਅੰਜਨ ਕਰੈ
ਤੋ ਪਟਲ ਜਾਇ ਔਰ ਇਸ ਤੀ ਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਪਿਸ ਕਰ ਅੰਜਨ
ਕਰੈ ਤੋ ਭੂਲਾ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ ਹਰੜ ਕੀ ਛਾਲ १ ਭਾਗ ਵਹੇੜੇ ਕੀ ਛਾਲ ਦੋ ਭਾਗ ਅ
ਮਥੇ ੪ ਭਾਗ ਜਿਤਾ ਵਰਦੇ ਟਕੇ ਭਰ ਮੁਲੇਠੀ ਦੇ ਟਕੇ ਭਰਤ
ਜਦੋਂ ਟਕੇ ਸੇਧਾ ਨੇਨ ਪਟੰਕ ਇਨ ਸਬਕੀ ਬਰਾਬਰ ਮਿਸਰੀ
ਲੇ ਫਿਰ ਇਨ ਸਬਕੋ ਏਕਤ ਕਰ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਦੋ ਟਕੇ ਜਾਹਿ
ਦ ਔਰ ਪਿਤਕੇ ਸਾਥ ੪ ਦਿਨ ਖਾਇ ਤੋ ਤਿਮਰ ਪਚਲ ਕ
ਚਰਤੋਂ ਦੀ ਭੂਲਾ ਨੇੜੇ ਸੇਜਲ ਵਹਨਾ ਸਵਲ ਵਾਇ ਆਇ ਰੋ

੩੮ ਗਜਾਇ॥ ਅਥਵਾ ਬਿਛਲਾ ਕਾਰਜ ਏਕਸੇਰ ਜਲਭਾਂ-
 ਗੜ੍ਹੇ ਕਾਰਜ ਏਕਸੇਰ ਅਭੁਸੇਕ ਰਸ ॥ ਸੇਰ ਸਿਤਾਵਰ ਕਾ-
 ਰਸ ॥ ਸੇਰ ਬਕਰੀ ਕਾ ਦੂਧੈ ॥ ਸੇਰ ਅਮਲੇ ਕਾਰਜ ॥ ਸੇਰ ਕ-
 ਮਲਗਾਂਠ ਮੁਲੇਟੀ ਬਿਛਲਾ ਪੀਪਲ ਮੁਨੱਕਾ ਦਾਖਮਿਸਰੀ
 ਕਟੇਲੀ ਇਨ ਸਬ ਕਾਰਜ ਆਧ ਸੇਰ ਲੇ ਇਨ ਸਭ ਮੇਂ ਦੋਸੇ
 ਰਗੋਕਾ ਪ੍ਰਿਤ ਡੁਲਕਰ ਮਧੁਰੀ ਆਂਚ ਸੇ ਪਕਾਵੇ ਜਬ ਸਬ
 ਰੇ ਰਸ ਜਲ ਜਾਏ ਅੰਰ ਪ੍ਰਿਤ ਮਾਝ ਆਇ ਰਹੇ ਤਬ ਇਸਕੇ
 ਪ੍ਰਿਤ ਕੋ ਕਿਸੀ ਅਛੇ ਬਾਸਨ ਮੇਂ ਧਰ ਰਾਖੇ ਫਿਰ ਇਸ ਪ੍ਰਿਤ
 ਮੇ ਸੇ ਦੋਰ ਕੇ ਭਰ ਨਿਤ ਜ ਖਾਇ ਤੋ ਨੇੜ ਕਾ ਤਿਮਿਰ ਕਾਂਚ ਦੂਲ
 ਸਵਲ ਵਾਯੁ ਆਇ ਸਬ ਰੋਗ ਨੇੜੇ ਕੇ ਜਾਏ ਯਹ ਨੁਸਖਾ
 ਤਿਬ ਅਕਬਰੀ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਹੀ ਕਰਕੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਅੰਰ
 ਲਿਖਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਨੇ ਇਸ ਦਵਾ ਕੋ ਕਈ ਦਫੇ ਅਜਮਾਯਾ ਹੈ॥

ਅਥ ਬਚੇ ਕੇ ਨੇੜ ਦੁਖ ਨਿਆ ਮੇ ਉਨਕ ਯਤਨ
 ਇਸਕਾ ਨਿਦਾਨ ਤੋ ਵਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਹਮਰ ਮਦਰੋਗ ਕਾ
 ਕਾਰੋ ਆਏ ਹੈ ਜਬ ਬਚੇ ਕੀ ਆਂਖ ਦੁਖ ਨੇ ਆਵੇ ਤੋ ਤੀਨ ਦਿਨ
 ਤਕ ਭੁਲ ਦਵਾ ਨ ਲਗਾਵੇ॥ ਬਾਰ ਉਸਕੇ ਯਹ ਦਵਾ ਕਰੈ॥

ਦਵਾਈ

ਫਿਟਕਰੀ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸ ਉਸ ਮੇਂ ਰੂਈ ਭਿਗੋਕਰ ਫਾਯਾ
 ਬਨਾਵੇ ਅੰਰ ਉਸ ਫਾਇਕੋ ਕਰ ਛੀਯਾ ਬੋਲੀ ਮੇਂ ਪੀਗਰਮ
 ਕਰਕੇ ਉਸ ਮੇਂ ਪਕਾਵੇ ਜਬ ਉਸ ਫਾਇਕਾ ਚਟਕਨ ਬੰਦ ਹੋ
 ਜਾਏ ਤਬ ਠੰਡਾ ਕਰਕੇ ਰਖੇ ਅੰਰ ਪਾਤੇ ਨੀ ਮਾਟੀ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ
 ਭਿਗੋਕਰ ਉਸਕੀ ਟਿਕੀ ਆਬ ਨਾਵੈ ਪ੍ਰਥਮ ਉਸ ਟਿਕੀ
 ਕੋ ਫਾਹੇ ਸੇਰ ਆਧ ਪੜੀ ਪਹਿਲੇ ਬਨਾਕਰ ਕਿਸੀ ਪਾਨੀ ਭਰੇ
 ਮਾਟੀ ਕੋ ਬਰਛਨ ਕੇ ਚਿਪਕਾ ਦੇ ਜਬ ਉਸ ਮੇਂ ਤਰੀ ਪਹੁੰਚੇ

ਇਤਥਉਤਰਏ ਪ੍ਰਥਮ ਉਸਫਿਟਕਰੀਕੇਫਾਏਕੋਨੇਤਪਰ ੩੮
ਰਖੇਥਾਦਉਸਕੇਉਸਮਾਟੀਕੀਟਿਕਿਆਏਫਾਇਪਰਰਖ ੧
ਉਪਰਸੇਥਪੜੇਕੀਪਟੀਥਾਧੇਇਸੀਪ੍ਰਕਾਰਤੀਨਚਰਦਿਨ
ਕਰਨੇਜੇਥਚੋਕਾਰਮਦਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਗੇਰੂਕੋਪਾਨੀਮੇਂਪਿਸੇਔਰਉਸਮੇਂਬੋੜੀਫਿਟਕਰੀਤੀਡ
ਰਲੇਫਿਰਏਸਗੇਰੂਮੇਂਬੁਈਕੋਫਿਗੋਕਰਫਾਏਥਨਵੇਂਔਰ
ਉਨਕਾਇਓਕੋਉਪਰਲਿਖੀਗੀਤਿਕੋਅਨੁਸਾਰਨੇਤੋਂਪਰ
ਰਾਖੇਔਰਉਪਰਸੇਵਹੀਟਿਕੀਆਮਾਟੀਕੀਧਰੇਜੋਉਪਰ
ਕੀਟਵਾਮੇਂਵਰਣਨਕਰਆਏਹੈਫਿਰਕਪੜੇਕੀਪਟੀਥਾ
ਧਰੇਇਸੀਤਰਹਤੀਨਚਰਦਿਨਕਰੈਤੇਨੇਤਅਛੋਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ

ਦੂਧਕੀਮਲਾਈਕੋਬੁਈਕੇਫਾਏਕਥਰਾਖਨੇਤੋਂਪਰਥਾਧੇਔਰ
ਉਪਰਸੇਵਹੀਮਾਟੀਕੀਟਿਕਿਆਥਾਧੇਤੋਨੇਤਅਛੋਹੋਇ॥

ਦਵਾ

ਰਸੋਤਮੇਂਬੋੜੀਫਿਟਕਰੀਡਾਥਪਾਨੀਮੇਂਪਿਸਨੇਤੋਂਕੋਉ
ਪਰਪਤਲਾਏਪਕਰੈਤੇਫਾਇਦਾਕਰੈ॥

ਦਵਾ

ਥਥੂਲਕੀਕੋਮਲਪਥਿਆਲਾਕਰਉਨੇਮਹੀਨਪੀਸਕਰ
ਉਸਕੀਟਿਕਿਆਥਲਾਕਰਮਾਟੀਕੋਥਾਸਨਕੇਜੋਪਾਨੀਸੇ
ਭਰਹੋਉਸਕੇਚਿਪਕਾਏਥਾਦਹੋਘੰਟੇਕੋਉਸਟਿਕਿਆਕੋ
ਦੁਖਤੀਆਂਖਪਰਥਾਧੇਤੋਸਥਪ੍ਰਕਾਰਕਾਰਮਦਜਾਇ॥
ਜਾਨਨਚਾਹੀਏਕਿਹਮਨੇਜੋਫਾਯੋਕੋਉਪਰਮਾਟੀਕੀਟਿ
ਕਿਆਥਪਨਲਿਖਾਹੈਉਸਕਾਕਾਰਣਯਹਹੈਕਿਜਥਥਰੇ॥

੪੦ ਕੀ ਆਖ ਦੁਖ ਨੇ ਆਤੀ ਹੈ ਤੋ ਆਖੇ ਫੂਲ ਜਾਤੀ ਹੈ ਤੋ ਇਨ
ਦਿਕਿਓ ਕੋ ਬਾਧੁ ਨੇ ਸੇ ਆਖੇ ਫੂਲ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪਾਤੀ॥

ਔਰ ਜਬ ਬਚੇ ਕੀ ਆਖ ਰਿਪਕ ਜਾਇ ਤੋ ਉਸ ਕਾ ਉਪਾ
ਇ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਕੇ ਸਮੇਂ ਹਥੇ ਲੀ ਪਰ ਬੈਠਾ ਜਾ ਤੇ ਲ
ਔਰ ਪਾਨੀ ਰਖ ਕਰ ਦੂਸਰੀ ਹਥੇ ਲੀ ਸੇ ਖੂਬ ਰਗੜੇ ਜ
ਬਦ ਹ ਗਾੜਾ ਹੋ ਜਾਇ ਤਬ ਉਸੇ ਨੇ ਤੋ ਪਰ ਮਲੇ ਫਿਰ ਨੇ ਤੋ
ਕੋ ਕਪੜੇ ਸੇ ਪੈਂਡੇ ਪਰੰਤੂ ਪਾਨੀ ਸੇ ਨ ਧੋਵੇ ਕਿਉਂਕੇ ਦੁਖ
ਤੀ ਆਖ ਮੇਂ ਪਾਨੀ ਲਗਾਨ ਹਾਨੀ ਕਰਤਾ ਹੈ॥

ਦਵਾ

ਯਹ ਦਵਾ ਬਾਲਕ ਔਰ ਜਵਾਨ ਸਬ ਕੋ ਫਾਇਦਾ ਕਰਤੀ ਹੈ
ਔਰ ਯਹ ਹਜਰੀ ਕਾ ਅਜਮਾਇਆ ਹੁਆ ਨੁਸਖਾ ਹੈ ਰ-
ਸਿਤ ਔਰ ਬਰੀ ਹਕੂਰ ਇਨ ਦੋਨੋ ਔਖਾ ਪਿਓ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪਿ-
ਸਕਰ ਨੇ ਤੋ ਪਰ ਲੇ ਪਕਰੇ ਤੋ ਬਾਤ ਪਿਤ ਕਫ ਇਨ ਤੀਨੋ ਪ੍ਰ-
ਕਾਰ ਕੇ ਦੋਖੋਂ ਕੀ ਆਖ ਦੁਖ ਨੀ ਕੋ ਫਾਇਦਾ ਕਰੇ॥

ਦਵਾ

ਹਰਕ ਕੀ ਛਾਲ ਸੇਂਧਾ ਨੇ ਨ ਗੋਰੂ ਰਸਿਤ ਯਹ ਸਬ ਬਰਾਬ-
ਰ ਲੇ ਫਿਰ ਇਨੇ ਜਲ ਸੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਨੇ ਤੋ ਕੇ ਉਪਰ ਲੇ
ਪਕਰੇ ਯਹ ਦਵਾ ਬਾਲਕ ਔਰ ਜਵਾਨ ਸਬ ਕੋ ਮੁਫੀਦ ਹੈ॥

ਅਥਵਾ

ਨੀਬੁ ਕੇ ਰਸ ਕੋ ਲੋਹੇ ਕੇ ਪਾਥ ਮੇਂ ਛਾਲੇ ਪੀਛੇ ਉਸ ਕੋ ਲੋਹੇ ਕੇ
ਘੋਟੇ ਸੇ ਘੋਟ ਕਰ ਗਾਢਾ ਕਰ ਨੇ ਤੋ ਪਰ ਲੇ ਪਕਰੇ ਤੋ ਸਬ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਨੇੜ ਦੁਖ ਤੇ ਅਛੇ ਹੋਏ॥

ਔਰ ਯਹ ਲੇ ਪਕਈ ਵਠੋਂ ਅਜਮਾਇਆ ਹੈ ਔਰ ਬਾਲ ਅ-
ਵਾਥਾ ਸੇ ਲੇ ਕਰ ਸਬ ਅਵਾਥਾ ਬਾਲੋਂ ਕੋ ਫਾਇਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ॥

ਲੇਖ

ਅਠੀਸ ਏਕਮਾਜੇ ਫੁਲੀ ਫਿਰਕਰੀ ਏਕਮਾਜੇ ਲੇਖ ਏਕਮਾ-
ਜੇ ਇਨ ਤੀਨੋ ਕੋ ਨੀਬੁ ਕੇ ਰਸਮੇ ਪੀਸ ਲੋਹੇ ਕੇ ਪਾੜ ਮੇਂ ਬੋੜਾ
ਗਰਮ ਕਰੇ ਪੀਛੇ ਇਸਕਾ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਉਪਰ ਲੇਖ ਕਰੇ ਤੇ ਨੇੜੇ
ਕਾ ਸਥਪਕਾਰ ਸੇ ਦੁਖਨਾ ਬੰਦ ਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ

ਪਠਾਨੀ ਲੇਖ ਏਕਮਾਜੇ ਫੁਲੀ ਫਿਰਕਰੀ ਏਕਮਾਜੇ ਰਸੋਤ
ਏਕਮਾਜੇ ਮੁਲੇਠੀ ਮਾਜੇ ਇਨੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਗਵਾਰ ਪਾਠੇ ਕੇ
ਰਸਮੇ ਅਥਵਾ ਪੋਸ਼ੁ ਕੇ ਪਲੀਮੇ ਏਕਮਾਜੇ ਡਰਕੀ ਪੋਟਲੀ ਕਰੈ
ਫੇਰ ਇਸ ਪੋਟਲੀ ਕੋ ਨੇੜੇ ਪਰ ਬਚਥਾਰ ਫੇਰੇ॥

ਅਥਵਾ

ਔਰ ਜੋ ਦੁਖਤੇ ਹੂਏ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਵਾਯੁ ਡਰਜਾਏ ਔਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਸੁ
ਲਚਲੈ ਤੋ ਉਸਕੇ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਹਦਵਾਲ ਗਾਵੈ ਪਠਾਨੀ ਲੇਖ.
ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਪੜੇ ਮੇਂ ਛਾਨ ਕਰ ਪ੍ਰਿਤ ਮੇਂ ਭੂਨੇ ਪੀਛੇ ਉ
ਕਾ ਗਰਮ ਪਾਨੀ ਸੇ ਸੇਕ ਕਰੇ ਤੇ ਨੇੜੇ ਕਾ ਸੁਲਮਿਏ॥

ਅਥਵਾ

ਖਾਨੇ ਕਾ ਸੁਖਾ ਚੂਨਾ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਪ੍ਰਿਤ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕ
ਰਵੇ ਨੋ ਕਨ ਪਾਟਿਓ ਪਰ ਲੇਖ ਕਰੇ ਤਾ ਸੁਲ ਬੰਦ ਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ

ਜਿਸ ਮਨੁਖ ਮਕਸੂਦ ਅਰਥਾਤ ਬਾਦੀ ਸੇ ਨੇੜੇ ਦੁਖਨੇ
ਆਯਾ ਹੋ ਉਸਕੇ ਸ਼ਹਦਵਾ ਪੈਨੀ ਮਕੇ ਪਤੇ ਕਾਰਖ ਪਾਨੀ
ਡਾਲ ਕਾਢੈ ਫਿਰ ਉਸਮੇਂ ਲੇਖ ਕੇ ਪੀਸ ਗਰਮ ਕਰੇ ਪੀਛੇ
ਉਸਕਾ ਆਖੋ ਪਰ ਲੇਖ ਕਰੇ ਤੇ ਨੇੜੇ ਅਛੇ ਹੋਇ॥

ਦਵਾ

ਜੇ ਰਕਤ ਪਿਤ ਅੰਗ ਵਾਯੁ ਸੇ ਆਖ ਦੁਖੇ ਤੋ ਯਹ ਦਵਾ ਕਰੇ ਕਿ
ਇਸ ਬੀ ਕੇ ਦੁਖ ਕੀ ਆਰਥੁ ਦਿਨੇ ਮੇਂ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਭਾਲੇ
ਤੇ ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਨੇੜ ਪੀੜਾ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਜੇ ਵਾਯੁ ਸੇ ਨੇੜ ਮੇਂ ਸੁਲ ਚਲੇ ਅੰਗ ਦਵਾ ਕਰਨੇ ਸੇ ਆਰਾਮ
ਨ ਹੋਇ ਤੋ ਉਸ ਕੇ ਲਲਾਟ ਕੀ ਨਸ ਕੀ ਭੁਧਿਰ ਕਰਵਾਵੇ ਅਥ
ਵਾ ਫੋਕੇ ਉਪਰ ਦਰ, ਦਤੋ ਸੁਲ ਬੰਦ ਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ

ਸੁਹਾਜ ਨੇ ਕੇ ਪਤੋਂ ਕੀ ਪੀੜੀ ਨੇੜੇ ਕੇ ਉਪਰ ਥਾਂ ਪੈ ਤੋ ਕਰ ਸੇ
ਉਤਪੰਨ ਨੇੜ ਸੁਲ ਬੰਦ ਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ

ਨੀਮ ਕੀ ਹਰੀ ਹਰੀ ਪਤੀਓਂ ਕੀ ਪੀੜੀ ਬਨਾ ਕਰ ਨੇੜੇ ਪਰ
ਥਾਂ ਪੈ ਤੋ ਕਰ ਜਨਿਤ ਸੁਲ ਬੰਦ ਹੋ॥

ਅੰਗ ਜੋ ਗਰਮੀ ਸੇ ਨੇੜ ਮੇਂ ਸੁਲ ਚਲੇ ਤੋ ਯਹ ਦਵਾ ਕ-
ਰੇ ਆਮਲੋਂ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸ ਉਸ ਕੀ ਪੀੜੀ ਅਰਥਾਤ ਟਿਕਿ
ਆ ਬਨਾ ਕਰ ਨੇੜੇ ਪਰ ਥਾਂ ਪੈ ਤੋ ਗਰਮੀ ਕਾ ਸੁਲ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਬਿਠਲਾ ਲੋਧ ਇਨ੍ਹੇ ਕਾਂਜੀ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸ ਪੀਛੇ ਪਿਛ ਮੇਂ
ਤਲੇ ਫਿਰ ਇਸ ਕੀ ਪੀੜੀ ਬਨਾ ਕਰ ਨੇੜੇ ਪਰ ਥਾਂ ਪੈ ਤੋ ਗਰ-
ਮੀ ਕਾ ਸੁਲ ਮਿਟੇ॥

ਅੰਗ ਜੋ ਕਦਾਪਿ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਚਲੇ ਚਲੇ ਅੰਗ ਸੁਜਨ ਚਲੇ ਅੰ-
ਗ ਖੁਜਲੀ ਭੀ ਚਲੇ ਤੋ ਉਸ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਯਹ ਦਵਾ ਕਰਨੀ ਯੋਗ
ਏ - ਜੇਹ ਨੀਮ ਕੇ ਪਤੇ ਇਨ੍ਹੇ ਮੇਂ ਬੋਝਾ ਜੋਧਾ ਨੇਨ ਮਿਲਾਇ ਮ-
ਗਿਨ ਪੀਸ ਇਸ ਕੀ ਪੀੜੀ ਨੇੜੇ ਕੇ ਥਾਂ ਪੈ ਤੋ ਨੇੜੇ ਕੇ ਚਲੇ ਖੁਜਲੀ

ਸੁਜਨ ਆਇ ਰੋਗ ਜਾਇ॥

ਨਿਰੋਗ ਨੇੜੋਂ ਕੀ ਪਹਿਰਾਨ

ਨੇੜੋਂ ਮੇਂ ਕੁਛ ਭੀ ਪੀੜਾ ਨ ਰਹੇ ਔਰ ਕੁਛ ਭੀ ਖਾਜ ਔਰ ਸੁਜ-
ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇ ਔਰ ਆਂਸੂ ਆਇ ਆਵੈ ਨਹੀਂ ਨੇੜੋਂ ਕਾ ਵਰਣ
ਅਛਾ ਹੋਇ ਔਰ ਸਥ ਮਹੀਨ ਵਸਤੁ ਭੀ ਅਥਾਰਥ ਦੀ ਖਨੇ
ਲਗੇਂ ਤੋਂ ਉਸ ਮਨੁਖ ਜਕੇ ਨੇੜਨ ਕਾ ਰੋਗ ਗਿਆ ਜਾਨੀਏ
ਯਹ ਪਰੀਖਿਆ ਹੈ ਔਰ ਜਬ ਤਕ ਨੇੜੋਂ ਮੇਂ ਰੋਗ ਰਹੇ ਤਬ
ਤਕ ਇਤਨੀ ਵਸਤੁ ਨਹੀਂ ਕਰੀਏ ਜੋ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਰੋਗ ਵਾਲਾ
ਸੁਰਮਾ ਔਰ ਕਾਜਲ ਆਇ ਕਾਲਗਾਨ ਪ੍ਰਿਤ ਔਰ ਕਸੈਲੀ
ਵਸਤੁ ਔਰ ਖਟਾਈ ਆਇ ਭੁਪਥਜ ਕਾ ਤਮਾਗਨ ਕਰੇ ਔਰ
ਇਸ ਢੀ ਸੰਗ ਨ ਕਰੇ॥

ਔਰ ਥਾਜੇ ਥਾਜੇ ਹਕੀਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਨੇੜ ਰੋਗ ਵਾਲਾ
ਮਨੁਖ ਪਾਨ ਔਰ ਗਰਿਜ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਵਸਤੁ ਭੀ ਨ-
ਖਾਏ ਔਰ ਸਨਾਨ ਭੀ ਨ ਕਰੇ ਇਤਨੀ ਥਾਤੇ ਕਾ ਮਨੁਖ
ਕੋ ਜਰੂਰ ਤਮਾਗ ਕਰਨਾ ਔਰ ਜਾ ਹੈ॥

ਚੁਲਕੇ ਕਾ ਇਲਾਜ

ਜੇ ਯਹ ਰੋਗ ਗਰਮੀ ਜੇਹੋ ਤੇ ਸੁਰਮਾ ਲਗਾਵੇ ਔਰ ਸਰਦੀ
ਜੇਹੋ ਤੇ ਵਾਸਲੀ ਕੂਨ ਲਗਾਵੇ ਔਰ ਜੇ ਆਖੇਂ ਕੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ
ਜੇਹੋ ਤੇ ਜਲੀ ਹੁਈ ਪੀਲੀ ਹਰੜ ਔਰ ਜੋਧਾ ਨਮਕ ਔਰ
ਮਾਜੂਨ ਲਬਰਾਬਰ ਕੁਟਕਾਨ ਕਰ ਅੰਖ ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ॥

ਔਰ ਜੇ ਬੋਝੀ ਬੋਝੀ ਦੇਰ ਮੇਂ ਆਸੂ ਵਹ ਕਰ ਥਮਰਹ
ਕਰੇ ਤੇ ਉਸ ਕੋ ਹਿੰਦੀ ਮੇਂ ਮਤਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਉਪਾਇ ਉਸ ਕਾ
ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਆਦ ਕੋ ਨਿਕਾਲੇ ਔਰ ਉਸ ਕੇ ਪੀਛੇ
ਆਂਸੂ ਵਹਾਨੇ ਵਾਲੀ ਦਵਾਲਾ ਲਗਾਵੇ ਜੇ ਸੇ ਵਾਸਲੀ ਕੂਨ ਔਰ

੪੪ ਸਿਆਫਹ ਅਹਮਰ ਲਗਾਨ ਉਤਮ ਹੈ॥

੫੫ ਵਾਸਲੀ ਕੁਨ ਬਨਾਨੇ ਕੀ ਬਿਧਿ

ਚੰਦੀ ਕਾ ਮੈਲ ੨੨॥ ਮਾਸੇ ਸਮੁੰਦ ਫੇਨ ੨੨॥ ਮਾਸੇ ਸੁਫੈ
ਦਾ ਕਛਈ ਜੇਦ ਨ ਮਕ ਤੁਰ ਕੀ ਕਛੀ ਮਿਰਚ ਨੀ ਸਾਦਰ ਪੀ
ਪਲਾਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਚਾਰ ਮਾਸੇ ਜਲਾਹੂਆ ਸੁਰ
ਮ ੩੧॥ ਮਾਸੇ ਲੋਂਗ ੧॥ ਮਾਸੇ ਛਤੀਲਾ ੧॥ ਮਾਸੇ ਕਪੂ
ਰ ੮ ਰਤੀ ਤੇਜ ਪਾਤ ੩॥ ਮਾਸੇ ਜੁੰਦ ਵਿਦਸਤਰ ੩॥ ਮਾਸੇ
ਵਾਲ ਛਲ ੩॥ ਮਾਸੇ ਇਨ ਸਬ ਕੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਸੁਰਮਾ
ਬਨਾ ਲੇ ਔਰ ਲਗਾਵੈ॥

ਸਿਆਫਹ ਅਹਮਰ ਕੀ ਵਿਧਿ

ਚੁਲਾਹੂਆ ਸਾਦਨ ੨੧ ਮਾਸੇ ਬਬੂਲ ਕਾਰੋਂਦ ੧੭॥ ਮਾ-
ਸੇ ਜਲਾਹੂਆ ਤਾਬਾ ੭ ਮਾਸੇ ਜੰਗਾਲ ਜਲਾਹੂਆ ੭ ਮਾਸੇ
ਅਠੀਮ ੧॥ ਮਾਸੇ ਏਲੂਆ ੧॥ ਮਾਸੇ ਕੇਸਰ ੧॥ ਦਾਂਗ
ਇਨ ਸਬ ਕੇ ਪੀਸ ਕਰ ਲੰਬੀ ਗੋਲੀ ਬਨਾ ਲੇ ਔਰ ਪਕਤ
ਜਰੂਰਤ ਪੈ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪਿਸ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ॥

ਗੋਲੀ

ਯਹ ਗੋਲੀ ਨੇੜ ਕੀ ਖੁਜਲੀ ਔਰ ਢਲਕੇ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੈ ਦ-
ਰੀ ਹਰੜ ਕੀ ਗੁਠਲੀ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਦੋ ਭਾਗ ਦੋ ਢੋੜੇ ਕੀ ਮੀਂਗੀ
ਤੀਨ ਭਾਗ ਆਮਲੇ ਕੀ ਗੁਠਲੀ ਕੀ ਮੀਂਗੀ ਤੀਨ ਭਾਗ ਇ-
ਨ ਤੀਨੋਂ ਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਰਾਖੇ ਔਰ ਸਮੇ ਪਰ ਪਾਨੀ
ਮੇਂ ਪਿਸ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ ਤੇ ਨੇੜੇ ਜੇ ਪਾਨੀ ਵਹਨਾ ਬੰਦ
ਰੋਇ॥

ਗੋਲੀ

ਸਿਰਸ ਕੇ ਬੀਜ ਕਾਈ ਮਿਰਚ ਵਨ ਪਸਾ ਇਨ ਸਬ ਕੇ -
ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਅਲਗ ਅਲਗ ਛੂਟ ਪੀਸ ਕਰ ਸਹਿਰ ਮੇਂ ਮਿ

ਲਾਕਰ ਗੋਲੀ ਬਨਾਵੈ ਔਰ ਪੀਸਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਲਗਾਯਾ ਕਰੈ ੪੫
ਤੋ ਨੇੜੇ ਜੇ ਪਾਨੀ ਵਹਨਾ ਬੰਦ ਹੋਇ ੧੦

ਗੋਲੀ

ਜਵਾਹਰਤ ਮਾਜੂਫਲ ਥਾਲ ਛੁੜ ਬਣੀ ਹਰਤ ਕਾ ਵਕ
ਲਾਇਨ ਸਬਕੋ ਬਰਾਬਰ ਲੇਕਰ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸਕਰ ਗੋ
ਲੀ ਬਨਾਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਲਗਾਵੈ ਤੋ ਫਲ ਕਾ ਬੰਦ ਹੋਇ ॥

ਭਿਗੜਾ

ਯਹ ਭਿਗੜਾ ਕੋ ਯੇ ਕੀ ਸੁਰਖੀ ਔਰ ਫਲ ਕਾ ਔਰ ਨੇੜੇ ਕੀ
ਲਾਈ ਔਰ ਖੁਜਲੀ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੇ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਫੇਨ ਸੁਫੈਦ ਕਥਾ ०
ਭੁਨੀ ਫਿਟਕਰੀ ਬੜੀ ਹਰਤ ਕਾ ਵਕਲ ਰਸੋਤ ਅਫੀਮ
ਨੀਲਾ ਬੋਥਾ ਸਬ ਬਰਾਬਰ ਲੇਕਰ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਮੇਂ ਘੋਟ
ਕਰ ਰਗੜਾ ਬਨਾ ਲੇ ॥

ਸੁਰਮਾ

ਜੋ ਫਲ ਕੇ ਕੋ ਬਹੁਤ ਜਲ ਦੀ ਫਾਇਦਾ ਕਰੈ ਬੜੀ ਹਰਤ ਕੀ
ਗੁਠਲੀ ਕੀ ਭਸਮ ਦਸਮਾਸੇ ਮਾਜੂਫਲ ਜੇਧਾ ਨੇਨ ਯਹ
ਪਾਂਚ ਪਾਂਚ ਮਾਸੇ ਇਨ ਸਬਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਸੁਰਮਾ ०
ਬਨਾ ਲੇ ਫਿਰ ਨੇੜੇ ਮੇਲਾਜੇ ਤੋ ਫਲ ਕਾ ਬੰਦ ਹੋਇ ॥

ਔਰ ਬਾਜੇ ਹਕੀਮੋ ਮੈ ਬੜੀ ਹਰਤ ਕੀ ਭਸਮ ਕੀ ਜਗ
ਹ ਛੋਟੀ ਹਰਤ ਕੀ ਭਸਮ ਲਿਖੀ ਹੈ ॥

ਸੁਰਮਾ

ਕਲਾਨੋਨ ਕਲੀਮਿਰਚ ਯਹ ਦੋਨੋ ਏਕ ਏਕ ਭਾਗ ਪੀਪ
ਲ ਦੋਭਾਗ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਫੇਨ ਆਧਾ ਭਾਗ ਸੁਰਮਾ ਸਭ ਜੇ ਤਿਹਾਨ ०
ਲੇਕਰ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਲਗਾਵੈ ਤੋ ਫਲ ਕਾ ਬੰਦ ਹੋ

ਦਵਾ

੪੬ ਘੋੜੇ ਕਉ ਪਰ ਕਾ ਦਾਂਤ ਪਾਸੀ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ
੧੫ ਤੇ ਦੁਲ ਕਾ ਬੰਦ ਹੋਇ॥

ਦਵਾ

ਯਹ ਦਵਾ ਦੁਲ ਕੇ ਕੋ ਵਿਸੇਖ ਭੂਟ ਕਰਤੀ ਹੈ ਧੁਨਿ ਧੁਈ ਭੂ
ਈ ਕੀਤੀ ਨ ਬਤੀ ਬਨ ਕਰ ਦੋ ਤੇ ਲੇ ਪਭੂ ਰੇ ਕੇ ਰਸ ਮੇਂ ਦੋ ਵਰ
ਭਿਗੋ ਕਰ ਸੁਖਾਵੈ ਔਰ ਫਿਰ ਆ ਕੇ ਦੁਪ ਮੇਂ ਭਿਗੋ ਕਰ ਛਾਯ
ਮੇਂ ਸੁਖ ਕਰ ਰੋਡੀ ਕੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਚਿਰਾਗ ਛਰਕਰ ਉਸੀ ਮੇਂ ਉ-
ਨੀ ਬਤੀ ਮੇਂ ਕੋ ਭਿਗੋ ਕਰ ਜਲਾਵੈ ਔਰ ਕਾਜ ਲ ਪਾੜ ਕਰ
ਉਸ ਮੇਂ ਥੋੜੀ ਛੁਨੀ ਫਿਰ ਕਰੀ ਮਿਲਾ ਕਰ ਥੋੜਾ ਨੀਲਾ ਥੋਥ
ਮਿਲਾਵੈ ਔਰ ਨਿਤ ਜ ਪ੍ਰਤਿ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਯਾ ਕਰੈ॥

ਅਥਵਾ

ਭੂਟ ਭੂ ਗੋਂਦ ਕੋ ਗੁਲਾਬ ਜਲ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰ ਉਸ ਮੇਂ ਨੇੜੇ
ਕੋ ਥੋੜੇ ਔਰ ਗੁਲਾਬ ਜਲ ਨ ਮਿਲੇ ਤੋ ਪਾਨੀ ਹੀ ਲੇ ਲੇਵੇ ਤੋ
ਭੀ ਦੁਲ ਕੇ ਕੋ ਫਾਇਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ॥

ਅਥਵਾ

ਆਵ ਨੂਸ ਕੀ ਲਕੜੀ ਕੋ ਪਿਸ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ ਤੇ ਦੁ-
ਲ ਕਾ ਬੰਦ ਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ

ਅਥਵਾ ਬੜੀ ਹਰੜ ਕਾ ਵਕਲ ਔਰ ਚਾਕੂ ਦੋਨੋ ਬਰਬ
ਰ ਲੇ ਪੀਸ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ॥

ਅਥਵਾ

ਬਥੂ ਲਕੇ ਪਤੋਂ ਕਾ ਕਾੜਾ ਕਰ ਰਸ ਕਾਵੈ ਪੀਛੇ ਰਜ ਕੋ ਔਰ
ਗਾਢਾ ਕਰੈ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਸਹਿਤ ਮਿਲਾਇ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ
ਨੇੜੇ ਸੇ ਪਾਨੀ ਵਹਨਾ ਬੰਦ ਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ

ਨਿਰਮਲੀਕੇ ਫਲ ਕੋ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪਿਸ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਨੇੜ ਕਾ
ਪਾਨੀ ਵਹਨਾ ਬੰਦ ਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ

ਨਿਰਮਲੀਕੇ ਫਲ ਕੋ ਸਹਿਤ ਮੇਂ ਪਿਸ ਬੋਝਾ ਕਪੂਰ ਮਿਲਾ
ਇ ਅੰਜਨ ਕਰੈ ਤੋ ਨੇੜ ਨਿਰਮਲ ਹੋਇ॥

ਕੰਜੇ ਕਾ ਇਲਾਜ

ਜੇ ਯਹ ਰੋਗ ਜਨਮਹੀ ਸੇ ਹੋਇ ਤੋ ਇਸ ਕਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ
ਪੈ ਔਰ ਜੇ ਕਿਸੀ ਰੋਗ ਕੇ ਕਾਰਣ ਸੇ ਹੋਇ ਤੋ ਇਸ ਕੇ ਬਰ
ਜੁਲਾਏ ਨ ਕਹਿਤੇ ਪੈ ਉਸ ਕਾ ਉਪਾਇ ਕਾਰਣ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੈ॥
ਜੇ ਯਹ ਰੋਗ ਤਰੀਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਸੇ ਹੋਇ ਤੋ ਦੇਹ ਕੋ ਔਰ
ਆਖੇਂ ਮੇਂ ਜੇ ਮੁਆਦ ਪੈ ਉਸੇ ਸਾਫ ਕਰੇ ਔਰ ਜੇ ਖੁਸਕੀ ਸੇ
ਹੋਤੋ ਤਰੀ ਪਹੁੰਚਾਵੇ॥

ਔਰ ਜੇ ਯਹ ਰੋਗ ਖੁਸਕੀ ਸੇ ਹੋਤੋ ਉਸ ਸੇ ਦਿਖਾਈ
ਨਹੀਂ ਦੇਤਾ ਇਸ ਮੇਂ ਔਰ ਮੋਤੀਆ ਥਿੰਦ ਮੇਂ ਇਤਨਾ ਹੀ ਅੰਤ
ਰ ਪੈ ਕਿ ਮੋਤੀਆ ਥਿੰਦ ਮੇਂ ਪਹਿਲੇ ਭੂਨ ਗੇ ਸੇ ਉਡਤੇ ਦਿਖਾ
ਈ ਦੇਤੇ ਪੈ ਔਰ ਇਸ ਮੇਂ ਯਹ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਆਖ ਫੁਥ
ਲੀ ਹੋ ਜਾਇਗੀ ਔਰ ਵਸਤ ਕਾਰੀ ਸੇ ਲਾਭ ਨ ਹੋਗਾ ਯਹ ਰੋ-
ਗ ਜੇ ਬਚੇ ਕੀ ਆਖ ਮੇਂ ਹੋ ਜਾਇ ਤੋ ਜਵਾਨ ਹੋਨੇ ਪਰ ਜਤਾਰ
ਹੋਗਾ॥

ਔਰ ਏਕ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਅਪਨੀ ਕਿਤਾਬ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਪੈ ਕਿ
ਜੇ ਬਾਲਕ ਜਨਮ ਲੇਤੇ ਸਮਯ ਹੀ ਕੰਜੀ ਆਖੇਂ ਵਾਲਾ ਹੋਤੋ
ਮਨੁਖ ਮਕੋਰਾ ਹੀਏ ਕਿ ਉਸ ਲੜਕੇ ਕੋ ਉਸੀ ਵਕਤ ਜੇਕ-
ਲੀ ਇਸ ਤਰੀਕਾ ਦੁਧ ਪਿਲਾਵੇ॥

ਸੇਖਰਈਸਨੇ ਅਪਨੀ ਕਿਤਾਬ ਮੇਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦ੍ਰਾਇ
ਨਕੇਤਨਾ ਫੁਲੇ ਮੇਂ ਸਲਾਈ ਚਬੋਕਰ ਨੇੜੇ ਮੋਢੇਰੇ ਔਰੰਭ
ਸੀਪਕਾਰ ਗਜਰਕਾ ਛਿਲਕਾ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਲਗਾ
ਨਾਅਤਿਗਾਣ ਕਰਤਾ ਹੈ॥

ਔਰ ਇਸਰੋਗਾਇਲਾਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਪੁਸਤਕੋ ਮੇਂ
ਤੇਕਹੀ ਲਿਖਾ ਨਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸੁਨਾਨੀ ਗ੍ਰੰਥੋ ਮੇਲਿਖਾ ਹੈ
ਸੋਹਮਨੇ ਭੀ ਅਪਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਮੇਂ ਲਿਖਦੀਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ
ਹਮਕੋਕੋ ਇਸ ਮੇਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀ ਹੈ॥

ਅ ਨਾਸੁਰਕਾਇਲਾਜ

ਯਹਰੋਗ ਨਕਕੋਕੋਏ ਕੀਤਰਫ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਬ ਉਸੇ ਉਂਗਲੀ
ਸੇ ਦਬੇ ਤੋ ਉਸ ਮੇਸੇ ਰਾਧ ਔਰ ਬੋਹੂ ਨਿਕਲਤਾ ਹੈ ਉਸਕਾ
ਉਪਾਇ ਹਮ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਕੇ ਦੂਜੇ ਛਾਗ ਮੇਂ ਭੀ ਲਿਖ ਚੁਕੇ
ਹੈਂ ਔਰਕੁਛ ਯਹਾਂ ਭੀ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਇਸਰੋਗ ਮੋਢਸਤ ਵਜੁਲਾਬ ਦੇਨਾ ਉਤਮ ਹੈ ਉ-
ਸਕੇ ਖੀਛੇ ਸਿਆਫਹ ਗਰਵ ਘਾਵ ਪਦਲਗਾਵੇ ਪਰੰਤੂ
ਦਵਲਗਾਨੇ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਘਾਵ ਕੋਰੂਈ ਜੇ ਪੋਛਲੇ॥

ਔਰ ਘਾਵ ਕੋ ਸਾਫ ਕਰ ਡਾਲੇ ਔਰ ਔਖਧਿਕੇ ਪਛਾਵ
ਕੇ ਬਏ ਮੁਦਰੇ ਮਾਸਕੋ ਕਾਰ ਡਾਲੇ ਔਰ ਜੇ ਇਸਸੇ ਆਰਾਮ ਨ
ਹੋਤੇ ਟਾਗੇ ਔਰ ਮਰਹਮ ਅਜਫੇਦਾਜ ਲਗਾਵੇ॥

ਸਿਆਫੇ ਗਰਬਕੀ ਬਿਧਿ

ਏਹੁਆ ਕੁੰਦਰ ਇਨਜਹੂਤ ਦਮੁਲ ਅਖਵੇਨ ਗੁਲਨਾਰਸੁ
ਰਾਫਿਰਕਰੀ ਯਹ ਸਬ ਦਵਾ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾਝੇ ਔਰ ਜੰਗ
ਲੀਨ ਮਾਜੇ ਲੇ ਇਨ ਸਖਕੋ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਰਗੜਾ ਬ-

ਨਾਲੇ ਔਰ ਵਕਤ ਪਰ ਪਾਏ ਮੇਂ ਟਪਕਾਏ ਔਰ ਯਹ ਸਮਾ ੪੮
 ਟੇ ਕੀ ਬਿਧਿ ਕਿਸੀ ਕਿਤਾਬ ਮੇਂ ਤੋ ਲੰਬੀ ਗੋਲੀ ਬਨਾ ਕਰ ਰਾ ੧
 ਖਨ ਔਰ ਵਕਤ ਜਰੂਰ ਤਕੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪਿਸ ਕਰ ਕਾਮ ਮੇਂ
 ਲਾਏ ਔਰ ਬਾਜੀ ਕਿਤਾਬ ਮੇਂ ਰਿਗੜਾ ਕੇ ਸਿਆਫ ਹੁਇ
 ਪਾਏ ਮਰਹਮ ਅਫੇਦਾਜ ਕੀ ਬਿਧਿ

ਰੋਗਣ ਗੁਲ ੪ ਤੋਲੇ ਮੋਮ ੧ ਤੋਲਾ ਲੇ ਪ੍ਰਥਮ ਮੋਮ ਕੋ ਰੋਗ
 ਨ ਗੁਲ ਮੇਂ ਪਿਗਲਾ ਲੈ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਇਤਨਾ ਜੁਫੈਦਾ ਮਿਲਾ
 ਕਿਵਹੁ ਰੋਗਨ ਵਸੇ ਮਦੋਨ ਕੋ ਉਠਾ ਲੈ ਫਿਰ ਇਸ ਮੇਂ ਅੰਡੇ ਕੀ
 ਜੁਫੈਦੀ ਮਿਲਾਏ ਔਰ ਕਬੀ ਥੋੜਾ ਸਾਕ ਪੁਰ ਡੀ ਮਿਲਾ ਲੇ ਤੇ
 ਪੈਂ ਔਰ ਇਸ ਕੀ ਮਰਹਮ ਬਨਾ ਕਰ ਕਾਮ ਮੇਂ ਲਾਏ

ਔਰ ਦੂਸਰੀ ਗਤਿ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਫਕਤ ਜੁਫੈਦਾ ਔਰ
 ਜੁਫੈਦਾ ਮੋਮ ਔਰ ਰੋਗਨ ਗੁਲ ਇਨ ਤੀਨੋ ਕੋ ਹੀ ਮਿਲਾ ਕਰ
 ਮਰਹਮ ਬਨਾ ਲੇ

ਔਰ ਬਹੁਤ ਸੇਹ ਕੀਮ ਯਹ ਭੀ ਲਿਖ ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਯਹ
 ਨਾਜੂਰ ਬੰਦ ਹੋ ਕਰ ਫੂਲ ਜਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਕੋਨੇ ਚੇਕੇ
 ਬੀਜ ਇਸ ਤੀ ਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਯਾ ਗਧੀ ਕੇ ਦੂਧ ਮੇਂ ਪਕਾ ਕੇ ਥੋੜੀ
 ਜੀ ਕੇ ਸਰ ਮਿਲਾ ਕਰ ਲਗਾਏ ਇਸ ਮੇਂ ਫੂਰ ਕਰ ਫਿਰ ਵਹੇ
 ਗਾ। ਅਥਵਾ

ਸੇਲਖੜੀ ਕੋ ਰੋਂਡੀ ਕੇ ਤੇਲ ਮੇਂ ਪਿਸੇ ਜਬ ਵਹੁ ਗਾ ਫਾਹੋ
 ਜਾਇ ਤਬ ਉਸ ਮੇਂ ਰੁਈ ਕੀ ਬਤੀ ਡਿਗੋ ਕਰ ਨਾਜੂਰ ਮੇਂ ਰਖ
 ਨਾ ਫਾਇਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ

ਅਥਵਾ
 ਦੀਏ ਕੀ ਕੀਚੜ ਕੇ ਕਪੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾ ਕਰ ਨਾਜੂਰ ਪਰ ਰਖੋ।
 ਅਥਵਾ

੫੦ ਬਬੁਏਕੇਸਾਗਕੇਪਤੇਤਮਾਖੁਕਾਫੂਲਇਨਦੋਨੋਕੋਲੇਕਰ
ਪੀਮੇਘੋਟਕਰਨਾਸੂਰਪਰਲਗਾਵੈ॥

ਅਥਵਾ

ਹੁਕੇਕੇਨੇਰੇਮੇਂਜੇਜੇਕੀਚੜਨਿਕਲਤੀਪੈਵਹੁਔਰਅਠੀ
ਮਦੋਨੋਬਰਬਰਲੇਕਰਪੀਸਕਰਬਤੀਬਨਾਸੂਰਪਰ
ਰਖੇ॥

ਅਥਵਾ

ਸਮੁਦ੍ਰਸੈਖਨਰਮਪੀਸਕਰਪਾਨੀਮੇਂਮਿਲਾਕਰਬ
ਤੀਬਰਾਕਰਨਾਸੂਰਪਰਰਖੇ॥

ਅਥਵਾ

ਨੀ ਔਰਪੈਮਦਿਬੋਰਕੇਪਤੇਪੀਸਕਰਕਪ
ਕੇਮੇਂਬਗਾਕਰਨਾਸੂਰਪਰਰਖਨਠਾਇਟਕਰਤਾਪੈ॥

ਅਥਵਾ

ਸੁਫੈਦਕਥਏਲੁਆਇਨਦੋਨੋਕੋਪੀਸਕਰਨਾਸੂਰਪਰ
ਲਗਾਨਾਅਤਮਤਗੁਣਕਰਤਾਪੈ॥

ਅਥਵਾ

ਕੁਤੇਕੀਜੀਤਕਾਟਕਰਜਲਾਵੈਔਰਉਸਕੀਰਾਖਕੋਮ
ਰੁਖਜਕੇਬੂਕਮੇਂਸਾਨਕਰਲਗਾਵੈ॥

ਅਥਵਾ

ਗਿਲੋਇਹਲਦੀਇਨਦੋਨੋਕੋਕੂਟਕਰਮੀਠੇਤੇਲ
ਮੇਂਔਟਵੈਫਿਰਛਾਨਕਰਨਾਸੂਰਪਰਲਗਾਵੈ॥

ਅਥਵਾ

ਸਹਦਕੋਔਟਵੈਜਥਗਾਫਾਹੋਜਾਏਤਥਥੋੜਸਮੁਦ੍ਰ
ਫਨਮਿਲਾਕਰਉਸਮੇਂਕੁਈਕੀਬਤੀਭਿਰੋਕਰਨਾਸੂਰ
ਪਰਰਖੇ॥

ਅਥਵਾ

ਮਸੂਰ ਕੋਵੋਨੇਲੇ ਔਰ ਅਨਾਰਕਾ ਫਿਲਕਾ ਇਨ ਦੋਨੋ ਕੋ
ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਪੀਸ ਛਾਨ ਕਰ ਲਯਾਵੈ॥

ਅਥਵਾ

ਰਸੋਤ ਬੋਰੂ ਜਵਾਹਰ ਪੋਸਤ ਕੇ ਛੋਛੇ ਇਨ ਸਬ ਕੋ ਪੀਸ
ਕਰ ਨਾਸੂਰ ਪਰ ਲੇ ਪਕਰਨੇ ਸੇ ਸੀਘਰਾਇ ਦਾ ਹੋਇ॥

ਅਥਵਾ

ਅਸਲ ਹੀਰਾ ਹੀਂਗਰੋ ਸਿਰਕੇ ਮੇਂ ਘੋਟੇ ਕਰ ਨਾਸੂਰ ਪਰ
ਗੁਨ ਗੁਨ ਲੇ ਪਕਰੈ ਤੋ ਨਾਸੂਰ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਪੁਰਾਨੀ ਕਚੀ ਠੀਤ ਕਾ ਕੋਇਲਾ ਗਰਮ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਪੀਸ
ਕਰ ਨਾਸੂਰ ਪਰ ਲਗਾਨ ਅਤਿ ਗੁਣ ਕਰਤਾ ਹੈ॥

ਪਰਵਾਲ ਕਾ ਯਤਨ

ਜੇ ਵਾਲ ਪਲਕ ਕੇ ਉਲਟੇ ਹੋ ਕਰ ਆਖ ਮੇਂ ਜਾਲ ਰੀ ਔਰ
ਚੁਭ ਕਰੇ ਉਸੇ ਯੂਨਾਨੀ ਹਕੀਮ ਜੇਰ ਮੁਨ ਕਲਿਵ ਕਹਿਤੇ ਹੈ
ਔਰ ਜੇ ਵਾਲ ਪਲਕ ਕੇ ਸਿਵਾਇ ਅਪਨੀ ਜਗਹ ਕੇ ਠੀ
ਤਰਕੀ ਤਰਫ ਨਿਕਲੇ ਔਰ ਉਨ ਕੇ ਚੁਭਨੇ ਸੇ ਆਖ ਖਟਕ
ਕਚ ਉਸ ਕੇ ਸੁਰ ਜਾਇਦ ਕਹਤੇ ਹੈ॥

ਉਪਾਇ ਉਸ ਕਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਆਦ ਕੋ ਸਾਫ
ਕਰੈ ਫਿਰ ਵਹੁ ਵਾਲ ਜੋ ਨਏ ਉਗੇ ਹੈ ਉਨ ਕੇ ਚੀਮਟੀ ਜੇ
ਥਿਖਾਏ ਔਰ ਉਸ ਠੋਰ ਪਰ ਨੌ ਮਾਦ ਰਗੜਵੇ ਤੋ ਫਿਰ
ਕੁਝੀ ਪਰਵਾਲ ਨ ਹੋਗਾ॥

ਅਥਵਾ

ਚੰਟੀ ਕੇ ਅੰਡੇ ਔਰ ਫਿਨ ਜੀਰ ਕਾ ਰੂਪ ਔਰ ਉਸ ਕਲੀਲੀ

ਕਾਤੁਪਿਰ ਜੋ ਕੁਤੇਯ ਉਂਠਕੇ ਬਦਨ ਮੇਂ ਹੋਤੀ ਹੈ ਯਾ ਹਰੇ
ਮੇਂ ਡਿਕ ਕਾਤੁਪਿਰ ਯਾ ਹੁਦ ਹੁਦ ਜਾਨਵਰ ਕਾ ਪਿਤਾ ਉਸ
ਜਗੇ ਪਰਮਲੋ ਤੋ ਪਰਵਲ ਜਾਇ॥

ਅਥਵਾ

ਸਹਕੇਈ ਵਸਤੁ ਨ ਮਿਲੇ ਤੋ ਕੇਵਲ ਰੋਟੀ ਕੇ ਅੰਡੇ ਹੀ ਮਿਲ-
ਨਾ ਕਾਫੀ ਹੈ॥

ਅਥਵਾ

ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਫੇਨ ਕੇ ਈਸ ਬਰੋਲ ਕੇ ਲੁਆਬ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਲ-
ਯਾਨ ਵਲ ਉਤ ਪੀਨੇ ਹੋਨੇ ਕੀ ਜਗਹ ਕੋ ਸੁਨ ਜ ਕਰ ਦੇਤਾ ਹੈ

ਅਥਵਾ

ਵਲੋ ਕੋ ਉਖਾੜ ਕਰ ਉਸ ਜਗਹ ਖਟਮਲ ਕਾਤੁਪਿਰ ਲਗਾਵੇ

ਅਥਵਾ

ਵਲੋ ਕੋ ਉਖਾੜ ਕਰ ਨੌ ਸਾਦਰ ਕੋ ਬਕਰੀ ਕੇ ਪਿਤੇ ਮੇਂ ਮਿਲ-
ਥਾ ਪਤਲਾ ਲੋ ਪਕਰੈ॥

ਫਕੀ

ਯੇਹ ਵਾਨੇ ਤੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਜੇ ਰੋਗੋਂ ਕੋ ਗੁਣ ਕਰੇ ਹੈ ਮੁੰਡੀ ਕੀ
ਜੜ ਫਾਯਾ ਮੇਂ ਸੁਖ ਕਰ ਉਸ ਕੀ ਬਰਾਬਰ ਬੁਝਾ ਮਿਲਾ
ਕਰ ਸਾਤਮਾਜੇ ਨਿਤ ਜ ਪੰਦ੍ਰਹ ਦਿਨ ਭਕ ਖਾਇ॥

ਤਰਫਾ ਕਾਯਤਨ

ਤਰਫਾ ਉਸ ਰੋਗ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਤ ਹੀ ਮਾਜੇ ਪਹਿ-
ਲਾ ਪਰਵਾ ਹੈ ਉਸ ਪਰ ਕਾਤੁਪਿਰ ਕੀ ਫੁਟਕੀ ਸੀ ਪੜ੍ਹ ਜ-
ਤੀ ਹੈ ਉਪਾਇ ਉਸ ਕਾਯਤਨ ਹੈ ਕਿ ਕਬੂਤਰ ਯਾ ਬਤਕ ਕਾ
ਕਰਾ ਪਰ ਉਖਾੜ ਕਰ ਉਸ ਕੇ ਕਾਤੁਪਿਰ ਕੀ ਬੁੰਦ ਅਕੇਲੀ
ਆਗਿਲੇ ਇਹ ਮਨੀ ਕੇ ਸੰਗ ਨੇਤ੍ਰ ਮੇਂ ਟਪਕਾਵੇ॥

ਅਥਵਾ

੫੩
੪੨

ਉਦਰਕੇ ਜਲਾਕਰ ਉਸਕੀ ਧੂਨੀ ਆਖੇ ਕੁੰਦੇ ਤੇ ਯਹ ਰੋਗ
ਜਾਇ ਔਰ ਜੇ ਉਸਕਾ ਕਾਬਣ ਅਤਿ ਪੁਸ਼ਟ ਹੋ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਰ
ਸਤ ਕਰੈ ਔਰ ਪਛਨੇ ਲਗਾਵੇ ਔਰ ਜੁਲਾਬ ਦੇ।

ਸਬਲੁਕ ਯਤਨ

ਸਵਲ ਰੋਗ ਉਸਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਰੋਗ ਮੇਂ ਆਖੇ ਕਾ ਰੋ
ਗ ਲਾਲ ਔਰ ਮੋਟੀ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ ਔਰ ਖੁਜਲੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇ
ਸ ਮੇਂ ਆਂਸੁ ਤੀ ਨਿਕਲੇ ਔਰ ਪਲਕੇ ਮੇਂ ਪਾਨੀ ਭਰਾ ਰਹੇ ਤੇ ਉਸ
ਕੇ ਸਵਲ ਰਤ ਬੁਕ ਹੋਂਗੇ ਔਰ ਜੇ ਔਸਾਨ ਹੋ ਤੇ ਸਵਲ ਯਾ
ਵਿਸਕ ਹੋਂਗੇ ਉਪਾਇ ਇਸਕਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰੇਰੇ ਨਸਕੀ ਫ
ਸਤ ਖੋਲੇ ਪੀਛੇ ਮਾਥੇ ਕੀ ਰਗ ਔਰ ਕੋਏ ਕੀ ਰਗ ਕੀ ਫਸੁ
ਖੋਲੇ ਔਰ ਜੇ ਯਹ ਰੋਗ ਥੋੜਾ ਹੋ ਤੇ ਜਿਆਫੇ ਦੀਨਾਰ ਆਂਖ
ਮੇਂ ਲਗਾਵੇ ਔਰ ਜੇ ਰੋਗ ਭਾਰੀ ਹੋ ਤੇ ਜਿਆਫੇ ਅਹਮਰ ਔਰ
ਵਾਸਲੀਕੁਨ ਲਗਾਵੇ ਔਰ ਸਬਲ ਜੇ ਵਿਸਮੇ ਸੁਰਮਾ ਔਰ
ਔਖ ਧੋ ਕੇ ਲਗਾਨੇ ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਔਰ ਪੀਛੇ ਗਰਮ ਅਥਾਨ
ਮੇਂ ਬੈਠ ਕਰ ਸਨਾਨ ਕਰਨ ਅਵਸਜ ਹੈ ਜਬ ਰਮਦ ਔਰ
ਸਵਲ ਦੇਨੇ ਮਿਲੇ ਹੁਏ ਹੋਇ ਤੇ ਦੇਨੇ ਕੇ ਚਿਨ ਪਾਏ ਜਾਇਗੇ
ਔਸੇ ਰੋਗ ਮੇਂ ਨ ਗਰਮ ਔਖ ਧਿਨ ਠੰਡੀ ਔਖ ਧਿ ਦੇਨਾ
ਚਹੀਏ ਪਰੰਤੂ ਮੁਵਾਦ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਔਰ ਅਤਿ ਕੀ ਸੁਫੇਦੀ
ਆਂਖ ਪਰਮਲੇ ਤੇ ਇਨ ਦੇਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਮਿਲੇ ਰੋਗ ਕੋ ਫਾਇਦਾ
ਕਰੈ ਔਰ ਜਿਆਫੇ ਅਹਮਰ ਕੀ ਬਨਨੇ ਕੀ ਵਿਧਿ ਪਹਿਲੇ ਕ
ਹ ਆਏ ਹੈਂ॥

੫੪
੪੧

ਸਿਆਫੇ ਦੀ ਨਾਰ ਦੀ ਵਿਧਿ

ਜਰਦ ਰੇਵਾ ਧੋਇਆ ਹੁਆ ਜਾਧਨਾ ਏਲੁਆ ਸਿਆਫਾਯ
ਮਾਮੀਰਾ ਬਰਾਬਰ ਲੈਕਰ ਸਬਕੋ ਪੀਸ ਰਗੜ ਬਨਾਏ॥
ਔਰ ਵਾਸਲੀ ਕੁਨ ਬਨਾਨੇ ਕੀ ਵਿਧਿ ਪੰਨੇ ੨੬ ਮੇਂ ਪਰਿ
ਲੇ ਲਿਖ ਆਏ ਹੈਂ॥
ਔਰ ਸਿਆਫੇ ਅਹਮਰ ਕੀ ਬਿਧਿ ਪੰਨੇ ੪੪ ਮੇਂ ਲਿਖ
ਆਏ ਹੈਂ॥

ਮੁਲਤਹਿਮ ਕੀ ਸੁਜਨ ਕਾ
ਯਤਨ

ਮੁਲਤਹਿਮ ਜੇ ਨੇੜ ਕਾ ਪਹਿਲਾ ਪਰਦਾ ਹੈ ਵਹੁ ਫੂਲ ਜਾ
ਵੈ ਤੋ ਉਸ ਕਾ ਉਪਾਇ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਯਹ ਸੁਜਨ ਗੀਹ ਕੇ
ਕਾਰਣ ਜੇ ਹੋਇ ਤੋ ਚਿਨ ਉਸ ਕਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਉ
ਤ ਪੰਨੇ ਹੋਗਾ ਔਰ ਪਹਿਲੇ ਆਖ ਕੇ ਕੋਨੇ ਮੇਂ ਮਖੀ ਯਾਮ
ਛਰ ਕੇ ਕਾਟ ਨੇ ਕੀ ਜੀ ਜਲਨ ਹੋਗੀ ਔਰ ਜੇ ਬਲਗਮ
ਅਰਥਾਤ ਕਫ ਜੇ ਹੋ ਤੋ ਹੋਲੇ ਹੋਲੇ ਉਤ ਪੰਨੇ ਹੋਗਾ ਔਰ
ਪੀੜਾ ਬਹੁਤ ਨ ਹੋਗੀ ਔਰ ਉਂਗਲੀ ਕੇ ਦਬਾਨੇ ਜੇ ਚਿਹਨ ਰ
ਹਿ ਜਾਇਗਾ ਔਰ ਜੇ ਮੁਆਦ ਬਹੁਤ ਔਰ ਪਤਲ ਹੋਗਾ
ਤੋ ਵਹੁ ਚਿਹਨ ਦੇਰ ਤਕ ਨ ਹੋਗਾ ਉਪਾਇ ਉਸ ਕਾ ਯਹ ਹੈ
ਕਿ ਜੇ ਜਾ ਮੁਆਦ ਹੋਵੈ ਸਾਹੀ ਜੁਲਾਬ ਦੇ ਔਰ ਠੰਡੀ ਗਮਦ
ਰੋਗ ਕੀ ਔਸ ਧੋਂ ਕਮ ਮੇਂ ਲਾਵੇ ਔਰ ਜੇ ਯਹ ਰੋਗ ਠੀਹ ਸੇ
ਹੋ ਤੋ ਤੀਨ ਦਿਨ ਤਕ ਉਪਾਇ ਨ ਕਰੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਨ ਔਥ
ਧਿ ਕੀਏ ਹੀ ਆਪ ਸੇ ਆਪ ਅਚਾਮ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਯਹ ਇਸ
ਗਿਕ ਨਿਦਾਨ ਕਹਾ॥

ਮੁਲਤਹਿਮ ਕੀ ਖੁਸਲੀ ਕਾ

ਯਤਨ

੫੫
੦੦

ਇਸ ਰੋਗ ਮੇਂ ਬਹੁਤਾ ਪਲ ਕੇ ਲਾਲ ਔਰ ਘਾਇਲ ਹੋ ਜਾਤੀ
ਹੈ ਉਪਾਇ ਉਸ ਕਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਨਮਕੀਨ ਔਰ ਚਰਪਰਾ
ਭੋਜਨ ਨ ਖਾਏ ਔਰ ਫਸਤ ਖੋਲੇ ਤਬ ਜੁਲਾਬ ਹੋ ਔਰ ਜ
ਸਤ ਕੋ ਨਰਖੁਲ ਪਰ ਰਗੜ ਕਰ ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ ਔਰ
ਗਰਮ ਪਾਨੀ ਸੇ ਮੁਖ ਧੋਵੈ।

ਦੋ ਕੁਤੁਲ ਮੁਲਤ ਹਿਮਾਕਾ ਯਤਨ ॥

ਜਿਸ ਮਨੁਖ ਮਕੀਆਂ ਮੇਂ ਕੋਏ ਕੀ ਔਰ ਬੜੇ ਔਰ ਲਾਲ
ਔਰ ਕਾਲੇ ਦਾਨੇ ਪਰ ਜਾਤੇ ਹੈ ਉਸ ਕੋ ਦੋ ਕੁਤੁਲ ਕਹਿਤੇ ਹੈ
ਰਜੇ ਕਾਲੇ ਦਾਨੇ ਪੜ ਜਾਤੇ ਹੈ ਉਸ ਕੋ ਦੋ ਕੁਤੁਲ ਕਹਿਤੇ ਹੈ।
ਉਪਾਇ ਉਸ ਕਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੁਆਦ ਅਧਿਕ ਹੋਤੇ ਉਸ ਕੋ
ਸਾਫ ਕਰੋ ਨਹੀ ਤੋ ਜੁਲਾਬ ਮੇਂ ਕਪੜਾ ਡਿਗੋ ਕਰ ਆਖ ਪਰ
ਰਖਨ ਅਛਾ ਹੈ ਔਰ ਇਸ ਜੇ ਅਧਿਕ ਉਪਾਇ ਕੀ ਅਵਸ
ਕਤਾ ਇਸ ਰੋਗ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਔਰ ਕੋਈ ਨਹੀ ਹੈ।

ਨੇੜੇ ਮੇਂ ਜਲਨ ਹੋਨੇ ਕਾ ਯਤਨ

ਜੇ ਯਹ ਗਰਮ ਮੁਆਦ ਕੇ ਕਾਰਣ ਸੇ ਹੋਤੇ ਉਸ ਮੁਆਦ ਕੋ
ਨਿਕਾਲੇ ਔਰ ਜੇ ਕੋਈ ਮੁਆਦ ਨਹੀ ਹੋਇ ਤੋ ਝੂਤੀਆ ਕੋ
ਕੱਚੇ ਅਰਖੰਦੇ ਅੰਗੂਰ ਕੋ ਰਸ ਮੇਂ ਡਿਗੋ ਕਰ ਸਲਾਈ ਸੇ ਅ
ਖ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ।

ਅਬਦਾ

ਹਰੀਕਾਸ ਨੀਕੋ ਪਤੇ ਕੁਟ ਕਰ ਉਸ ਕੋ ਰਸ ਕੋ ਤੇਲ ਮੇਂ ਮਿ
ਲਾ ਕਰ ਲਗਾਵੈ ਔਰ ਜੇ ਇਸ ਮੇਂ ਬੋਝਾ ਕਪੂਰ ਭੀ ਮਿਲਾ
ਏ ਯਤੋ ਅਤਿ ਲਾਭ ਦਾਇਕ ਹੈ।

ਅਬ ਆਖ ਮੇਂ ਕਿਸੀ ਵਸਤੂ ਕੇ ਪੜ ਜਾਨੇ
ਸੇ ਆਖ ਕੜਕੇ ਉਸ ਕਾ

ਜਿਸ ਮਨੁਖ ਮਕੀ ਆਖ ਮੇਂ ਕੋਈ ਵਸਤੁ ਗਿਰ ਪਛੇ ਤੇ ਉਸ
ਮਨੁਖ ਮਕੀ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਆਖ ਕੇ ਮਲੇ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਕੋ
ਈ ਵਸਤੁ ਹੋਤੋ ਆਖ ਮੇਂ ਮਲੇ ਸੇ ਰੁਠ ਜਾਇ ਤੋ ਬੜੀ ਹਾ-
ਨੀ ਕਰਤੀ ਹੈ।

ਉਪਾਇ ਉਸ ਕਾ ਯਤਨ ਹੈ ਕਿ ਆਖ ਕੇ ਗਰਮ ਪਾਨੀ ਸੇ ਧੋਵੇ
ਔਰ ਇਸ ਤਰੀਕਾ ਦੁਪਨੇੜ ਸੇ ਛਾਲੇ।

ਔਰ ਜੇ ਵਹੁ ਵਸਤੁ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤੀ ਹੋਤੋ ਉਸੇ ਰੁਈ ਕੇ ਫਾਏ
ਸੇ ਆਨ ਰਸਮ ਕਪੜੇ ਸੇ ਉਠਾਲੇ।

ਅਥਵਾ ਜੇ ਵਸਤੁ ਭੀਤਰ ਚਿਪਟੀ ਹੁਈ ਹੋਇ ਤੋ ਔਰ ਵਹ
ਫੁਟ ਨ ਸਕੈ ਤੋ ਨਿਸਾਸ ਤੇ ਕੋ ਪੀਸ ਕਰ ਆਖ ਮੇਂ ਛਰਦੇ ਔਰ
ਬੜੀ ਦੇਰ ਤਕ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਇਸ ਜੇ ਵਹੁ ਵਸਤੁ ਨਿਸਾਸ ਤੇ
ਸੇ ਲਿਪਟ ਜਾਇਗੀ ਫਿਰ ਉਸੇ ਅਲਗ ਰੁਈ ਸੇ ਉਠਾਲੇ।

ਔਰ ਜੇ ਕੋਈ ਛੁਨ ਗਾ ਯਾ ਮਛਰ ਆਇ ਆਖ ਮੇਂ ਗਿਰਾ ਹੋ
ਇਤੋ ਮੁਲਤਾਨੀ ਮਾਟੀ ਯਾ ਗੋਰੂ ਪੀਸ ਕਰ ਆਖ ਮੇਂ ਛਾਲੇ।
ਔਰ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤਕ ਆਖ ਕੇ ਬਾਂਧ ਦੇਵਹੁ ਉਸ ਮੇਂ ਲਿਪਟਾ
ਵੇਗਾ ਫਿਰ ਉਸ ਕੇ ਰੁਈ ਸੇ ਉਠਾਲੇ।

ਅਥਵਾ

ਜਬ ਮਨੁਖ ਮਕੀ ਆਖ ਮੇਂ ਛੁਨ ਗਾ ਯਾ ਮਛਰ ਜਾ ਪੜੇ ਉ
ਸ ਮਨੁਖ ਮਨੁਖ ਮਕੀ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਦਸ ਬੀਸ ਕਦਮ ਉਲਟ
ਦਾ ਚਲੇ ਤੋ ਛੁਨ ਗਾ ਯਾ ਮਛਰ ਨਿਕਲ ਜਾਇਗਾ।

ਅਥਵਾ

ਔਰ ਜੇ ਸੀਜੇ ਕਾ ਚਰਾ ਆਇ ਆਖ ਮੇਂ ਜਾ ਪੜੇ ਉਸ ਮਨੁਖ
ਯਤਨ ਚਿਮਟੀ ਜੋ ਪਰਦਾਸ ਆਇ ਉਖਾੜਨੇ ਕੇ ਵਾਸਤੇ

ਬਨਵਾਈ ਜਤੀ ਹੈ ਉਸ ਜੇ ਨਿਕਲੇ ਯਾ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਬਨੇ ੫੭
ਨਿਕਲ ਭਲੇ ਔਰ ਨਿਕਲ ਨੇਕੇ ਪੀਛੇ ਇਸ ਤੀ ਕਾ ਦੂਸਰੇ ੫੮
ਅੰਡੇ ਕੀ ਸੁਫੇ ਦੀ ਮਿਲਾ ਕਰ ਆਖ ਮੇਂ ਭਲੇ ਇਸ ਜੇ ਬੰਦ ਕਰਨੇ
ਮੇਂ ਆਖ ਨਹੀਂ ਰਿਪਟੇਗੀ।

ਆਖ ਮੇਂ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਚੋਟ ਲਗ ਜਏ
ਉਸ ਕਾ ਯਤਨ

ਜੇ ਚੋਟ ਕੈ ਲਗਨੇ ਜੇ ਆਖ ਪੈ ਲਈ ਯਾ ਜਤਨ ਹੋ ਤੋ ਉਪਾਇ
ਉਸ ਕਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਫਸਤ ਖੋਲੇ ਔਰ ਮਲੈ ਯਨ ਨੂਕ ਅਫ-
ਵਾਕ ਕਾ ਪਿਲਾਵੈ।

ਇਸ ਕੇ ਪੀਛੇ ਅੰਡੇ ਕੀ ਸੁਫੇ ਦੀ ਰੋਗਨ ਗੁਲ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਖ
ਪਰ ਲਗਾਇ ਔਰ ਜੇ ਪੀੜਾ ਜਾਨੇ ਕੇ ਪੀਛੇ ਚੋਟ ਕਾ ਚਿਨ
ਅਰਥਾਤ ਮਿਲਾਹਟ ਰਹਿ ਜਾਇ ਤੋ ਧਨੀ ਆਪੋ ਦੀ ਨਾ ਔਰ
ਕਾਲਾ ਪਥਰ ਜੋ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚੇ ਮੇਂ ਨਿਕਲਤਾ ਹੈ ਔਰ ਹਰ
ਤਲ ਇਨ ਕੇ ਪੀਸ ਕਰ ਲੇ ਪਕਰੇ ਇਸ ਜੇ ਨੀਲਾ ਹਟ ਜਾਤੀ
ਰਹੇਗੀ।

ਅਥਵਾ

ਤਲ ਵਾਰ ਯਾ ਪਥਰ ਕੀ ਚੋਟ ਮੁਲਤ ਹਿਮਾਨਾ ਮਨੇ ਝਕੇ ਪਰ
ਏ ਪਰ ਲਗੀ ਹੋਇ ਤੋ ਉਸ ਕਾ ਉਪਾਇ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਫਸਤ ਖੋਲੇ
ਔਰ ਕਈ ਵਾਰ ਜੁਲਾਬ ਦੇ ਔਰ ਅੰਡੇ ਕੀ ਜਰਦੀ ਆਖ ਪਰ
ਲੇ ਪਕਰੇ ਇਸ ਕੇ ਪੀਛੇ ਵਹੁ ਉਪਾਇ ਕਰੈ ਜੇ ਆਖ ਕੇ ਘਾਟ ਕਾ
ਉਪਾਇ ਆਰੋ ਲਿਖਾ ਜਾਏਗਾ।

ਆਖ ਕੇ ਘਾਟ ਕਾ ਯਤਨ -

ਯਹ ਘਾਟ ਨੇੜ ਕੇ ਸਥ ਪਰਦੇ ਮੇਂ ਹੋਰਾ ਹੈ ਪਰਿਤੁ ਜੇ ਘਾਟ ਕੇ
ਵਲ ਮੁਲਤ ਹਿਮਾ ਪਰ ਲਗਾਓ ਔਰ ਸਥ ਪਰਦੇ ਥਰੇ ਟੋਲ
ਉਸੇ ਸਾਖਿ ਮਕਹਿ ਤੇ ਹੈ ਇਸ ਮੇਂ ਪੀੜਾ ਕਮ ਹੋਤੀ ਹੈ।

ਮੁਲਤਹਿਮਾ-ਕਰਨਿਆ. ਅਵਨਿਆ. ਇਨਤੀਨੋ ਪਰਦੇ ਕੋ
 ਘਾਵ ਕੋ ਤੋ ਆਖੋ ਸੇਵੇਖ ਸਕਤੇ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਔਰ ਪਰਦੇ ਕੋ ਘ
 ਵ ਮੇਂ ਕੋਵਲ ਪੀੜਾ ਹੀ ਅਧਿਕ ਮਾਲੁ ਮਹੀਤੀ ਹੈ ਔਰ ਜਬ
 ਤਕ ਪੀਵਨ ਹੀ ਪੜਤੀ ਔਰ ਕੋਈ ਚਿਨ ਘਾਵ ਕਾ ਨਹੀਂ ਮਾ
 ਲੁ ਮਹੀਤ ਉਪਾਇ ਉਸ ਕਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰੇਰੁ ਨ ਸਕੀ ਫਲੁ
 ਤੁਰੰਤ ਖੋਲੇ ਔਰ ਔਸੀ ਔਖ ਧੇਰੇ ਤੇ ਰਹੇ ਜਿਨ ਸੇ ਕਬਜ਼ ਨ ਕੇ
 ਵੇ ਔਰ ਜੇ ਪੀੜਾ ਹੋਇ ਤੋ ਇਸ ਤੀਕ ਦੂਸਟ ਪਕਾਵੈ ਔਰ ਜੇ ਵਰੁ
 ਘਾਵ ਜਲਦੀ ਨ ਪਕੇ ਤੋ ਧੋਈ ਹੁਈ ਮੇਥੀ ਕਾਲੁ ਆਬ ਟਪਕ
 ਵੈ ਅਰਥਾਤ ਮੇਥੀ ਕੇ ਥੀਜੇ ਕੋ ਹੈ ਪਹਰਤਕ ਪਾਨੀ ਮੇਂ ਭਿਥੋਰ
 ਖੇ ਫਿਰ ਨਿਕਲ ਕਰ ਬੀਸ ਗੁਨੇ ਪਾਨੀ ਜੇ ਪਕਾਵੈ ਜਬ ਵਹ
 ਪਾਨੀ ਆਪ ਰਹ ਜਾਏ ਉਸ ਕੋ ਹਿਲਾ ਕਰ ਨਿਕਾਲ ਨੇ ਇਸੀ
 ਕੋ ਧਈ ਮੇਥੀ ਕਾਲੁ ਆਬ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

ਅਥਵਾ

ਜਬ ਘਾਵ ਪਕ ਕਰ ਵਹ ਨੇ ਲਗੇ ਤਬ ਦੂਸ ਔਰ ਸਹਿਤ ਮਿ
 ਲਾ ਕਰ ਅੰਖ ਮੇਂ ਰੁਲੇ ਇਸ ਜੇ ਘਾਵ ਜਾਣ ਹੋ ਜਾਇਗਾ ਇਸ
 ਕੋ ਪੀਛੇ ਸਜਾਫ ਹ ਕੰਦਰ ਕਾਮ ਮੇਂ ਲਵੇਂ॥

ਸਿਆਂਟੇ ਕੰਦਰ ਕੀ ਬਿਧਿ

ਕੰਦਰ ੩ ਪੰਮਾ ਜੇ ਉਸ ਕ ੧੭॥ ਮਾਸੇ ਇਨ ਜਰੂਤ ੧੭॥ ਮਾਸੇ
 ਕੇ ਸਰ ੭ ਮਾਸੇ ਇਨ ਸਬ ਕੇ ਮਹੀਨ ਪੀਸ ਕਰ ਮੇਥੀ ਕੋ ਲੁ
 ਆਬ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਰਗੜਾ ਬਨਾ ਕਰ ਆਖ ਮੇਂ ਲਗਾਵੈ ਔਰ
 ਜੇ ਘਾਵ ਔਰ ਫੁਨ ਸੀਯੋ ਕੋ ਪਕਾਨ ਹੋਇ ਤੋ ਇਸ ਕੋ ਲਗਾ ਕਰ
 ਪਟੀ ਬਾਂਧਨਾ ਅਤਿ ਥੋਗ ਜੁ ਹੈ॥

ਅਥਵਾ

ਜੇ ਅਸਰ ਘਾਵ ਪਰ ਜਾਨੇ ਪਰਤੀ ਰਹ ਜਾਏ ਤੋ ਕੋ ਉਪਾਇ

ਜੀਤਲਕੇਦਨੋਕੈਪਵਦੁਰਕਰਨੇਕੋਚੈਵਹੀਕਾਮਮੇਲਵੇ

ਪ੍ਰ
੬੧

ਅਬਕਮਨ ਕਵਰਣਨ

ਯਹਕਈਰੋਗੋਕਾਨਮਪੈਵੇਕਤੇਯਹਕਿਜਥਪਲਕਗੀਤ

ਸਭਾਚੀਹੋਜਾਇਐਰਫੁਲਜਾਇਐਰਜੋਏਕੇਜਗਨੇਕੋਪੀ

ਛੇਐਜਮਾਲੁਮਹੋਵੇਕਿਅਖਮੇਂਪੁਲਪੜਗਈਹੈ॥੧॥

ਦੂਸਰਾਰੋਗਯਹਪੈਕਿਕਰਨਿਆਨਾਮਪਰਦੇਕੋਪੀਛੇਪੈ

ਵਇਕੁਠਹੋਜਾਇ॥੨॥

ਤੀਜਰੇਮੁਲਤਹਿਮਾਪਰਲਾਈਹੋਇਸਸੇਕਮਚਿਖਾਈ

ਦੇਐਰਸਥਵਸਤੁਪ੍ਰਿਧਲੀਮਾਲੁਮਹੋ॥

ਐਰਵਹਜੋਕੇਵਲਪਲਕਕਾਰੋਗੋਪੈਉਸਕਾਉਪਾਇਪਲ

ਕੋਕੋਰੋਗੋਮੇਂਅਗਾੜੀਲਿਖੇਗੋ॥

ਐਰਕਰਨਿਆਕੋਰੋਗਕਾਯਤਨਕਹਿਪੈਕਿਮੇਖੀਐਰ

ਅਲੁਸੀਕਾਲੁਆਖਅਖਮੇਂਡਾਲਕਰਮੁਵਦਕੋਪਕਵੈਐ

ਰਕਈਥਾਰਗਰਮਪਾਨੀਸੇਸਨਾਨਕਰੈਇਸਕੋਪੀਛੇਸਾ

ਫਕਰਨੇਕੋਲਾਏਥੁਪਾਮਖੀਪੀਸਕਰਅਖਮੇਂਲਗਾਵੈ

ਐਰਜੋਇਸਸੇਲਾਭਨਹੋਤੋਦਸਤਕਾਵੀਕਰੈਐਰਨਹੀਤੋ

ਇਸੇਛੇਤੋਨਹੀਐਜਾਨਹੋਕਿਕੋਈਐਰਰੋਗਉਠਖੜਾਹੋ

ਐਰਜੋਮੁਲਤਹਿਮਾਕੋਰੋਗਪੈਉਸਕਾਵਹੀਉਪਾਇਕਰੋ

ਜੋਥਦੀਕੋਰਮਦਰੋਗਕਾ ਲਿਖਆਏਹੋ॥

ਐਰਅਕਿਲੇਮੇਖੀਐਰਥਾਥੁਨਾਐਰਅਸੇਲੇਲੋਕਮੁਲ

ਕਕੋਐਟਾਕੇਅਖਮੇਂਡਾਰਾ॥

ਅਖਮੇਂਧਮਕਹੋਨੇਕਾਯਤਨ

ਯਹਵਹੁਜੋਗਮੈਕਿਕਾਜੇਮਨੁਖਮਕੀਅਖਮੇਂਅੰਦਰਧ

ਮਕਸੀਮਾਲੁਮਹੋਤੀਹੈਐਰਤਕੁਆਸੇਛਿਦਤੇਹੈਐਰ

੬੦
੫

ਐਸਾ ਮਾਲੁ ਮਹੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਰਬ ਵਤਾ ਹੈ ਔਰ ਕਈ ਪੀਕਾ
ਜਤੀ ਰਹਤੀ ਹੈ ਔਰ ਕਈ ਫਿਰਹ ਅਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਆਪਾਸੀ
ਸੀ ਔਰ ਗਮਰ ਕਾ ਕੋਈ ਚਿਨ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ।
ਉਪਾਇ ਇਸ ਕਾ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਇਤਰੀ ਫਲ ਕਸ ਨੀਜੀ ਖ
ਵਵੈ ਤੋ ਧਮਕ ਬੰਦ ਹੋਇ॥

ਇਤਰੀ ਫਲ ਕਸ ਨੀਜੀ ਕੀ ਬਿਧਿ

ਬਲੀ ਹਰੜ ਕਾ ਬਕਲ ਕਾ ਬਲੀ ਹਰੜ ਕਾ ਲੀ ਹਰੜ ਪ
ਨਿਆਂ ਯਹ ਸਬਦਵਾ ਏਕ ਏਕ ਤੋਲਾ ਲੇਕੂਟ ਛਾਨਕਰ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੇਂ ਮਕਰੋਇ ਕਰਤਿ ਗੁਨੇ ਸਹਿਦਕੀ ਚਾਜ ਨੀ ਮੇਂ ਮਿਲ
ਕਰਮਾਜੂ ਨ ਬਰਥਤ ਪਕ ਬਨਾ ਲੇ ਔਰ ਵੇਤੋ ਲੇ ਨਿਤ ਖਾਏ
ਅਥਵਾ

ਇਸ ਰੋਗ ਮੇਂ ਇਤਰੀ ਫਲ ਮੁਲੇ ਜਨ ਕਾ ਖਾਨ ਭੀ ਗੁਣ ਕ
ਰਤਾ ਹੈ॥

ਇਤਰੀ ਫਲ ਮੁਲਾਇਨ ਕੀ ਬਿਧਿ

ਕਾ ਬਲੀ ਹਰੜ ਕਾ ਫਕਲ ਬਲੀ ਹਰੜ ਕਾ ਬਕਲ ਆਵ
ਲੇ ਕਾ ਬਕਲ ਵਹੇ ਕੇ ਕਾ ਫਕਲ ਕਾ ਲੀ ਹਰੜ ਯਹ ਸਬਦ
ਵਤੀ ਨਤੀ ਨਤੋ ਲੇ ਗੁਲਾਬ ਕੇ ਫੂਲ ਜਨਾਇ ਨਿਸੋਤ ਫਿਲ
ਹੁਈ ਯਹ ਮਬਦਵਾ ਚੰਦਹ ਚੰਦਹ ਮਾਸੇ ਸੋਠ ਪੌਨੇ ਦੋ ਮਾਸੇ
ਇਨ ਸਬ ਕੇ ਕੂਟ ਛਾਨਕਰ ਬਦਾ ਮਰੋਗ ਨ ਮੇਂ ਮਕਰੋਕ
ਰਤਿ ਗੁਨੇ ਸਹਿਦਕੀ ਚਾਜ ਨੀ ਮੇਂ ਮਿਲਾ ਕਰਮਾਜੂ
ਨ ਬਨਾਵੇ ਔਰ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਕਿਤਿ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਵਾਵੇ॥

ਪਾਸੇ ਯਾ

ਖਾਗੀ ਨੇਨ ਦੋ ਤੋ ਲੇ ਰਾਗਾਜੇ - ਗੇਹੁ ਕੀ ਭੁੰਜੀ ਦੋ ਮੁਠੀ ਬੋਰ
ਕੀ ਪਤੀ ਖਤਮੀ ਕੀ ਪਤੀ ਮਕੋਇ ਕੇ ਪਤੇ ਯਹ ਸਬ ਆ